

RAPORT O STANIE SANITARNYM MIASTA ELBLĄG ROK 2024

▪ Wstęp	str. 2
▪ Choroby zakaźne, epidemiologia	str. 3
- Szczepienia ochronne	str. 21
- Stan sanitarny podmiotów leczniczych	str. 27
▪ Ocena zaopatrzenia ludności w wodę	str. 32
▪ Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej	str. 36
▪ Ocena warunków higieny i bezpieczeństwa pracy	str. 41
▪ Higiena żywienia, żywności i przedmiotów użytku	str. 46
▪ Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych	str. 52
▪ Promocja zdrowia i oświata zdrowotna	str. 56
▪ Zapobiegawczy nadzór sanitarny	str. 66

RAPORT O STANIE SANITARNYM MIASTA ELBLĄGA ROK 2024

I. WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego.

Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) na terenie Elbląga prowadzone w roku 2024, odbywały się na podstawie rocznego planu pracy na ten rok, wynikającego z zakresu zadań ustawowych wykonywanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS). Złożyły się na nie także nieplanowane działania doraźne, wynikające z potrzeb bieżących, mieszczące się w kompetencjach PIS.

W 2024 r. zdecydowana większość potencjalnych zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych, mierzona wskaźnikami epidemiologicznymi, nadal utrzymywała się na wcześniej osiągniętym, akceptowalnym poziomie. Wyniki kontroli sanitarnych nadzorowanych podmiotów, przeprowadzanych w roku 2024, wykazały dalszą poprawę standardów technicznych związanych z bezpieczeństwem sanitarnym (zdrowotnym). Kontynuowano także działania oświatowo-promocyjne, mające na celu wzrost poziomu wiedzy ludności, dotyczącej zdrowia i jego zależności od własnej świadomości i dbałości o te zdrowie.

Szczegółowa charakterystyka zjawisk i przyczyn składających się na ocenę stanu sanitarnego miasta Elbląga została zawarta w poniższej analizie.

II. CHOROBY ZAKAŻNE, EPIDEMIOLOGIA

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu prowadzi monitoring oraz ocenę sytuacji sanitarno-epidemiologicznej na terenie Elbląga w oparciu o nadsyłane przez podmioty lecznicze i laboratoria medyczne zgłoszenia zachorowań i podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne oraz wyniki badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych. Rejestracja zgłoszeń odbywa się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny.

Faktyczny obraz sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń zależy od rzetelności i terminowości zgłoszeń podejrzeń lub rozpoznań chorób i zakażeń

oraz informacji o wykryciu czynników chorobotwórczych, dokonywanych przez lekarzy, a także pracowników laboratoriów mikrobiologicznych i analitycznych, przekazywanych do organów PIS.

Prawidłowość dokonywanych ocen epidemiologicznych oraz celowość i skuteczność planowanych i realizowanych działań, zależą od wielu czynników. Poza wspomnianą rzetelnością i terminowością zgłoszeń istotne znaczenie ma zakres stosowanej diagnostyki laboratoryjnej, wynikającej z aktualnego stanu wiedzy i techniki diagnostycznej, ale także od stopnia wykorzystania przez lekarzy istniejących możliwości badań.

Wprowadzanie nowych technik laboratoryjnych, pozwalających identyfikować czynniki chorobotwórcze lub stany chorobowe, które dotychczas nie były rozpoznawane, wdrażanie nowej wiedzy z zakresu etiologii chorób lub mikrobiologii, a także, co równie istotne, dostęp do środków finansowych, umożliwiających skorzystanie z diagnostyki laboratoryjnej, decydują o prawidłowym i odpowiednio wczesnym rozpoznaniu zagrożeń oraz o podjęciu skutecznych działań przeciw szerzeniu się tych zagrożeń.

Podstawą działań podejmowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego na terenie Elbląga w roku 2024 było gromadzenie zgłoszeń o podejrzeniach lub rozpoznanych przypadkach chorób zakaźnych i zakażeń oraz zgłoszeń dodatknych wyników badań laboratoryjnych w kierunku zakaźnych czynników chorobotwórczych.

Bezpośrednim skutkiem uzyskanych informacji były działania przeciwepidemiczne, podejmowane przez PPIS bezzwłocznie po ich otrzymaniu. Polegały one przede wszystkim na ustalaniu źródeł choroby, mechanizmów, które umożliwiły ich transmisję, dróg którymi się przenosiły, a także, co było istotą szybkich interwencji, na ustaleniu innych osób, które były narażone na zachorowanie lub zakażenie (tzw. osoby z kontaktu) w celu ich ochrony przed skutkami tego narażenia (objęcie nadzorem epidemiologicznym, skierowanie w celu objęcia nadzorem lekarskim, wykonanie szczepienia ochronnego, uniemożliwienie kontaktu zawodowego z innymi osobami wrażliwymi itp.).

W roku 2024 PPIS w Elblągu przeprowadził 2428 wywiadów epidemiologicznych (w 2023 r. – 2059 wywiadów), które były wykonywane między innymi z powodu narażenia na zakażenie wirusem wścieklizny (po ryzykownych kontaktach ze zwierzętami), po infekcjach żołądkowo-jelitowych, w przypadkach zakażeń ośrodkowego układu nerwowego (zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych), posocznicy, potwierdzeń nosicielstwa wirusowych zapaleń wątroby, zakażeń odkleszczowych itp. Wywiady epidemiologiczne dla wybranych chorób zakaźnych zostały wprowadzone do ogólnopolskiego systemu nadzoru epidemiologicznego EpiBaza.

Zachorowalność na wybrane choroby zakaźne na terenie Miasta Elbląga w roku 2024.

1. Choroby przenoszone drogą pokarmową.

Do chorób przenoszonych drogą pokarmową zalicza się zarówno choroby odzwierzęce przenoszone poprzez żywność, które są najpowszechniejszą przyczyną zakażeń w tej grupie chorób, jak również choroby, które występują wyłącznie u człowieka, takie jak zakażenia rotawirusowe, norowirusowe, a także wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW typu A). Natomiast stanowiący bardzo poważny problem epidemiologiczny po drugiej wojnie światowej dur brzuszny, obecnie występuje w Polsce sporadycznie i wiąże się najczęściej z powrotem z wyjazdów do krajów endemicznego występowania tej choroby. W przypadku grupy chorób bakteryjnych profilaktyka zachorowań polega przede wszystkim na przestrzeganiu zasad higieny podczas przechowywania i przygotowywania żywności. Przed zachorowaniem na WZW typu A oraz dur brzuszny można skutecznie chronić się poprzez szczepienia.

Aby zapobiegać występowaniu chorób przenoszonych drogą pokarmową, zawsze należy przestrzegać zasad higieny opisanych np. w informacji WHO pn.: 5 kroków do bezpiecznej żywności, czyli:

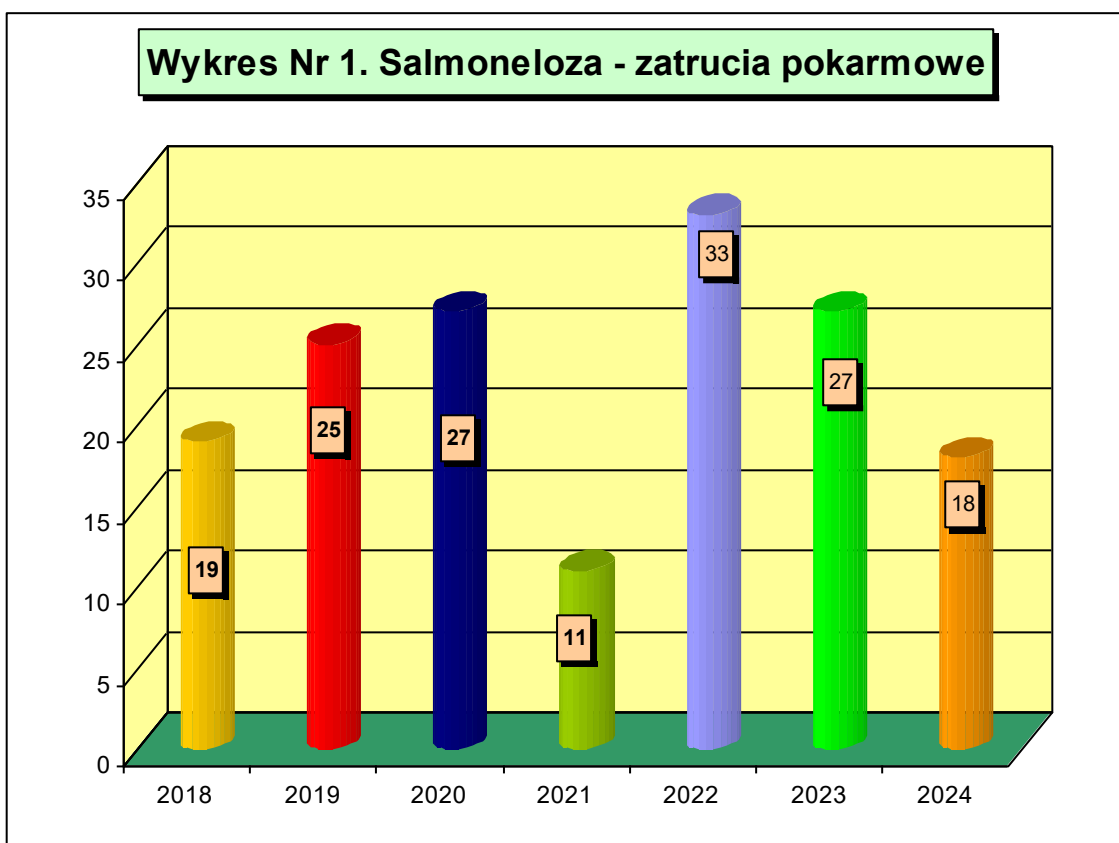
- utrzymywanie czystości,
- oddzielanie żywności surowej od ugotowanej,
- poddawanie żywności właściwej obróbce termicznej (gotowanie, pieczenie itp.),
- przechowywanie żywności w odpowiedniej temperaturze,
- używanie bezpiecznej wody i żywności.

1.1 Bakteryjne zakażenia jelitowe – salmonellozy.

W 2024 r. potwierdzono 18 zachorowań wywołanych tą bakterią (8 osób hospitalizowano). W roku poprzednim odnotowano 27 przypadków (17 osób hospitalizowano). Dominującym typem serologicznym zakażeń jest nadal *Salmonella Enteritidis*.

Najczęstszym źródłem ognisk zbiorowych zatruć i zakażeń pokarmowych są skażone: mleko i inne produkty nabiałowe, gotowe dania (gotowe potrawy/gotowe posiłki), jaja oraz produkty je zawierające, mięso wieprzowe i drobiowe, owoce morza oraz wtórnie zanieczyszczona żywność pochodzenia roślinnego. Chorobotwórcze dla człowieka bakterie powszechnie występują w przewodach pokarmowych zwierząt i w czasie procesu produkcyjnego może dochodzić do zanieczyszczenia mięsa. Nieodpowiednia obróbka termiczna żywności (niewłaściwa temperatura, zbyt krótki czas obróbki), niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzeganie warunków chłodzenia, a także zanieczyszczenie krzyżowe podczas przechowywania i przygotowywania potraw może prowadzić do zakażenia na człowieka.

Liczbę zachorowań na salmonellozy w latach 2018–2024 przedstawia (Wykres Nr 1).

1.2 Zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile*.

Liczba stwierdzonych zakażeń przewodu pokarmowego wywołanego przez *C. difficile* w 2024 r. zmniejszyła się w stosunku do 2023 r., gdzie stwierdzono 116 zakażeń i wyniosła 68 przypadków. Większość przypadków zakażeń wykrywanych było w trakcie monitoringu biegunk występujących u pacjentów hospitalizowanych – 61 w oddziałach szpitalnych. Niestety badania takie nie są zlecane przez lekarzy w lecznictwie ambulatoryjnym.

Zakażenia *C. difficile* wiążą się nadal z szerokim stosowaniem antybiotykoterapii, przewlekłym stosowaniem leków zmniejszających wydzielanie soku żołądkowego (blokery receptora H2 oraz pompy protonowej), leków immunosupresyjnych, cytostatyków itp. W zapobieganiu transmisji drobnoustroju zaleca się izolację pacjentów zakażonych, częste mycie i dezynfekcję rąk, stosowanie rękawic ochronnych i odzieży przez personel medyczny. Pomimo podejmowanych przez personel szpitali działań ograniczających szerzenie się zakażeń, infrastruktura oddziałów szpitalnych (zbyt mała ilość toalet dla pacjentów, zbyt mała powierzchnia pokoi łóżkowych itp.) oraz stale rosnąca liczba pacjentów przyjmowanych ponad normatywną liczbę łóżek, szczególnie na oddziałach internistycznych sprzyjała szerzeniu się zakażeń szpitalnych.

1.3 Zakażenia jelitowe wywołane przez *Campylobacter* i *Yersinię*.

W 2024 r. w Elblągu zarejestrowano 7 zachorowań wywołanych przez bakterię *Campylobacter jejuni*. Dla porównania w 2023 r. odnotowano 2 przypadki zakażenia jelitowego wywołanego przez ten drobnoustrój.

Głównym nośnikiem chorobotwórczych dla człowieka bakterii *Campylobacter* sp. jest skażone: mięso (surowe/niedogotowane/niedopieczone), niepasteryzowane mleko krowie i kozie oraz ich przetwory.

W zakresie zakażeń wywołanych przez pałeczki z rodzaju *Yersinia* w Elblągu zarejestrowano 2 przypadki (w 2023 r. nie zgłoszono żadnego przypadku).

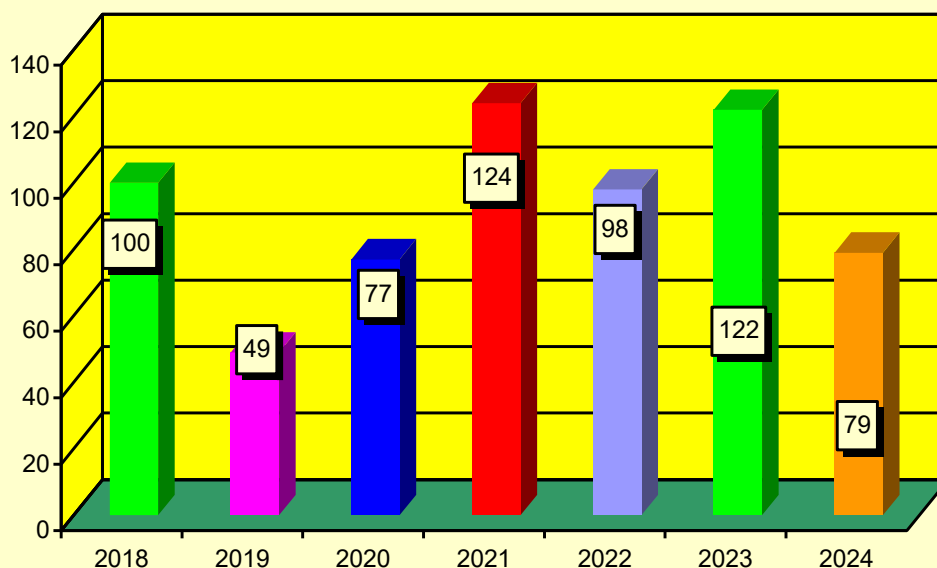
1.4 Zakażenia jelitowe wywołane przez *Escherichia coli* (pałeczka okrężnicy).

W roku 2024 w Elblągu zanotowano 2 przypadki zakażeń enterokrwotoczną (werotoksyczną) *Escherichia coli* O 157. Jeden przypadek dotyczył zachorowania dziecka, które z objawami biegunki trafiło do szpitala. W drugim przypadku była to osoba dorosła, która z powodu uporczywych biegunek znalazła się w szpitalu. Nadzorem epidemiologicznym objęto 3 osoby ze styczności. W 2023 roku zanotowano także 3 przypadki zakażeń, które dotyczyły tylko dzieci.

Szczepy enterokrwotocznych *Escherichia coli* występują w przewodzie pokarmowym przeżuwaczy, takich jak bydło, kozy, owce, jelenie i łosie, jednak inne zwierzęta: świnie czy ptaki mogą rozprzestrzeniać bakterie. Najczęstszym źródłem zakażenia człowieka jest bydło, spożywanie zanieczyszczonej wody (najczęściej przypadkowe, np. podczas pływania), żywności (surowe, niedogotowane niedopieczone mięso), niepasteryzowanego mleka lub produktów mlecznych, bezpośredni kontakt ze zwierzętami lub kałem chorych ludzi (np. przy zmianie pieluch). Biegunka wywołana przez szczepy STEC ma najczęściej charakter samoograniczający się i ustępuje do 7 dni. Najgroźniejszym jej powikłaniem jest zespół hemolityczno-mocznicowy, który rozwija się od 2 do 14 dni po biegunce u kilku procent chorych, najczęściej u małych dzieci oraz osób w podeszłym wieku.

Ogółem w roku 2024 poza zakażeniami przewodu pokarmowego wywołanymi przez pałeczki *Salmonella* zarejestrowano 79 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (spadek w stosunku do roku 2023) wywołanych m. in. przez *Clostridium difficile* (68 zakażeń), *Campylobacter* (7 zakażeń) i enterokrwotoczną *Escherichia coli* (2 zakażenia), *Yersinia enterocolitica* (2 zakażenia). Z powodu ww. zakażeń jelitowych hospitalizowano 70 osób. Liczbę zachorowań na inne bakteryjne zakażenia jelitowe w latach 2018–2024 przedstawia (Wykres Nr 2).

Wykres Nr 2. Inne Bakteryjne Zakażenia Jelitowe (Ogółem)

2. Wirusowe zakażenia jelitowe.

Najważniejsze choroby przenoszone drogą pokarmową o etiologii wirusowej (rotawirusy, norowirusy i WZW A) występują wyłącznie u ludzi, a szerzą się przez kontakt bezpośredni, pośredni lub poprzez wtórne skażenie żywności, w tym często roślinnej (jak mrożone owoce zanieczyszczone przez osoby je zbierające).

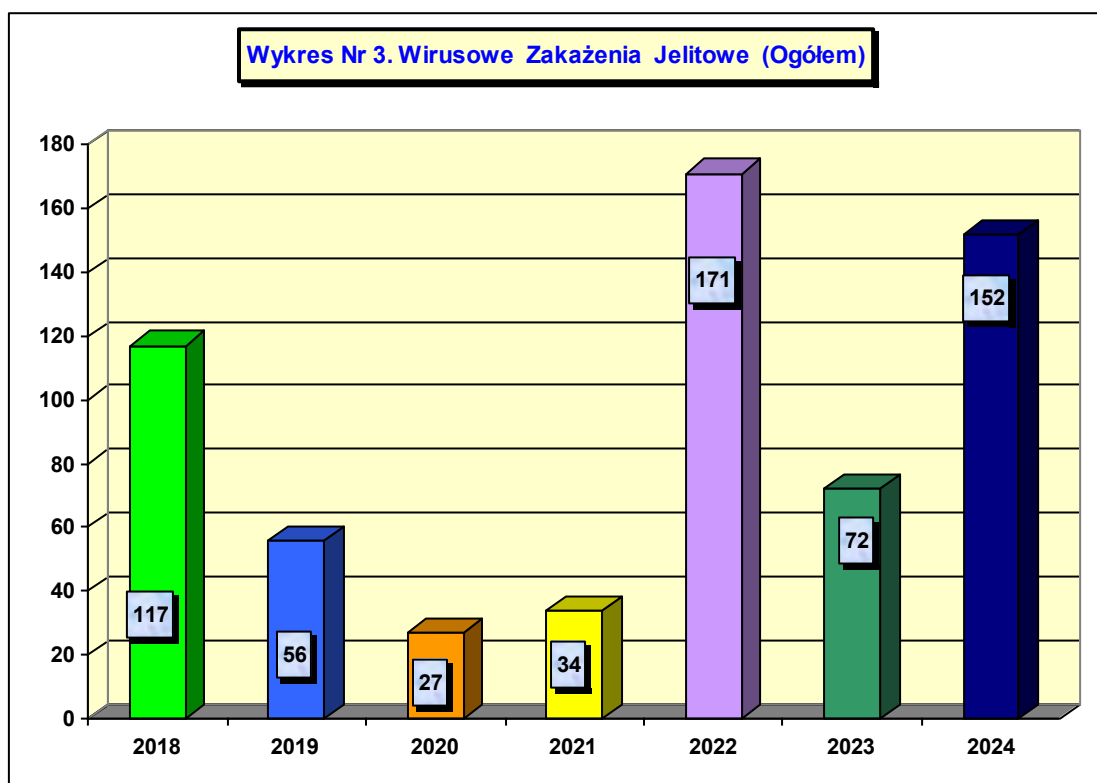
W roku 2024 zanotowano 152 zakażenia jelitowe wywołane przez wirusy (Wykres Nr 3), w tym:

- - 57 przypadków wywołanych przez rotawirusy,
- - 66 przypadków wywołanych przez norowirusy,
- - 29 przypadków wywołanych przez inne określone i nieokreślone wirusy.

To zdecydowanie więcej niż w 2023 roku, kiedy to zarejestrowano 72 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych.

- Z dniem 1 stycznia 2021 r. do Programu Szczepień Ochronnych wprowadzono obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko zakażeniom rotawirusowym (dla dzieci urodzonych po 31 grudnia 2020 r.). Szczepienie jest bezpłatnym świadczeniem wykonywanym w punktach szczepień podstawowej opieki zdrowotnej, możliwe do przeprowadzenia w schemacie dwu- lub trzydawkowym w zależności od dostępnej szczepionki. Preferuje się wczesne rozpoczęcie (od ukończenia 6. tygodnia życia) i wczesne zakończenie schematu szczepienia, przy czym należy zachować odstępy pomiędzy kolejnymi dawkami nie krótsze niż 4 tygodnie.

–

2.1 Wirusowe zapalenie wątroby (wzw) typu A.

W 2024 r. na terenie Elbląga zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A (wzw typu A). W 2023 roku nie rozpoznano żadnego zachorowania.

Czynniki ryzyka zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu A (HAV) to m. in. pobyt na obszarze endemicznego występowania choroby, bliski kontakt z chorym, spożywanie owoców morza (zwłaszcza skorupiaków i surowych ostryg), seksualne kontakty analne (szczególnie MSM), usuwanie odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz konserwacja urządzeń służących temu celowi. Długi okres wylęgania (1-2 miesiące), a przede wszystkim intensywne wydalenie wirusa z układu pokarmowego już w okresie 14-21 dni poprzedzających wystąpienie objawów chorobowych, uniemożliwia szybkie wykrycie osób zakażonych i sprzyja „cichemu” rozszerzaniu się ognisk.

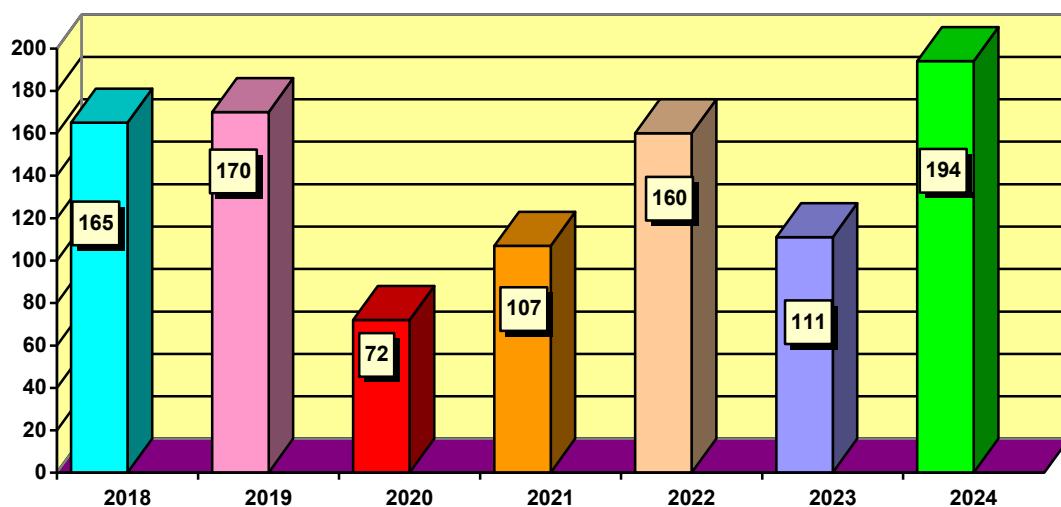
Szczepienie przeciw WZW A jest najlepszym sposobem zapobiegania zachorowaniom. Skuteczność szczepienia przeciw WZW A, po podaniu 2-ch zalecanych dawek, oceniana jest na poziomie 98%, utrzymuje się nie krócej niż 15 lat.

3. Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe biologicznie nieokreślone (BNO), o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

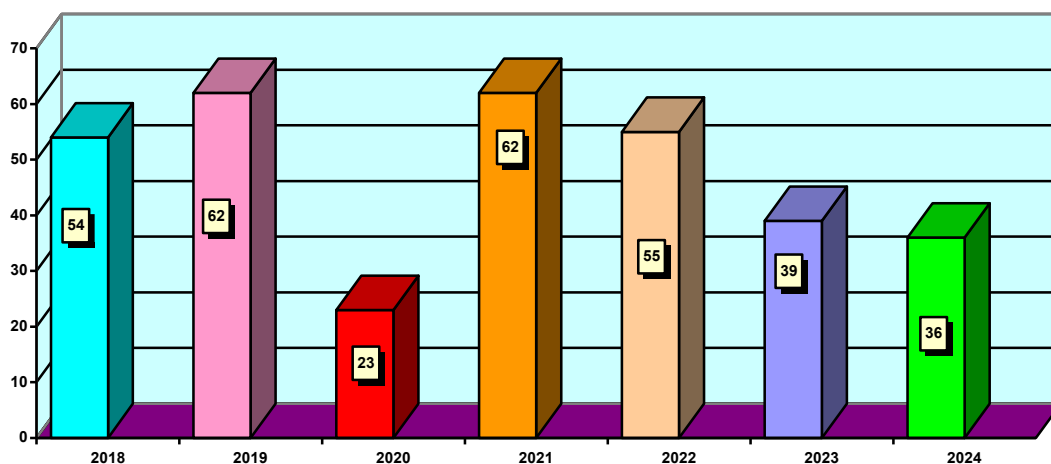
W roku 2024 do PSSE w Elblągu zgłoszono 194 przypadki BNO (Wykres Nr 4), w tym 36 zachorowań dotyczyło dzieci do 2 roku życia, z czego 14 było hospitalizowanych – (Wykres Nr 4a). Łącznie leczeniem szpitalnym objęto 39 osoby.

Liczba nie zdiagnozowanych laboratoryjnie infekcji przewodu pokarmowego o podłożu zakaźnym wzrosła w stosunku do poprzedniego roku, gdzie zarejestrowano 111 zakażeń. Zgłaszane są przede wszystkim przypadki cięższe, które trafiają do lekarza, a szczególnie te, które są hospitalizowane. Wiele przypadków o lżejszym przebiegu nie są zgłaszane lub kwalifikowane przez lekarza jako nieżyt żołądkowo-jelitowy, który nie podlega zgłoszeniu.

Wykres Nr 4. Biegunka i zakażenie jelitowe BNO (Biologicznie Nieokreślone)

Wykres Nr 4a. Biegunka i zakażenie jelitowe BNO (Biologicznie Nieokreślone) u dzieci do lat 2

W 2024 r. zarejestrowano 3 ogniska zatruc pokarmowych. Czynnikiem etiologicznym zakażeń przewodu pokarmowego były: pałeczki *Salmonella Enteritidis*, Norowirus, natomiast w trzecim przypadku czynnik nie został określony.

Nadzorem epidemiologicznym objęto 109 osób. Wydano 18 decyzji administracyjnych dot. wstrzymania uczestnictwa dziecka w zorganizowanych formach wychowania żłobkowego do czasu uzyskania 3-krotnych kolejnych ujemnych wyników badań kału w kierunku obecności pałeczek *Salmonella*. Działania takie mają na celu ograniczenie ryzyka przeniesienia zakażenia innej osoby.

4. Bakteryjne choroby dróg oddechowych.

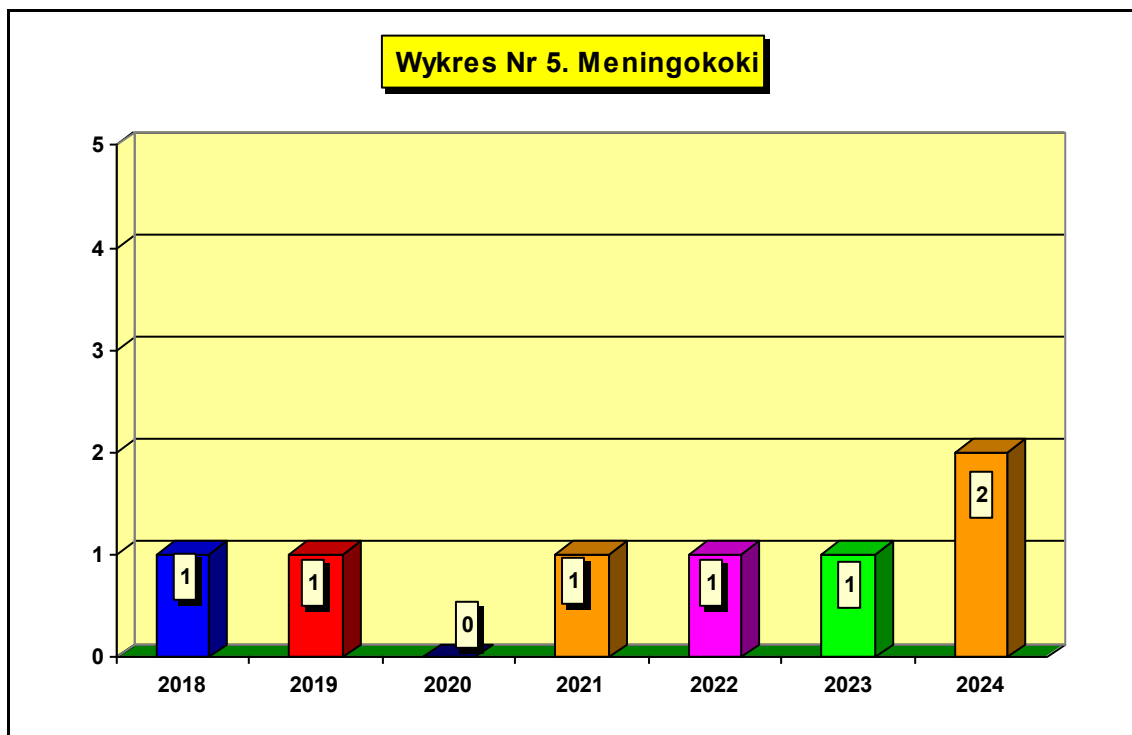
4.1 Inwazyjna choroba meningokokowa.

W roku 2024 w Elblągu zarejestrowano 2 przypadki zachorowania wywołanego przez *Neisserię meningitidis* (w 2023 roku zanotowano jeden przypadek). Nadzorem epidemiologicznym i chemioprophylaktyką objęto 44 osoby z bliskiego otoczenia chorych.

Działania PPIS zawsze polegają na jak najszybszej identyfikacji osób, które w ciągu kilku dni poprzedzających zachorowanie miały z chorym kontakt uprawdopodobniający przeniesienie zakażenia, dotarciu do tych osób (lub ich opiekunów) i skierowaniu ich do lekarzy rodzinnych w celu natychmiastowego podjęcia chemioprophylaktyki, a czas wykonania tych czynności nie przekracza 24 godzin od chwili powiadomienia PPIS o podejrzeniu bądź rozpoznaniu zakażenia przez służby medyczne.

W Polsce szczepienia przeciw meningokokom są zalecane (niefinansowane z budżetu Ministra Zdrowia). Zasady profilaktyki przeciw tym zakażeniom dostępne są na stronie BIP Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu lub na stronie PZH www.szczepienia.pzh.gov.pl.

Liczbę zachorowań na chorobę meningokokową w latach 2018–2023 przedstawia (Wykres Nr 5).

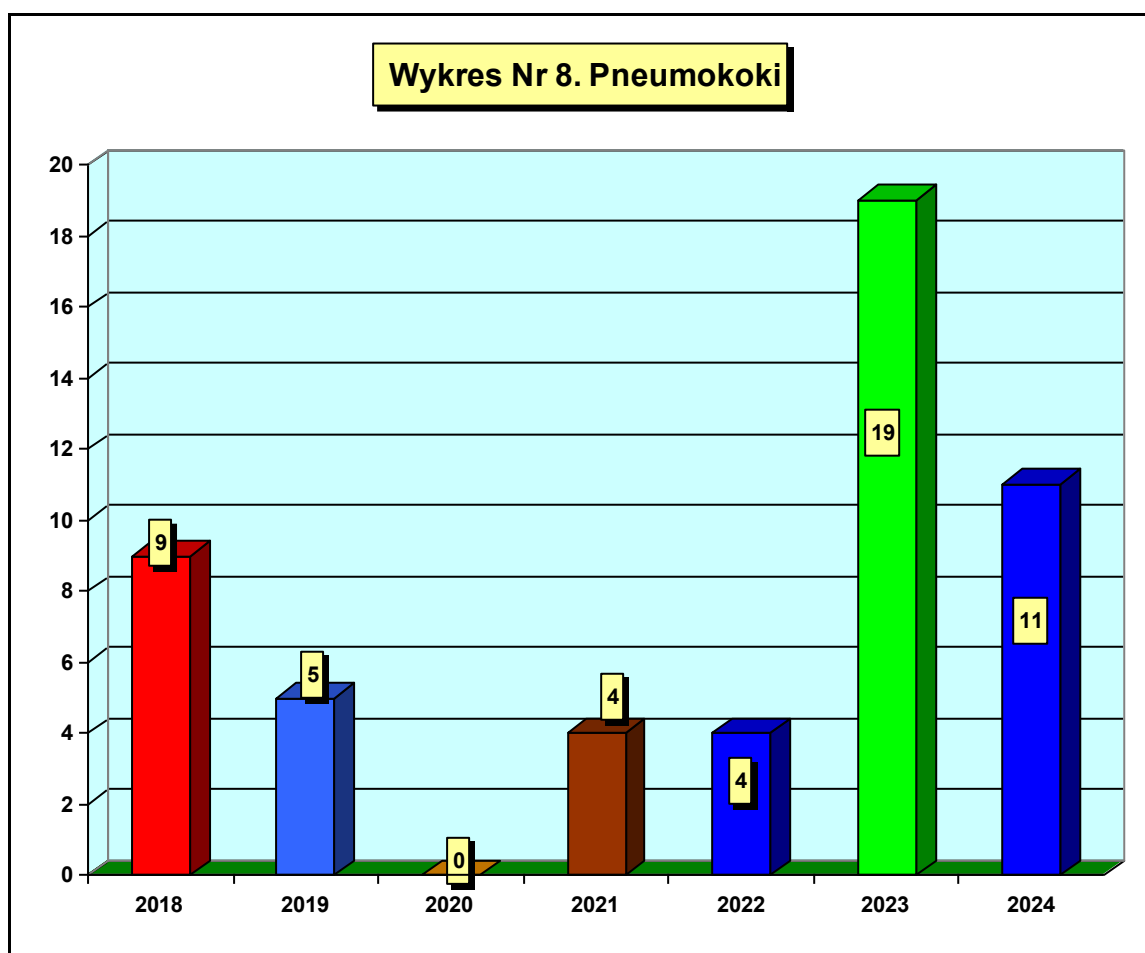
4.2 Choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae* (pneumokoki).

W roku 2024 do PSSE w Elblągu zgłoszono 11 przypadków zachorowań wywołanych przez pneumokoki (o 8 przypadków mniej niż w 2023 roku) (Wykres Nr 8), które przebiegały w postaci posocznicy (8 przypadków), innej określonej i nieokreślonej (3 przypadki). Nadzorem epidemiologicznym objęto 23 osoby ze styczności z osobami chorymi.

Pneumokoki są najczęstszą przyczyną pozaszpitalnych, bakteryjnych zakażeń układu oddechowego takich jak zapalenie ucha środkowego, zapalenie zatok oraz zaostrzenie przewlekłego zapalenia oskrzeli. Są też najczęstszą przyczyną pozaszpitalnego zapalenia płuc. Najcięższą postacią zakażenia pneumokokowego jest tzw. inwazyjna choroba pneumokokowa (ICHp). W pojęciu tym mieści się zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych,

sepsa (posocznica) i zapalenie płuc z bakterią. Pneumokoki mogą również wywoływać zapalenie spojówek, zapalenie otrzewnej oraz zapalenie stawów.

Jedyną skuteczną metodą zapobiegania zakażeniom pneumokokowym jest szczepienie ochronne. Od 2017 r. do kalendarza szczepień ochronnych wprowadzono obowiązek szczepień przeciw pneumokokom wszystkich dzieci urodzonych od 01.01.2017 r. Powszechne szczepienia wszystkich niemowląt przeciw pneumokokom są korzystne nie tylko dla zdrowia dzieci, ale również chronią osoby słabsze, ciężko chore i w podeszłym wieku. Najwięcej zachorowań zarejestrowano u osób nieszczepionych powyżej 60 roku życia.

4.3 Krztusiec.

W 2024 roku zarejestrowano 39 zachorowań na krztusiec, dla porównania w 2023 r. zgłoszono 2 zachorowania na terenie Elbląga.

Krztusiec, zwany także kokluszem, to ostra choroba zakaźna dróg oddechowych o bardzo dużej zaraźliwości, którą wywołują pałeczki *Bordetella pertussis*. Zakażenie przenosi się drogą kropelkową. Drogą powietrzną bakterie krztuśca przedostają się do górnych dróg oddechowych, gdzie dzięki różnym czynnikom adhezyjnym, zostają zatrzymane na nabłonku migawkowym. Bakterie krztuśca nie wykazują cech inwazyjności, co oznacza, że nie przedostają się do krwi, a ich patogenne działanie związane jest z produkcją toksyn. Krztusiec należy do jednych z najbardziej zaraźliwych chorób zakaźnych (podobnie jak odra i ospa). Wskaźnik podatności na zakażenie jest bardzo wysoki i wynosi ok. 90%, co oznacza, że na każde 100 osób mających kontakt z osobą chorą, które nie posiadają odporności na zachorowanie aż 90 zachoruje, a tylko 10 uniknie zakażenia. W 1960 roku wprowadzono w Polsce szczepienia ochronne przeciwko krztuścowi, co spowodowało znaczne obniżenie współczynnika zapadalności z 100-200 zachorowań na 100000 mieszkańców do poziomu poniżej 1. Obecnie szczepienie przeciwko krztuścowi składa się z 3 dawek pierwotnych

w 1 roku życia oraz dawki uzupełniającej w 16-18 miesiącu życia. Od 2006 roku, w ramach programu Światowej Inicjatywy ds. Krztuśca w Polsce, wprowadzono dodatkowe szczepienie przypominające dla sześciolatków, a w 2016 dla 14- latków.

4.4 Gruźlica.

W Elblągu w 2024 roku 19 osób zachorowało na gruźlicę, tj. o 10 osób więcej niż w 2023 roku. Nadzorem epidemiologicznym objęto 53 osoby ze styczności z osobami zakażonymi.

Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną o przewlekłym przebiegu występującą w postaci klinicznej gruźlicy płuc (najczęstsza postać) oraz gruźlicy innych narządów. Zaraźliwa jest jedynie gruźlica płuc w okresie prątkowania. Przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakładają na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz przewidują obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę w okresie wydalania prątków gruźliczych (prątkowania) lub z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie. Pierwszy okres leczenia, trwający najczęściej miesiąc, odbywa się w warunkach izolacji szpitalnej pacjenta. Gruźlica jest chorobą, która może ulec aktywacji po wielu latach od zakażenia pierwotnego, jak również reaktywacji w wiele lat po przebytym leczeniu.

Swoistą metodą zapobiegania gruźlicy jest stosowane od 80 lat szczepienie BCG, które zapobiega wystąpieniu u niemowląt ciężkich i śmiertelnych postaci klinicznych gruźlicy, takich jak gruźlicze zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych oraz gruźlica rozsiana (prosówka). Szczepienia te wykonywane są zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych u noworodków przed wypisaniem dziecka z oddziału noworodkowego. Osoby, które miały kontakt z chorym na gruźlicę, zwłaszcza prątkującym, powinny się poddać badaniom wykluczającym gruźlicę (obserwacja pod kątem objawów, RTG klatki piersiowej itp.).

4.5 Zakażenia wywołane paciorkowcami grupy A (*Streptococcus pyogenes*).

Na terenie Elbląga obserwuje się nieznaczny spadek zakażeń wywołanych przez paciorkowce grupy A (*Streptococcus pyogenes*). W 2024 r. zarejestrowano 13 przypadków płonicy (szkarlatyny) oraz 14 przypadków róży.

Płonica jest ostrą, wysypkową chorobą zakaźną wieku dziecięcego wywoływaną przez paciorkowce z grupy A *Streptococcus pyogenes*. Choroba charakteryzuje się nagłym wystąpieniem objawów takich jak: ból gardła, ból głowy, gorączka, często też nudności i wymioty, zapalenie gardła i migdałków, biały nalot na języku, który po kilku dniach staje się czerwony (malinowy). Najczęściej w drugiej dobie choroby pojawia się drobnoplamista, szkarłatna wysypka. Na szkarlatynę chorują przeważnie dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (5-15 lat), choć zdarzają się zachorowania u osób dorosłych.

Paciorkowce grupy A mogą również powodować ciężkie, zagrażające życiu zakażenie zwane inwazyjnym (iGAS – invasive group A streptococcus), które może objawiać się bakteriemią, zapaleniem płuc lub zakażeniem skóry i kości (zapalenie tkanki łącznej, zapalenie kości i szpiku, martwicze zapalenie powięzi).

5. Choroby odzwierzęce.

Istotną grupę zagrożeń stanowią choroby odzwierzęce przenoszone przez wektory (stawonogi), zoonozy nabywane w wyniku bezpośredniego kontaktu z chorym zwierzęciem (np. wścieklizna) oraz choroby pasożytnicze (bąblowica). Na niektóre zoonozy (np. borelioza, kleszczowe zapalenie mózgu) narażone są statystycznie bardziej istotnie pewne grupy zawodowe, jak leśnicy i rolnicy.

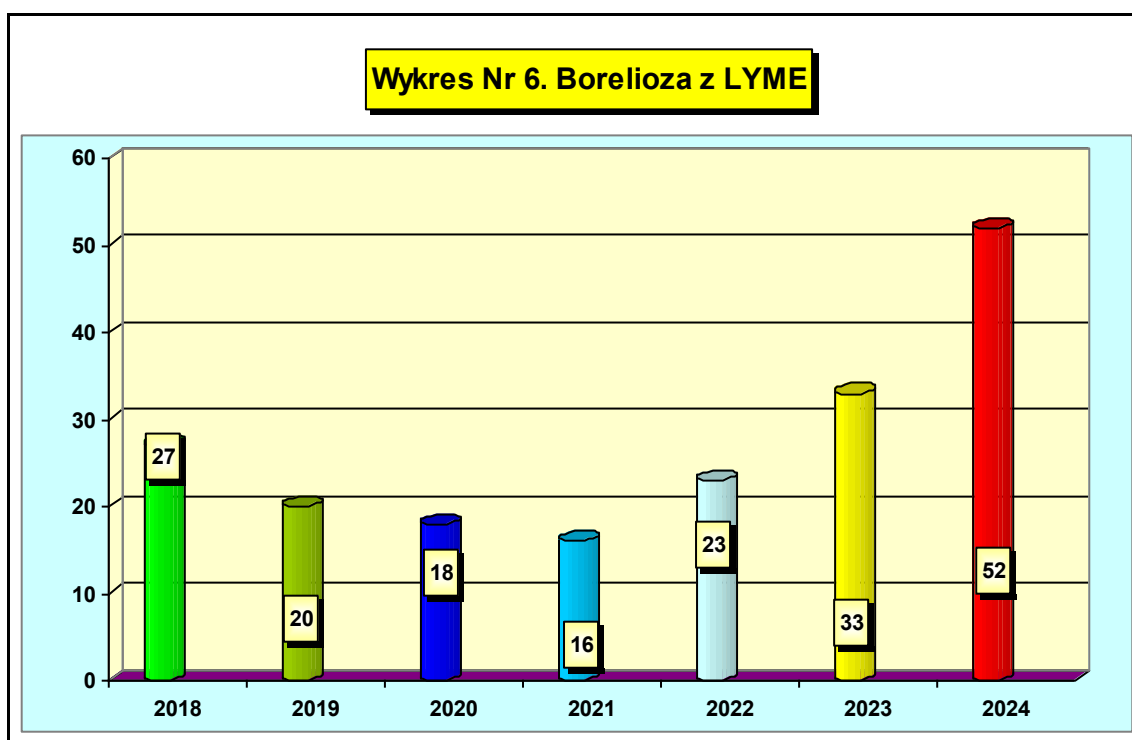
5.1 Borelioza (Choroba z Lyme).

W 2024 roku zgłoszono 52 przypadki boreliozy, w tym 1 przypadek neuroboreliozy (w porównaniu z 2023 rokiem zarejestrowano 33 przypadki). Jedna zakażona osoba podlegała hospitalizacji (Wykres Nr 6). W większości przypadków charakterystycznym pierwotnym objawem choroby był rumień wędrujący.

Borelioza z Lyme jest najczęściej występującą chorobą odkleszczową w Polsce i Europie, wywołaną przez krętki (bakterie) z rodzaju *Borrelia burgdorferi*. Choroba ta jest przenoszona przez kleszcze z rodzaju *Ixodes*, a rezerwuarem dla tego drobnoustroju są dzikie i domowe zwierzęta – gryzonie, drobne ssaki oraz ptaki. Borelioza występuje na całej półkuli północnej, ale także w Australii. Obszar całej Polski uznawany jest za terytorium endemiczne dla tej choroby, co oznacza, że kleszcze będące wektorami krętków z rodzaju *Borrelia* są obecne na terenie całego kraju.

Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawą jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy nt. tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych oraz właściwego postępowania w przypadku ukąszenia przez kleszcza.

Narażenie mieszkańców Elbląga na boreliozę jest niezmiennie wysokie. Miasto jest położone w rejonie uznawanym już od wielu lat za endemiczny dla tej choroby (czynnik ją wywołujący „zadomowił” się na tym terenie, znajdując optymalne warunki do życia). Do okoliczności sprzyjających utrzymywaniu się tego stanu należą między innymi duże powierzchnie lasów liściastych, obszarów pokrytych roślinnością krzaczastą i trawiastą oraz nieużytków, obecność licznej populacji zarażonych kleszczy, a także równie licznej populacji małych i średnich ssaków polno-leśnych, będących żywicielami kleszczy.

5.2 Styczność i narażenie na wściekliznę – szczepienia przeciw wściekliznie.

W roku 2024 na terenie Elbląga zarejestrowano 101 ryzykownych kontaktów ludzi ze zwierzętami domowymi i wolno żyjącymi (pogryzienia, podrapania itp.). W 2023 roku było podobnie, bo 100 przypadków. Wśród tych zdarzeń dominowały kontakty z psami. Każde z takich zdarzeń, w przypadku braku możliwości wykonania u zwierzęcia badania weterynaryjnego (obserwacji), kończyło się podjęciem szczepień przeciw wściekliznie osób poszkodowanych. Łącznie zaszczepiono 22 osoby (27 w 2023 roku). Dane dotyczące szczepień za lata 2018 – 2024 przedstawia (Wykres Nr 7).

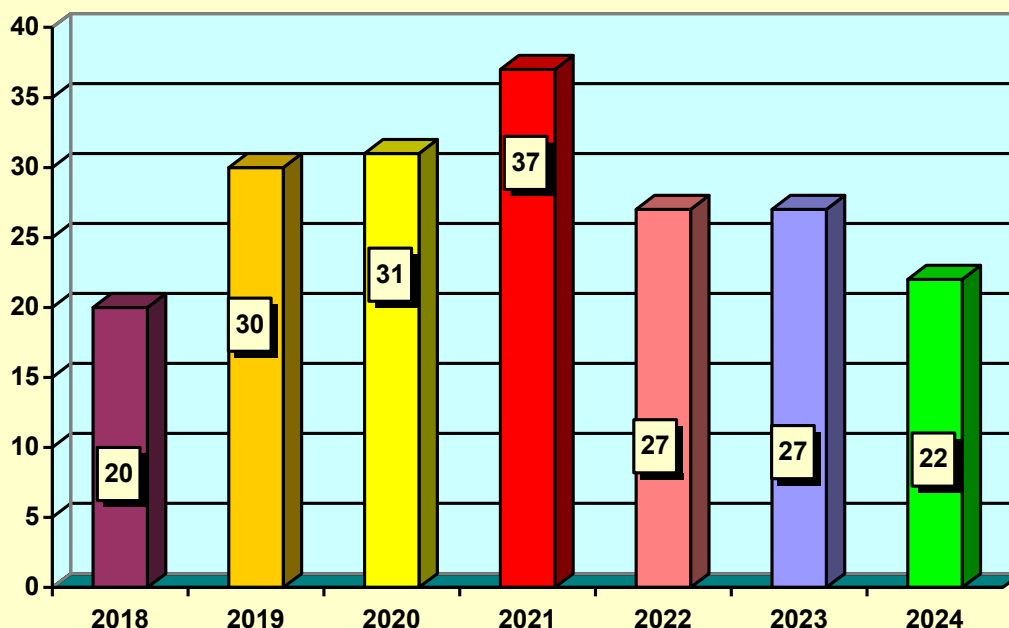
Rola Państwowej Inspekcji Sanitarnej w nadzorze nad podejrzeniami wścieklizny u ludzi polega na współpracy z organami Inspekcji Weterynaryjnej i objęciu nadzorem epidemiologicznym osób ze stycznością ze zwierzęciem poddanym obserwacji z powodu podejrzenia zakażenia wirusem wścieklizny.

Zapobieganie zachorowaniom na wściekliznę u ludzi w Polsce oparte jest również na szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u osób, które zostały pokąsane przez nieznane zwierzę podejrzane o wściekliznę, lub gdy słuzówki i/lub zraniona skóra miały kontakt ze śliną zwierzęcia podejrzanego o zachorowanie, oraz na szczepieniach profilaktycznych u osób, które z racji wykonywanego zawodu są szczególnie narażone na zetknięcie się z wścieklizną (np. lekarze weterynarii, pracownicy leśni, osoby wyjeżdżające w regiony, gdzie wścieklizna jest chorobą endemiczną).

Obowiązuje ustawowy obowiązek dla właścicieli psów w zakresie szczepienia psów przeciwko wściekliznie, zgodnie z którym posiadacze psów są obowiązani zaszczepić je przeciwko wściekliznie w terminie 30 dni od dnia ukończenia przez psa 3. miesiąca życia, a następnie nie rzadziej niż co 12 miesięcy od dnia ostatniego szczepienia. Pomimo, że obowiązek ten nie dotyczy kotów domowych, mając na uwadze obecność wirusa wścieklizny w środowisku naturalnym, niski koszt szczepienia i niepodważalny jego wpływ na bezpieczeństwo i zdrowie człowieka, rekomenduje się właścicielom kotów regularne szczepienie ich przeciwko wściekliznie.

Wydaje się, biorąc pod uwagę fakt zdecydowanej dominacji wśród osób szczepionych, tych którzy byli zakwalifikowani do szczepienia w wyniku kontaktu z psami i kotami, że najskuteczniejszym sposobem istotnego obniżenia liczby szczepień, a także ryzyka infekcji, jest ograniczenie w mieście liczby zwierząt bezdomnych lub pozbawionych należytej opieki przez właścicieli. Problem pogryzień ludzi przez zwierzęta jest zagadnieniem, które pomimo licznych prób rozwiązania nie doczekało się jeszcze skutecznych rozwiązań. O ww. ryzykownych kontaktach ze zwierzętami PPIS w Elblągu informuje każdorazowo Powiatowego Lekarza Weterynarii.

Wykres Nr 7. Szczepienia p/wściekliwość

6. Choroby krwiopochodne.

6.1 Wirusowe zapalenie wątroby (wzw) typu B i C.

Nadal zakażenia wirusem wzw B lub C ujawniane są przypadkowo, podczas wykonywania rutynowych testów w kierunku tych patogenów (np. badania kontrolne przy hospitalizacji

na oddziałach zabiegowych, badania profilaktyczne, badania dawców krwi itp.). Osoby te bardzo często nie wykazują żadnych objawów klinicznych.

W roku 2024 wśród mieszkańców Elbląga zarejestrowano ogółem 22 przypadki zakażeń wirusem wzw typu B (przewlekłe i BNO) i 14 przypadków zakażeń wirusem wzw typu C (przewlekłe i BNO). Nadzorem epidemiologicznym objęto 44 osoby ze styczności z osobami zakażonymi wirusem wzw B oraz 57 osób ze styczności z osobami zakażonymi wirusem wzw C.

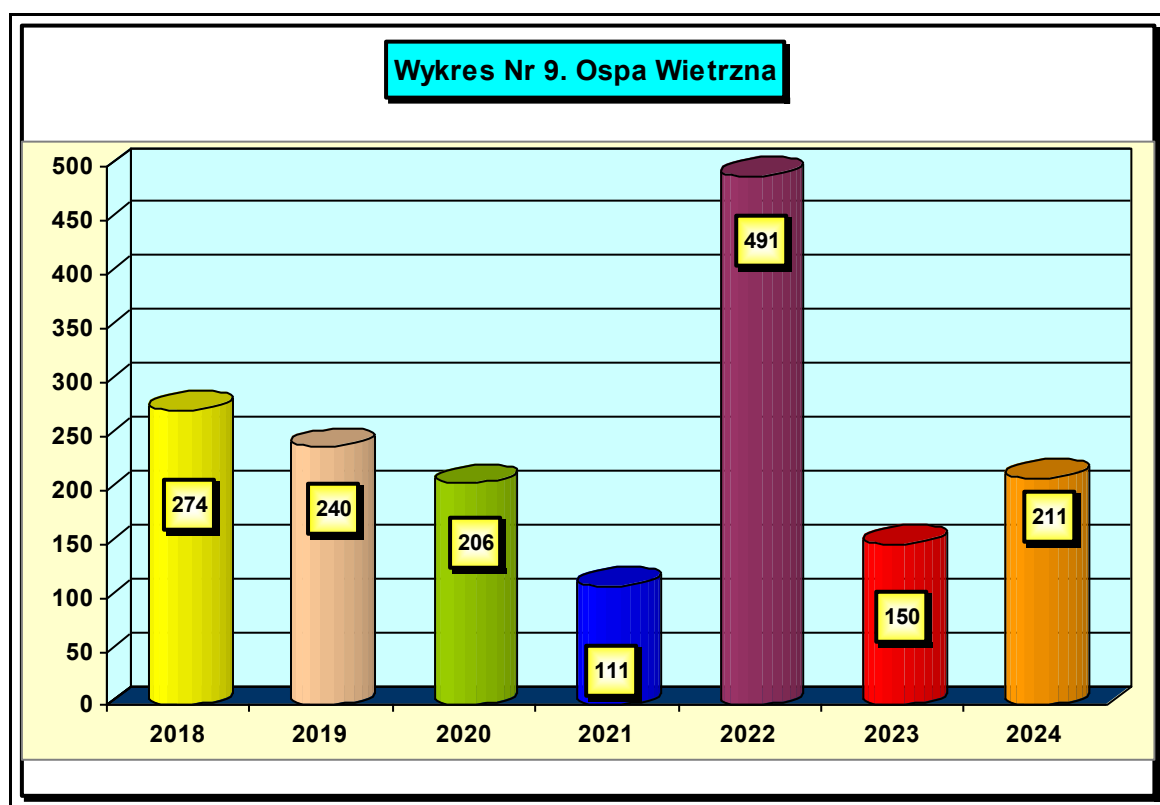
Wykrytych zakażonych oraz osoby z ich najbliższego otoczenia, ustalone w trakcie dochodzenia epidemiologicznego, objęto nadzorem epidemiologicznym oraz skierowano do lekarzy rodzinnych w celu wdrożenia nadzoru lekarskiego.

Ze względu na szczególnie podstępny charakter zakażeń wywołanych w/w wirusami prowadzących do odległych następstw w postaci niewydolności i marskości wątroby, należy nadal monitorować sytuację ze szczególnym uwzględnieniem nowo wykrytych zakażeń poprzez ścisłą współpracę z laboratoriami diagnostycznymi, poradnią chorób zakaźnych i lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej.

Nadal kontynuowane są działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, polegające na wyegzekwowaniu właściwych warunków świadczeń zdrowotnych, zabiegów kosmetycznych, tatuażu związanych z naruszaniem ciągłości tkanek, a także, w odniesieniu do wzw B, szczepienia personelu medycznego oraz kobiet w ciąży i noworodków, zalecanie szczepienia wszystkim osobom dotychczas niezaszczepionym. Istotne jest także dalsze upowszechnianie wiedzy na temat możliwych dróg zakażenia, a wykrywania zakażeń bezobjawowych poprzez zwiększenie dostępności do badań laboratoryjnych.

7. Ospa wietrzna.

W 2024 r. zarejestrowano 211 zachorowań na ospę wietrzną (Wykres Nr 9), gdzie w 2023 r. zgłoszono 150 przypadków ospy wietrznej na terenie miasta Elbląga. Od wielu lat w całej Polsce raczej utrzymuje się tendencja spadkowa zapadalności na ospę wietrzną, zwłaszcza dzieci, co przemawia za stosowaniem obowiązkowych szczepień ochronnych, które są obowiązkowe dla określonej grupy osób, przebywających albo zakwalifikowanych do pobytu w: zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, zakładach opiekuńczo-leczniczych, rodzinnych domach dziecka, domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, domach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, żłobkach lub klubach dziecięcych (zgodnie z kalendarzem szczepień).

8. Ostre infekcje układu oddechowego (grypa, SARS-CoV-2, RSV).

8.1 Grypa.

Od marca 2023 roku rejestrowane są wyłącznie przypadki grypy potwierdzone testami antygenowymi lub PCR. W ramach monitoringu sytuacji epidemiologicznej na terenie nadzorowanym przez PPIS w Elblągu według danych w 2024 r. zarejestrowano 421 przypadków grypy.

Grypa to ostre zakażenie górnych dróg oddechowych wywoływane przez wirusy grypy. Przyczyną sezonowych wzrostów zachorowań na gripę, szczególnie wielu w okresie jesienno-zimowym, są wirusy grypy typu A i B. Zachorowania mogą przybierać postać sezonową, epidemiczną lub pandemiczną. Grypa powoduje zachorowania w każdej grupie wiekowej. Światowa Organizacja Zdrowia szacuje, że rocznie dotyczy może 5%–10% dorosłych i 20%–30% dzieci.

Nadzór epidemiologiczny nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym wzmożeniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, który trwa zwykle od września do kwietnia następnego roku, przy szczycie zachorowań przypadającym między styczniem a marcem. Rejestruje się wtedy od kilkuset do kilku milionów zachorowań na ostre infekcje dróg oddechowych wywoływanych m.in. przez wirusy SARS-CoV-2, wirusa grypy, adenowirusy oraz RSV, spośród których grypa oraz COVID-19 to jedyne choroby, którym można zapobiegać w drodze szczepień.

Pomimo iż szczepienia przeciw grypie są jedyną skuteczną i bezpieczną metodą zapobiegania tej chorobie oraz jej powikłaniom, a także pomimo udowodnionej skuteczności i powszechnej dostępności na rynku szczepionek przeciwko grypie sezonowej oraz akcji informacyjnych kierowanych do społeczeństwa, poziom zaszczepienia przeciw grypie w Polsce jest nadal bardzo niski w Elblągu wynosi 4.7%. Według aktualnych międzynarodowych zaleceń z profilaktyki przeciwgrypowej powinny skorzystać wszystkie osoby chętne, a przede wszystkim osoby z grup ryzyka, np. chorzy przewlekle, kobiety w ciąży, dzieci i osoby starsze.

8.2 Zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

W 2024 r. zarejestrowano 789 przypadków zakażeń SARS-CoV-2 (COVID-19) w tym 21 hospitalizacji. Jest to spadek w porównaniu z 2023 rokiem kiedy zarejestrowano 1246 przypadków zakażeń SARS-CoV-2 (COVID-19), w tym 254 hospitalizacje.

Zgonów z powodu zakażenia SARS-CoV-2 w 2024 r. było 6 (tak samo, jak w 2023 roku). Największą liczbę zgonów zarejestrowano w przedziale wiekowym powyżej 60 lat (6 zgonów). Zakażenia SARS-CoV-2 nadal rozpoznawane są na podstawie objawów klinicznych tj.: kaszel, gorączka, duszność, utrata węchu, utrata lub zaburzenie smaku i wykrycie antygenów wirusa SARS-CoV-2 lub badań laboratoryjnych - wykrycie kwasu nukleinowego SARS-CoV-2 z materiału klinicznego.

Najskuteczniejszym narzędziem walki z pandemią koronawirusa są szczepienia. Ukierunkowanie wysiłków na popularyzację szczepień ma niezmiennie ogromne znaczenie.

8.3 Zakażenia syncytialnym wirusem oddechowym RSV.

W 2024 r. potwierdzono dodatnim wynikiem testu antygenowego 132 przypadki zakażeń wirusem RSV, z czego 84 zachorowania dotyczyły dzieci do lat 2. Hospitalizowano 54 przypadki.

RSV to wirus powodujący sezonowe zakażenia dróg oddechowych, szczególnie groźne dla niemowląt i dzieci <2. roku życia. U niemowląt i dzieci do 2. roku życia najczęstszą postacią tego zakażenia jest zapalenie oskrzelików. Choroba jest spowodowana ostrym stanem zapalnym nabłonka dolnych, drobnych dróg oddechowych (oskrzelików) z obrzękiem i martwicą. Towarzyszy temu zwiększona produkcja śluzu i skurcz oskrzeli. Powstają nacieki zapalne w mięszu płucnym i okolicy okołoskrzelowej. Złuszczony nabłonek i duża ilość śluzu powodują upośledzenie drożności oskrzelików. Nasilenie się dolegliwości, szczególnie u najmłodszych dzieci, może wymagać leczenia w szpitalu.

Osoby w wieku 60 lat i starsze, osoby w wieku 50-59 lat ze zwiększonym ryzykiem zachorowania oraz niemowlęta (dzięki szczepieniom kobiet w ciąży) mają możliwość ochrony poprzez szczepienia przed chorobą wywołaną syncytialnym wirusem oddechowym (RSV).

9. Legionelloza.

W 2024 r. na terenie Elbląga zarejestrowano 1 zakażenie wywołane przez bakterie *Legionella pneumophila*. Osoba chora była hospitalizowana.

Legionella pneumophila wywołuje objawy zapalenia układu oddechowego podobne do powodowanych przez inne bakterie lub wirusy. Rozpoznanie legionellozy na podstawie objawów klinicznych jest niemożliwe. Metoda wykrywania antygenów *Legionella pneumophila* w moczu jest szybka i dość dokładna.

Zakażenie może mieć łagodny przebieg, podobny do grypy – gorączka Pontiac lub powodować chorobę legionistów, która jest ciężkim zapaleniem płuc wymagającym leczenia antybiotykami i może powodować powikłania. Najczęstszą drogą zakażenia jest wdychanie skażonego aerozolu. Do zakażenia może dochodzić również m.in. przez zachłyśnięcie się skażoną wodą. Do tej pory nie stwierdzono przenoszenia bakterii *Legionella* z człowieka na człowieka. Nadzorem epidemiologicznym objęto 2 osoby. Pobrano próbki wody użytkowej z natrysku w łazience lokalu mieszkalnego u osoby chorej, gdzie nie stwierdzono ww. bakterii.

Bakteria ta występuje na całym świecie i jest szeroko rozpowszechniona w środowisku. *Legionella pneumophila* wykrywano w strumieniach, stawach, instalacjach wodno-kanalizacyjnych hoteli, szpitali, domów opieki, w kurkach i sitkach prysznicowych, w zbiornikach magazynujących wodę, urządzeniach klimatyzacyjnych i nawilżających, w basenach z hydromasażem, basenach termalnych, basenach spa, w urządzeniach medycznych. Najprostszym sposobem ograniczenia szerzenia się zakażeń *Legionella* jest likwidacja rezerwuaru bakterii poprzez regularne czyszczenie i dezynfekcję urządzeń natryskowych w domu, dezynfekcję instalacji wodociągowych budynku. Instalacja wodociągowa ciepłej wody powinna umożliwić uzyskanie w punktach czerpalnych wody o temperaturze nie niższej niż 55 °C i nie wyższej niż 60°C. W Polsce zalecenia te zostały sformalizowane w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury dotyczącym budowy i eksploatacji instalacji wodociągowych.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w Elblągu w 2024 roku.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji	Zapadalność
Salmoneloza	18	8	17.2
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem)	79	70	75,7
Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	152	129	145.6
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu-ogółem	194	39	185.9
Płonica (szkarlatyna)	13	1	12.5
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> w tym róża	14	9	13.4
Borelioza	52	1	49.8
Szczepienia p/wścieklicznie	22	0	21.1
Ospa wietrzna	211	0	202.2
WZW typ B – przewlekłe i BNO	22	0	21.1
WZW typ C – przewlekłe i BNO	14	0	13.4
Kiła	3	0	2.8
Gruźlica	19	19	18.2
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	11	11	10.5
Zakażenia SARS-CoV-2	789	21	756.1

Ocena sytuacji epidemiologicznej niektórych chorób zakaźnych na obszarze Miasta Elbląga w latach 2018-2024.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Salmonelloza	19	25	27	11	33	27	18
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe - ogółem	100	49	77	124	98	122	79
Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem	117	56	27	34	171	72	152
Krztusiec	1	0	1	1	0	2	39
Płonica (szkarlatyna)	69	28	9	1	37	38	13
Choroba meningokokowa inwazyjna	1	1	0	1	1	1	2
Róża	18	15	10	19	6	13	10
Borelioza z Lyme	27	20	18	16	23	33	52
Szczepienia p/wścieklicznie	20	30	31	37	27	27	22
Ospa wietrzna	274	240	206	111	491	150	211
Wirusowe zapalenie wątroby typ A	1	1	0	0	0	0	2
WZW typ B (przewlekłe i BNO)	21	17	2	4	10	29	22
WZW typ C (przewlekłe i BNO)	7	20	0	2	10	6	14
Świnka	2	1	1	0	0	2	0
Grypa - przypadki potwierdzone	2	1	7	0	0	30	421
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	9	5	0	4	4	19	11
Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenza</i>	0	0	0	1	0	1	0

III. Działania w obszarze szczepień ochronnych w 2024 r.

Obowiązek poddawania się szczepieniom ma w Polsce charakter powszechny, któremu podlegają wszystkie osoby przebywające na terenie Polski. Podstawą prawną nałożenia obowiązku szczepień przeciwko wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, który nakłada obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym na osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zwolnione z tego obowiązku są osoby przebywające krócej niż 3 miesiące. W odniesieniu do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych (np. dzieci) odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę (rodzic) albo jej opiekun faktyczny. Wykonanie obowiązku szczepień przez osoby zobowiązane do poddawania się szczepieniom (poddawania dzieci szczepieniom) jest zabezpieczone środkami egzekucji administracyjnej.

Szczepienia obowiązkowe oraz zalecane dzieci i dorosłych są realizowane nieodpłatnie w ramach świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, natomiast zakup szczepionek dla realizacji szczepień obowiązkowych jest finansowany w całości z budżetu Ministra Zdrowia.

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych.

Obowiązkowe szczepienia ochronne odgrywają kluczową rolę w zapobieganiu wielu chorobom zakaźnym. Program szczepień ochronnych ma charakter wieloletni, a systematyczne realizowanie szczepień zapobiega epidemiom a nawet stopniowej eliminacji i eradykacji niektórych chorób zakaźnych. Corocznie w komunikacie Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie Programu Szczepień Ochronnych określone są wytyczne dla wykonawców szczepień dotyczące terminów przeprowadzania powszechnych szczepień kalendarzowych dzieci i młodzieży oraz szczególnych przesłanek epidemiologicznych i klinicznych w zakresie realizacji szczepień w wybranych grupach ryzyka oraz wykonywania szczepień poekspozycyjnych przeciwko tężcowi i wściekliznie.

Zmiany w programie szczepień ochronnych rozszerzające obowiązek szczepień przeciwko określonym chorobom zakaźnym lub rozszerzające grupy osób nimi objęte są poprzedzone zmianami prawnymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 roku w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych.

Corocznie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu opracowuje analizę stanu zaszczepienia populacji dzieci i młodzieży w powiecie. Dokonuje się jej na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań przesyłanych przez każdy podmiot leczniczy przeprowadzający szczepienia ochronne w roku sprawozdawczym:

- roczne sprawozdanie ze szczepień ochronnych (MZ-54) przedstawiające stan uodpornienia populacji do lat 19 i grup ryzyka,
- roczne sprawozdanie ze szczepień zalecanych,
- roczne sprawozdanie ze szczepień przeciwko tężcowi wykonanych po ekspozycji,
- kwartalne sprawozdania z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych według ilości wykorzystanych szczepionek,
- kwartalne raporty o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

Wzór i terminy sporządzania sprawozdań określają przepisy o statystyce publicznej.

Analiza uwzględnia m.in.:

- stan zaszczepienia przeciwko poszczególnym chorobom zakaźnym dzieci z poszczególnych roczników oraz osób z określonych grup zawodowych i grup ryzyka podlegających obowiązkowi szczepień, w odniesieniu do poszczególnych punktów szczepień, całego powiatu, województwa oraz całego kraju,
- porównanie stanu zaszczepienia osób podlegających szczepieniom w roku bieżącym do roku poprzedniego,

- stan zaszczepienia przeciwko tężcowi z tytułu zranienia,
- występowanie niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP).

Wyniki analizy za rok sprawozdawczy są corocznie przedstawiane podmiotom leczniczym przeprowadzającym szczepienia ochronne oraz państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu nadzorował i koordynował wykonywanie rządowego programu uodporniania wrażliwych populacji przeciwko chorobom zakaźnym w podmiotach leczniczych świadczących usługi medyczne w zakresie realizacji szczepień ochronnych na terenie Elbląga, w tym w 17 podmiotach leczniczych podstawowej opieki zdrowotnej (Alfa, Dar Serca, Duży Medyk, Hygeia, Jaśminowa, Lifeclinica, Luxmed, Medicus, Nasza Przychodnia, Omnia, Ostoja, Panakeja, Przychodnia Zatorze, Twoje Zdrowie, Vita, Zawada, Zdrowie), 2 podmiotach leczniczych w lecznictwie zamkniętym (w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym 2 punkty szczepień, w Szpitalu Miejskim im. Św. Jana Pawła II 4 punkty szczepień). Corocznie przeprowadzane są kontrole we wszystkich punktach szczepień działających na terenie Elbląga. Nieprawidłowości w zakresie przeprowadzania szczepień ochronnych nie stwierdzono.

W roku sprawozdawczym podmioty lecznicze podstawowej opieki zdrowotnej działające na obszarze Elbląga obejmowały opieką profilaktyczną 21 820 dzieci do lat 19, w tym 672 urodzonych w 2024 roku.

Realizacja szczepień obowiązkowych w wybranych rocznikach u dzieci do 19 roku życia obniża się z roku na rok. Ze względu na coraz większy zakres działania „ruchów antyszczepionkowych” w mediach społecznościowych, pod wpływami których są młodzi rodzice, podmioty lecznicze mają coraz większy problem z realizacją kalendarza szczepień. Osoby wykazywane w rocznikach podlegających sprawozdawczości w ubiegłych latach nadal wykazane są z brakiem całkowitego lub częściowego uodpornienia przeciwko wyznaczonym chorobom zakaźnym.

W wyniku jeszcze dobrej realizacji wykonania populacyjnych szczepień obowiązkowych do 19 roku życia włącznie, przez wiele lat osiągając wszczepialność powyżej średniej w województwie i znacznie przewyższając średnią stanu zaszczepienia w Polsce, występuje wysoki odsetek mieszkańców niewrażliwych na większość chorób zakaźnych, przeciwko którym przeprowadza się szczepienia obowiązkowe. Dzięki wysokiemu poziomowi zaszczepienia nadal utrzymuje się odporność zbiorowiskowa chroniąca wrażliwe populacje regionu przed wystąpieniem masowych zachorowań na choroby zakaźne.

Szczepienia obowiązkowe.

Na przestrzeni lat obowiązek szczepień kalendarzowych realizowanych dla całego rocznika po osiągnięciu przez dziecko określonego wieku był stopniowo rozszerzany i dotyczył szczepień przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, gruźlicy, ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (przeciwko *poliomyelitis*), odrze, różyczce, nagminnemu zakażeniu przyusznicy (świnie), wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu B, od 2017 r. inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, a od 2021 r. również przeciwko zakażeniom rotawirusowym. Natomiast szczepienia przeciwko ospie wietrznej są realizowane jako obowiązkowe jedynie w wybranych grupach dzieci (korzystających ze żłobków lub klubów dziecięcych oraz innych form zbiorowej opieki).

Zgodnie z obowiązującym programem szczepień ochronnych, w powiecie uodporniono kolejne roczniki przeciwko chorobom zakaźnym w wyznaczonej populacji do lat 19 szczepionką bezpłatną wydaną do punktów szczepień przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu. W tym celu podano dzieciom 19 637 dawek szczepionek do realizacji szczepień obowiązkowych. Dodatkowo jeszcze ok. 35% dzieci zaszczepiono szczepionkami zakupionymi przez rodziców w ramach alternatywnego kalendarza szczepień – szczepionki te są wieloskładnikowe i dają możliwość uodpornienia przeciwko wielu chorobom podczas jednego ukłucia.

W ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych uodporniono:

- 408 dzieci przeciwko ospie wietrznej uczęszczających do żłobków i klubików dziecięcych,
- 108 osób dorosłych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B,
- 962 osoby przeciwko tężcowi poekspozycyjnie, w tym 766 osób otrzymało dawkę przypominającą, a pozostałe pełen cykl szczepień.

Szczepienia przeciwko tężcowi wykonywały podmioty lecznicze udzielające pierwszej pomocy medycznej po zranieniu, natomiast kolejne dawki realizowano w punktach szczepień podstawowej opieki zdrowotnej.

Uchylający się od wykonania prawnego obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym.

Coraz większy problem stanowią rodzice, którzy bez uzasadnienia odstępują od szczepienia swoich dzieci - pomimo licznych wezwań nie zgłaszają się lub nie wyrażają zgody na szczepienia. Zjawisko to rozpowszechnia się od 2013 roku i ma tendencję wzrostową nie tylko na naszym terenie ale również w całej Polsce. W roku sprawozdawczym wysłano do rodziców uchylających się od obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym pisma informujące o celowości szczepień, wskazano medyczne źródła w których można uzyskać wiarygodne informacje o szczepieniach. Przedstawiono w nich również jakie czynności administracyjne będą prowadzone wobec osób, które nadal będą uchylać się od tego obowiązku. Wskutek tych działań 46 dzieci zostało poddanych obowiązkowym szczepieniom ochronnym i w związku z tym zakończono postępowanie administracyjne. Na koniec okresu sprawozdawczego 317 dzieci opóźnionych w realizacji szczepień nadal nie zostało zaszczepionych pomimo otrzymanych pism przez rodziców. Wobec tych rodziców będzie prowadzone postępowanie administracyjne.

Pomimo tendencji wzrostowej osób nierealizujących obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym, podobnie jak w latach poprzednich tak i w roku sprawozdawczym podmioty lecznicze z Elbląga, realizujące program szczepień ochronnych, osiągnęły jeden z najwyższych w województwie warmińsko-mazurskim poziomów wykonania szczepień obowiązkowych. Osiągnięta odporność na choroby objęte tymi szczepieniami, zarówno indywidualna jak i populacyjna, wpływa na bezpieczeństwo epidemiczne społeczności Elbląga.

Szczepienia zalecane.

Niezależnie od wykonywania szczepień obowiązkowych, personel punktów szczepień propagował także profilaktykę innych chorób zakaźnych, poprzez wykonywanie szczepień zalecanych nie objętych programem obowiązkowym (m.in. Covid-19, grypa, zakażenia pneumokokowe, ospa wietrzna, zakażenia meningokokowe, zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego, kleszczowe zapalenie mózgu, wirusowe zapalenie wątroby typu A i B, błonica, tężec, krztusiec, polio, zakażenia wirusem RSV, półpasiec, dur brzuszny, odra, świnka, różyczka, wścieklizna, zakażenia *Haemophilus influenzae* typu B).

W roku sprawozdawczym promowano kalendarze szczepień zalecanych nie tylko dla dzieci ale również dla dorosłych. Kalendarze szczepień dorosłych zostały utworzone przez medyczne towarzystwa naukowe w 2024 r. Wyszczególnione kalendarze szczepień zalecanych dla dorosłych w różnych schorzeniach, w różnych grupach wiekowych, medycynie podróży, pracownikom ochrony zdrowia, kobietom w ciąży rozpropagowywane były przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu jak również przez personel medyczny w punktach szczepień.

W roku sprawozdawczym zaszczepiono zalecanymi szczepieniami 9 238 osób co stanowi 8,9% w stosunku do liczby mieszkańców objętych opieką medyczną przez podmioty lecznicze działające na obszarze Elbląga, w tym do 19 lat 1 495 dzieci co stanowi 6,9%. W stosunku do roku 2023 (6,6%) podwyższył się odsetek zaszczepionych ogólnie i osób do lat 19 (w 2023 r. 6,7%).

Szczepienia zalecane przeciwko grypie u osób dorosłych wykonano na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym, natomiast do lat 19 zaszczepiono mniej o 133 dzieci. W roku sprawozdawczym zaszczepiono przeciwko grypie 5 002 osoby, w tym do 19 lat 367 osób i powyżej 65 lat 2 575 osób. W związku z możliwością zaszczepienia się w aptece i zakładach pracy, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu nie posiada dokładnych danych ilości osób uodpornionych przeciwko grypie (dane te są tylko z punktów szczepień podstawowej opieki zdrowotnej). Pomimo wprowadzenia bezpłatnych szczepień przeciwko grypie dla dzieci do lat 18, kobiet w ciąży i osób starszych powyżej 65 roku życia, jak również z 50 % odpłatnością dla pozostałej populacji, nie nastąpił znaczący wzrost zaszczepionych. Z danych przesłanych z punktów szczepień wynika, że uodporniono 4,5% populacji objętej opieką medyczną w podmiotach leczniczych działających na terenie Elbląga.

Szczepienia przeciwko zakażeniom pneumokokowym dla dorosłych wykonano u 194 osób, na podobnym poziomie jak w roku 2023. Pomimo, że szczepienia przeciwko zakażeniom pneumokokowym dla osób z grupy ryzyka (m.in. z cukrzycą, chorobami serca, płuc, wątroby, niewydolnością nerek) powyżej 65 roku życia są bezpłatne, nie cieszą się popularnością wśród seniorów.

Zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Zdrowia z dnia 3 października 2024 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem przez ministra właściwego do spraw zdrowia realizowano szczepienia:

- Od 1 września 2024 r. przeciwko ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) dla dzieci po ukończeniu 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia, w schemacie dwudawkowym przez wszystkie punkty szczepień podstawowej opieki zdrowotnej w podmiotach leczniczych i szkołach.

Do tego okresu program HPV realizowały tylko te podmioty lecznicze, które przystąpiły do programu w czerwcu 2023 r.

W 2024 r. podano 1 909 dawek szczepionek z programu HPV. Dodatkowo uodporniono 470 osób przeciwko HPV poza programem.

Do wzrostu uodpornienia w stosunku do roku poprzedniego przyczyniło się wprowadzenie programu powszechnego dla dzieci w grupie wiekowej 9 - 14 lat, jak również wprowadzenie realizacji szczepień z programu we wszystkich punktach szczepień podstawowej opieki zdrowotnej. Dodatkowo rodzice szczepili swoje starsze dzieci, które nie zostały objęte tym programem szczepionką 2-walentną, którą można było nabyć bezpłatnie w aptece na podstawie imiennej recepty do 18 roku życia, a powyżej 18 roku życia z refundacją 50% albo 9-walentną pełnopłatną.

- Od 15 października 2024 r. przeciwko krztuścowi kobietom w ciąży po ukończeniu 27 do 36 tygodnia ciąży, a w uzasadnionych przypadkach zagrożenia przedwczesnym porodem – po ukończeniu 20 tygodnia ciąży, w schemacie jednodawkowym.

W tym okresie zaszczepiono bezpłatnie przeciwko krztuścowi 27 dawek.

- Od 31 października 2024 r. przeciwko Covid-19 osobom po ukończeniu 6 miesiąca życia, w schemacie wielodawkowym zgodnie z komunikatami Ministra Zdrowia. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu posiada tylko dane o zaszczepieniu 1 673 osoby przeciwko Covid-19 w punktach szczepień podstawowej opieki zdrowotnej. Brak danych o osobach zaszczepionych w aptekach.

Oprócz przedstawionych powyżej szczepień zalecanych przeciwko grypie, zakażeniom pneumokokowym, zakażeniom wirusem ludzkiego brodawczaka (HPV), Covid-19, oraz szczepień bezpłatnych przeciwko krztuścowi u kobiet w ciąży, uodporniono również w ramach szczepień zalecanych osoby przeciwko:

- zakażeniom meningokokowym – 515,
- ospie wietrznej – 165,
- krztuścowi, błonicy, tężcowi – 339 (w tym kobiety w ciąży – 13),
- tężcowi (dodatkowo szczepionką pojedynczą) – 46,
- odrze, śwince, różyczce – 1,
- poliomyelitis – 145,
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu B – 162,
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu A – 79,
- kleszczowemu zapaleniu mózgu – 307,
- durowi brzuszному – 61,
- zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu B – 5,
- półpaścowi – 41,
- zakażeniom wirusem RSV – 5,
- wściekliznie – 1.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu posiada dane przesłane przez punkty szczepień działające na terenie Elblągu w podmiotach leczniczych podstawowej opieki zdrowotnej i szpitali. Nie są to pełne dane, ponieważ apteki, poradnie ginekologiczne przeprowadzające szczepienia nie mają obowiązku udostępniać danych inspektorowi sanitarnemu. Pełne dane o wykonaniu szczepień zalecanych można uzyskać w oddziale wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia, który ma dostęp do statystyk wszystkich podmiotów realizujących szczepienia zalecane. Od października 2023 roku istnieje obowiązek udokumentowania szczepień zalecanych w elektronicznej Karcie Szczepień w programie gabinet.gov.pl.

Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP).

W roku sprawozdawczym zgłoszono do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu 1 łagodny niepożądany odczyn poszczepienny (NOP) po szczepieniu szczepionką BCG noworodka.

Dystrybucja szczepionek.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu w roku sprawozdawczym przekazywał preparaty szczepionkowe przeznaczone do szczepień obowiązkowych do podmiotów leczniczych z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę na przeprowadzanie szczepień obowiązkowych. Podczas transportu i przechowywania preparatów szczepionkowych zachowany jest tzw. łańcuch chłodniczy (zakres temperatury od 2 do 8°C) oraz stosowane są zasady dobrej praktyki dystrybucji przewidziane w przepisach o prawie farmaceutycznym. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu prowadzi racjonalną gospodarkę szczepionkami zakupionymi przez ministra właściwego do spraw zdrowia, nie dopuszcza do braków w dostawie, jak również do ich przeterminowania i utylizacji z tym związanej. Wszystkie punkty szczepień działające na terenie Elblągu posiadają nowoczesne urządzenia chłodnicze z systemem No Frost i monitoringiem elektronicznym rejestrującym temperaturę całodobowo, z powiadamianiem drogą sms o przekroczonych wartościach temperatury. W roku sprawozdawczym wydano do nadzorowanych punktów szczepień 23 522 dawki szczepionek, w tym do punktów szczepień przeprowadzających szczepienia dla mieszkańców Elblągu 18 049 dawek.

Szkolenia.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu zorganizował i przeprowadził 2 szkolenia z zakresu szczepień ochronnych dla personelu medycznego z punktów szczepień. Podczas szkoleń przekazano uaktualnioną wiedzę i zmiany w przepisach prawa z zakresu szczepień ochronnych oraz informacje dotyczące nowych szczepionek wprowadzonych do stosowania w Polsce w 2024 r. Przedstawiono również analizy ze szczepień za rok ubiegły, omówiono wykonanie sprawozdań, jak również wymieniano się doświadczeniami z zakresu tematyki szczepień.

Pracownicy sekcji epidemiologii nadzorujący szczepienia ochronne pogłębiali swoją wiedzę uczestnicząc w wielu szkoleniach z zakresu epidemiologii, wakcynologii, pediatrii i medycyny rodzinnej, w formie stacjonarnej i webinarów oraz korzystając z najnowszej literatury medycznej.

IV. Ocena stanu sanitarnego podmiotów leczniczych i praktyk zawodowych znajdujących się pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu w 2024 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu w 2024 r. sprawował nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. Celem prowadzonych działań była ochrona zdrowia oraz zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Nadzorem objęto placówki świadczące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

tj. szpitale i hospicja oraz placówki świadczące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne tj. przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej, poradnie specjalistyczne, medyczne laboratoria diagnostyczne, zakłady rehabilitacji leczniczej, praktyki zawodowe (lekarskie, pielęgniarskie, stomatologiczne).

W roku 2024 skontrolowano 119 podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą spośród 307 ujętych w ewidencji PPIS w Elblągu.

Przeprowadzono 128 kontroli sanitarnych, obejmujących:

1. podmioty lecznicze prowadzące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne – skontrolowano – 3 szpitale,
2. podmioty lecznicze prowadzące inne niż szpitalne stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne skontrolowano - 1 obiekt,
3. podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenie zdrowotne – skontrolowano 68 obiektów,
4. praktyki zawodowe lekarskie i pielęgniarskie – skontrolowano 46 obiektów w tym: 5 indywidualnych praktyk lekarzy dentystów, 38 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, 1 grupową praktykę lekarską, 1 indywidualną praktykę pielęgniarską, 1 indywidualną specjalistyczną praktykę pielęgniarską,
5. inna działalność - skontrolowano 1 obiekt.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu w 2024 r. wydał 4 decyzje administracyjne dotyczące nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

I.1. Placówki świadczące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu sprawuje nadzór nad czterema placówkami udzielającymi stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne:

1. Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu przy ul. Królewieckiej 146,
2. Nu-Med. Grupa Spółka Akcyjna Centrum Radioterapii i Usprawniania w Elblągu przy ul. Królewiecka 146,
3. Szpital Miejski św. Jana Pawła II w Elblągu z lokalizacją w budynkach przy ul. Komeńskiego 35, przy ul. Żeromskiego 22 oraz przy ul. Zw. Jaszczurczego 22.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu przeprowadził kontrole sanitarne we wszystkich 3 nadzorowanych szpitalach i wydał 2 decyzje administracyjne dotyczące m. in.:

- nieprawidłowo przechowywanego sprzętu medycznego,
- popękanej powierzchni sufitów,
- zbyt małej powierzchni pokoi łóżkowych sześciuosobowych,
- braku zlewu do mycia i dezynfekcji giętkiego endoskopu,
- braku bezpośredniego połączenia dwóch gabinetów lekarskich urologicznych z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym pora wyposażonym dodatkowo w bidet,
- braku umywalki do mycia rąk.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu w 3 przypadkach przedłużył termin wykonania zarządzeń zawartych w decyzjach administracyjnych nałożonych na Szpital Miejski św. Jana Pawła II przy ul. Komeńskiego 35 w Elblągu oraz Wojewódzki Szpital Zespolony przy ul. Królewieckiej 146 w Elblągu.

I.2. Wykonane modernizacje i remonty, doposażenie w armaturę.

W roku 2024 w ww. placówkach kontynuowano prace remontowe dostosowywania warunków technicznych i funkcjonalnych pomieszczeń do obowiązujących wymogów zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022, poz. 402).

Zakres tych działań obejmował m.in.:

1. Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu przy ul. Królewieckiej 146 w Elblągu:

1. wymianę tapicerek meblowych w pokojach łóżkowych oraz w gabinetach lekarskich w Oddziale Otolaryngologii z pododdziałem Chirurgii Szczękowo-Twarzowej, w Oddziale Ginekologiczno-Położniczym, w Oddziale Urologicznym, w Zakładzie Radiologii, w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym oraz w Poradni Kardiologicznej;
2. prace remontowo-modernizacyjne w:
  - gabinetach diagnostyczno-zabiegowych, w sali zabiegowej oraz w pokojach łóżkowych w Oddziale Otolaryngologicznym pododdziałem Chirurgii Szczękowo-Twarzowej,
  - pokojach łóżkowych, gabinetach diagnostyczno-zabiegowych, w gabinetach lekarskich w Oddziale Chirurgii Onkologicznej z pododdziałem Chirurgii Piersi,
  - gabinecie lekarskim w Poradni Medycyny Pracy,
  - pomieszczeniu socjalnym Działu Ratownictwa Medycznego,
  - ciągu komunikacyjnym O/Patologii Cięży,
  - pracowniach oraz w ciągach komunikacyjnych Laboratorium Bakteriologicznego;
3. malowanie ścian w:
  - sali wybudzeń w Bloku Operacyjnym,
  - gabinecie diagnostyczno-zabiegowym oraz sali zabiegowej w SOR Okulistycznym,
  - pokojach łóżkowych oraz w pomieszczeniach wchodzących w skład izolatki w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
  - pokojach łóżkowych, w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych oraz w ciągu komunikacyjnym w Oddziale Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej,
  - gabinecie badań lekarskich oraz w pokojach łóżkowych w Oddziale Neurologicznym z Pododdziałem Udarowym,
  - pokojach łóżkowych, gabinetach diagnostyczno-zabiegowych, w gabinetach lekarskich w Oddziale Chirurgii Onkologicznej z pododdziałem Chirurgii Piersi,
  - gabinecie przyjęć pacjenta w Poradni Prehabilitacyjnej;
4. doposażono w nowe meble:
  - gabinet diagnostyczno-zabiegowy w Oddziale Otolaryngologicznym z pododdziałem Chirurgii Szczękowo-Twarzowej,
  - pracownie w Laboratorium Bakteriologicznym,

W 2024 r. rozpoczęto modernizację wszystkich pomieszczeń wchodzących w skład Oddziału Onkologicznego, I Oddziału Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Gastroenterologicznym, Oddziału Diennej Chemioterapii oraz Oddziału Dermatologicznego celem dostosowania do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022, poz. 402). Ww. oddziały funkcjonować będą w pomieszczeniach zlikwidowanych O/Pediatrycznego, O/Niemowlęcego oraz Bloku Operacyjnego do czasu zakończenia remontu.

2. NU-MED Grupa Spółka Akcyjna Centrum Radioterapii i Usprawniania przy ul. Królewieckiej 146 w Elblągu.

W 2024 r. nie realizowała żadnych nowych inwestycji.

3. Szpital Miejski św. Jana Pawła II w Elblągu z lokalizacją w budynkach przy ul. Komeńskiego 35, przy ul. Żeromskiego 22 oraz przy ul. Związku Jaszczurczego 22

1. prace remontowo-modernizacyjne w:

- Pracowni Densytometrycznej z poprawą wentylacji w budynku głównym na I piętrze Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Żeromskiego 22,
- pomieszczeniach sanitarno-higienicznych w Oddziale Rehabilitacji Ogólnej i Neurologicznej w budynku głównym Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Żeromskiego 22,
- pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym na parterze budynku głównego Oddziału Rehabilitacji Ogólnej i Neurologicznej,
- pomieszczeniach szatani dla pracowników Oddziału Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Oddziału Pediatrycznego w budynku Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Komeńskiego 35,
- ciągu komunikacyjnym wchodzącym w skład do bloku żywienia w budynku Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II przy ul. Komeńskiego 35,
- pomieszczeniach socjalnych w Centrum Rehabilitacji w budynku Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Królewieckiej 2.

2. przeprowadzono malowanie ścian w:

- salach chorych Oddziału Rehabilitacji Ogólnej i Neurologicznej w budynku Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Żeromskiego 22,
- gabinetach lekarskich Przychodni Specjalistycznej w budynku Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Komeńskiego 35,

3. zapewniono klimatyzację w:

- pomieszczeniach Oddziału Psychiatrii w budynku Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Żeromskiego 22,
- Pracowni Densytometrycznej w budynku głównym na I piętrze Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Żeromskiego 22,

4. doposażono w nowy sprzęt medyczny:

- Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej - elektrokardiograf M-Trace,
- Oddział Psychiatryczny - defibrylator AED I3 oraz elektrokardiograf Ascend Orange,
- Oddział Chorób Płuc - videobronchoskop ultrasonograficzny, videobronchoskop EB-580T, sonda radialne USG oraz procesor obrazu USG z osprzętem,
- Oddział okulistyczny - lampa szczelinowa typ 700 GL NSW,
- Oddział Pediatryczny - defibrylator BeneHeart D 30,
- Oddział Otolaryngologiczny audiotympanometr AA 222, mikroskop operacyjny laryngologiczny LEICA PROVIDO,
- gabinet EKG - rejestrator Holterowski DMS,

- Zakład Rehabilitacji - urządzenie do masażu limfatycznego,
- Poradnię Otolaryngologiczną - zestaw do videostroboskopii,
- Pracownię Fizykoterapeutyczną - laser terapeutyczny LT-3,
- Pracownię USG - aparat USG z funkcją doplera Affinity 70G,
- Pracownię Densytometryczną - densytometr rentgenowski.

II. Podmioty lecznicze świadczące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie specjalistyczne, indywidualne praktyki lekarskie i pielęgniarskie itp.)

W roku 2024 skontrolowano stan sanitarny i techniczny w 68 podmiotach leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne oraz w 47 indywidualnych praktykach lekarskich i pielęgniarskich.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu wydał 2 decyzje administracyjne dotyczące m. in.:

- braku zlewu w pomieszczeniu diagnostyczno-zabiegowym,
- nie zapewnienia bezpośredniego połączenia gabinetów lekarskich urologicznych z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym wyposażonym w bidet,
- nie zapewnienia skutecznej wentylacji w pomieszczeniu rejestracji, w poczekalni, w pomieszczeniu socjalnym oraz w pomieszczeniu porządkowym,
- braku możliwości mycia i dezynfekcji mebli w poczekalni dla pacjentów (krzesła wykończone materiałem tapicerowanym),
- nieprawidłowego przechowywania wyrobów medycznych oraz sprzętu medycznego,
- braku aktualnych dat ważności na pojemnikach ze środkami do dezynfekcji powierzchni.

W roku 2024 kontynuowano prace remontowe w związku z koniecznością poprawy warunków technicznych i funkcjonalnych pomieszczeń w placówkach służby zdrowia.

W ramach tych działań:

- przeprowadzono generalny remont polegający na wymianie mebli, podłóg w dwóch gabinetach lekarskich, gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, pomieszczeniu porządkowym, pomieszczeniu socjalnym i rejestracji w Indywidualnej Specjalistycznej Praktyce Lekarskiej Agnieszka Klewicka oraz Indywidualnej Specjalistycznej Praktyce Lekarskiej Adam Klewicki w Elblągu przy ul. Robotniczej,
- przeprowadzono malowanie ścian, wymieniono meble w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym oraz zakupiono nowy unit stomatologiczny w HoliDent Dorota Złotowska-Hermanowicz w Elblągu przy ul. Kowalskiej,
- przeprowadzono malowanie ścian we wszystkich pomieszczeniach, wymieniono meble, zainstalowano klimatyzację w Poradni Neurologicznej K. Hoffmann – Ścigała, A. Koska-Ścigała Lekarska Spółka Partnerska w Elblągu przy ul. Tysiąclecia,
- przeprowadzono malowanie ścian we wszystkich pomieszczeniach, wymieniono meble, w NZOZ „Neuro-Med” Lekarze Neurolodzy w Elblągu przy ul. Królewieckiej,
- przeprowadzono malowanie ścian w gabinetach lekarskich oraz zainstalowano klimatyzację w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym oraz rejestracji w NZOZ „Panakeja” Waldemar Połczyński w Elblągu przy Podgórnej,
- wyposażono w nowy unit z separatorem gabinet diagnostyczno – zabiegowy w Centrum Medyczno-Dentystycznym Iluk w Elblągu przy ul. Hetmańskiej,
- w gabinetach lekarskich zainstalowano klimatyzację w Spółce Lekarskiej „Duży Medyk” Łuba i Partnerzy w Elblągu przy ul. Myliusza

Zarejestrowano nowe podmioty lecznicze, spełniające wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022, poz. 402) t.j. Holic Centrum Fizjoterapii i Osteopatii ul. Bema Elbląg, Estmedyka ul. Gdyńska Elbląg, Elmedic Anna Ankudowicz, Grzegorz Ankudowicz spółka cywilna ul. Niepodległości Elbląg, Specjalistyczna Praktyka Lekarska lek. Mariusz Zipser ul. Zielona Elbląg.

Przeniesiono do nowych pomieszczeń, spełniających wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022, poz. 402) Kardiolab Lekarska Spółka Partnerska, Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska lek. Safwan Bayassi, Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska lek. Zbigniew Franc, Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska lek. Leszek Szyszka.

PPIS w Elblągu w dniu 18.05.2024 r. zorganizował szkolenie nt. Postępowania ze sprzętem, narzędziami wielokrotnego użytku oraz postępowania poekspozycyjnego. Szkolenie zostało skierowane do wszystkich podmiotów wykonujących procesy dekontaminacji, w tym sterylizacji wyrobów medycznych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz innych czynności podczas których może dojść do przeniesienia choroby zakaźnej lub zakażenia. W szkoleniu uczestniczyło 84 osoby.

V. OCENA ZAOPATRZENIA LUDNOŚCI W WODĘ W ROKU 2024

Miasto Elbląg jest zaopatrywane w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągów sieciowych: Elbląg i Rubno, administrowanych przez Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Rawskiej 2-4.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu prowadził rutynowy nadzór nad jakością wody, pochodzącej z wodociągu elbląskiego i wodociągu w Rubnie.

Do badań jakości wody w 2024 r. zaplanowano 76 próbek wody, pobrano 78, w tym 2 dodatkowe, które przekazano do analiz laboratoryjnych. W ramach monitoringu parametrów grupy A (obejmujących podstawowe wskaźniki bezpieczeństwa zdrowotnego wody) pobrano 70 próbek wody oraz 6 prób z zakresu badań rozszerzonych (parametrów określonych w obowiązującym przepisie prawnym jako parametry tzw. grupy B), które oprócz badań jakości mikrobiologicznej wody zawierały takie wskaźniki jakości jak m.in.: ołów, kadm, chrom, nikiel, miedź, arsen, antymon, selen, sód, rtęć, a także przeprowadzono dodatkowe oznaczenia w kierunku obecności zanieczyszczeń chemicznych, takich jak, benzo(a)piren, benzen, substancje chloropochodne, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, pestycydy, trichloroeten i tetrachloroeten.

Jakość wody w wodociągach sieciowych: Elbląg oraz Rubno, na podstawie sprawozdań z badań próbek wody pobieranych przez Przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu, pod względem mikrobiologicznym i fizykochemicznym w 2024 roku, podobnie jak w roku 2023, wykazywała zgodność oznaczanych parametrów z obowiązującymi normatywami, określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Równolegle administrator wodociągów wykonywał w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody, badania w punktach monitoringowych. Przedkładane do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu sprawozdania z tych analiz potwierdziły zgodność ich wartości z wymaganiami ww. przepisu.

Ponadto, w 2024 roku, podobnie jak latach poprzednich, Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. prowadziło monitoring występowania ośliczki wodnej w instalacji wodociągowej systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę w Elblągu. Obserwacje kontrolne prowadzono raz w tygodniu w 13 punktach w dwóch strefach zasilania w wodę tj. w 6 punktach tzw. „dolnej” strefy zaopatrzenia czyli w hydroforniach przy ul.: Wiejskiej, Brzeskiej, Nowowiejskiej, Teatralnej, w mieszkaniu prywatnym przy ul. Szafirowej w Gronowie Górnym oraz w sklepie przy ul. Kosynierów Gdyńskich w Elblągu. W strefie „dolnej” wytypowano 6 punktów kontrolnych, do których zalicza się: hydrofornię Stok, punkty kontrolne ulic: Żyrardowskiej i Sienkiewicza, jak również wymiennikownia ciepła ul. Myliusza oraz Stacja Uzdatniania Wody „Browar” ul. Koźła i dom wielorodzinny ul. Mierosławskiego. W „dolnej” strefie zaopatrzenia, najwięcej osobników żywych jak i martwych odnotowano w punkcie kontrolnym w mieszkaniu prywatnym w Gronowie Górnym, w hydroforni ul. Nowowiejska oraz w sklepie przy ul. Kosynierów Gdyńskich w Elblągu. W pozostałych punktach kontrolnych pojawiały się sporadycznie pojedyncze żywe lub martwe osobniki. Inaczej sytuacja kształtowała się w „górnej” strefie zasilania, gdzie nie stwierdzono żadnej

formy ośliczki wodnej. Kontynuowana jest dezynfekcja wody w „dolnej” i „górnej” strefie sieci wodociągu. Procedura odkażania wody prowadzona jest technologią dezynfekcji dwutlenkiem chloru w 3 stacjach uzdatniania wody tj. „Malborska” i „Królewiecka”, znajdujących się na terenie miasta Elbląga oraz „Szopy” zlokalizowanej w miejscowości Karczowska Górne.

Ponadto w 2024 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu był wodociąg wykorzystujący wodę do działalności na rynku spożywczym – Browar Grupy Żywiec S.A., który jest zasilany w wodę z wodociągu elbląskiego i w niewielkim stopniu z ujęcia własnego.

W roku sprawozdawczym w wyżej wymienionym wodociągu odnotowano skażenie mikrobiologiczne wody do spożycia w związku z powyższym wystawiono decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia.

Po przeprowadzonych i kontynuowanych działaniach naprawczych przez podmiot odpowiedzialny za jakość wody w wodociągu Elbląg Browar oraz po pobraniu powtórnych prób wody przez administratora wodociągów, potwierdzonych badaniem próbek wody, pobranych przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu, stwierdzono poprawę jej jakości do wartości zgodnych z obowiązującymi normami sanitarnymi.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), podmioty na terenie miasta Elbląg, odpowiedzialne za jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi prowadzą wewnętrzną kontrolę jakości wody wg. zatwierdzonego przez właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego harmonogramu badań.

- Jakość wody na pływalniach

W roku sprawozdawczym przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu pobrali do badania kontrolne próby wody ze wszystkich objętych nadzorem pływalni tj.: z Centrum Rekreacji Wodnej „Dolinka ” w Elblągu, z pływalni przy ul. Robotniczej, z pływalni w Hotelu „Młyn” w Elblągu i z pływalni w Hotelu „Focus” w Elblągu – jakość wody pod względem mikrobiologicznym i fizykochemicznym odpowiadała wymogom obowiązujących przepisów.

Jakość ciepłej wody użytkowej z natrysków w ww. obiektach również spełniała wymagania sanitarne. Administratorzy ww. pływalni prowadzili wewnętrzną kontrolę jakości wody basenowej, zgodnie z harmonogramem badań zatwierdzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu. Sprawozdania z ww. badań przedkładane były terminowo. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Przeprowadzono także kontrole obiektów basenowych w zakresie utrzymania należytego stanu higienicznego i przestrzegania zasad ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych – uchybień nie stwierdzono.

– Badanie ciepłej wody w kierunku bakterii z rodz. *Legionella*

W związku z zagrożeniami, jakie niesie za sobą występowanie bakterii z rodzaju *Legionella* w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi w wewnętrznych instalacjach wodociągowych, wykonywano badania parametru *Legionella* sp. w ciepłej wodzie użytkowej w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w podmiotach świadczących usługi opiekuńcze, jak również w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

W roku sprawozdawczym w ramach sprawowanego nadzoru pobrano łącznie 19 próbek ciepłej wody użytkowej do badań w kierunku *Legionella* sp. tj. 17 zgodnie z harmonogramem badań na 2024 rok oraz 2 w ramach dochodzenia epidemiologicznego: (1) próbkę ciepłej wody użytkowej i (1) próbkę zimnej wody. Rozkład ilościowy pobranych próbek przedstawiał się następująco:

- 15 z trzech szpitali i innych przedsiębiorstw podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (hospicjum):
  - z Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego przy ul. Królewieckiej 146 w Elblągu (2 próbki),
  - z Centrum Radioterapii i Onkologii Szpital NU-MED GRUPA S.A. przy ul. Królewieckiej 146 w Elblągu (2 próbki),
  - ze Szpitala Miejskiego Św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Komeńskiego 35 (4 próbki),
  - ze Szpitala Miejskiego Św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Komeńskiego 35 w lokalizacji przy ul. Żeromskiego 22 (3 próbki),
  - ze Szpitala Miejskiego Św. Jana Pawła II w Elblągu przy ul. Komeńskiego 35 w lokalizacji przy ul. Zw. Jaszczurczego w Elblągu (2 próbki),
  - Hospicjum Elbląskie (2),
- 2 próbki z wody w podmiotach świadczących usługi opiekuńcze :
  - Domu Pomocy Społecznej „Niezapominajka” przy ul. Toruńskiej 17 w Elblągu (1),
  - Domu Opieki "Nestor" ul. Mazurska 56 b w Elblągu (1),
- 2 próbki z wody pobranej w wielorodzinnym budynku mieszkalnym w ramach prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego (Mieszkanie prywatne ul. Jana Kilińskiego 49/2, 82-300 Elbląg).

W związku z przekroczeniem dopuszczalnej ilości bakterii *Legionella* sp. w zbadanych próbkach ciepłej wody użytkowej wydano decyzje merytoryczne dla podmiotów leczniczych tj.: Szpital Miejski św. Jana Pawła II w Elblągu, ul. Jana Amosa Komeńskiego 35 (1), Szpital Miejski im. św. Jana Pawła II w Elblągu, ul. Jana Amosa Komeńskiego 35 z lokalizacją ul. Stefana Żeromskiego 22 (1), Hospicjum Elbląskie, ul. Toruńska 17 B, 82-300 Elbląg (1), które po przeprowadzonych działaniach naprawczych uchylono.

Ponadto, w roku sprawozdawczym, wydano dla podmiotów opiekuńczych i leczniczych 26 ocen jakości ciepłej wody, na podstawie wyników z badań próbek pobranych w kierunku oznaczania bakterii *Legionella* sp. oraz jedną ocenę w ramach dochodzenia epidemiologicznego.

Próbki wody ciepłej, na podstawie zaplanowanych harmonogramów badań ciepłej wody użytkowej, pobrano w ramach nadzoru również z natrysków na pływalniach. W 2024 roku nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnej ilości bakterii *Legionella* sp.

Wszystkie podmioty lecznicze i opiekuńcze a także administratorzy obiektów użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny przedstawił do akceptacji harmonogramy badań ciepłej wody w kierunku *Legionella* sp. w ramach wewnętrznej kontroli. Przesłane harmonogramy badań na rok 2024 po weryfikacji zostały zaakceptowane. Podmioty na bieżąco raportowały do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu sprawozdania z przeprowadzonych badań.

VI. OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W roku 2024 pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu było 575 obiektów użyteczności publicznej. W stosunku do roku ubiegłego ilość obiektów zmniejszyła się o 15. Ponadto nadzorem objęte były 3 szpitale (w tym 1 szpital w trzech lokalizacjach). Podmioty działające w tych obiektach świadczyły zróżnicowane usługi dla ludności, które wiązały się z różnorodnymi zagadnieniami sanitarno-higienicznymi oraz potencjalnymi zagrożeniami zdrowotnymi.

Największą grupę wśród tych obiektów stanowiły tradycyjnie zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej itp., a także obiekty hotelarskie, szalety publiczne, domy pomocy społecznej, dworce, tereny rekreacyjne (parki, zieleńce, place zabaw), cmentarze, zakłady pogrzebowe oraz obiekty zaliczane do grupy „inne” tj.: sportowe, kulturalno-widowiskowe, parkingi itp.

Nie wszystkie z nich były zaplanowane do kontroli w roku sprawozdawczym ze względu na zmienną częstotliwość kontroli wynikającą z przeprowadzonej oceny ryzyka (dotyczy to m. in. zakładów fryzjerskich, hoteli, terenów rekreacyjnych).

Z zaplanowanych do kontroli na 2024 rok 207 obiektów, w 162 - tj. 78 % ww. obiektów przeprowadzono kontrole sanitarne. Pozostałych obiektów nie skontrolowano głównie z powodu ich likwidacji bądź zawieszenia działalności, wynikających z sytuacji ekonomicznej przedsiębiorców. Duża liczba obiektów (głównie świadczących usługi w zakresie fryzjerskim i kosmetycznym) zmieniła lokalizację, wówczas, zamiast kontroli planowej, przeprowadzono kontrolę związaną z odbiorem sanitarnym obiektu.

We wszystkich obiektach weryfikowano jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zaopatrzenie w bieżącą wodę ciepłą i zimną, gospodarkę ściekami i odpadami, postępowanie z brudną i czystą bielizną oraz pościelą, procedury utrzymania czystości, środki czystości i dezynfekcyjne, warunki eksploatacji instalacji wentylacyjnej i klimatyzacji, stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektu.

Ponadto w niemalże wszystkich kontrolowanych obiektach podjęto działania informacyjno-edukacyjne w zakresie odpowiadającym obszarowi kontroli w danym podmiocie.

Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń z wyjątkiem dwóch podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz jednego zakładu fryzjerskiego.

Mianowicie w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Elblągu przy ul. Królewieckiej 146 ze względu na stwierdzone podczas kontroli ubytki tynku w suficie i jego zawilgocenie w magazynie środków do dezynfekcji, chemicznych i do utrzymania czystości wydano decyzję administracyjną, celem wyegzekwowania stwierdzonych usterek. Nieprawidłowości usunięto i postępowanie zostało zakończone.

W Szpitalu Miejskim im. św. Jana Pawła II w Elblągu, ul. Jana Amosa Komeńskiego 35 w lokalizacji ul. Stefana Żeromskiego 22 ze względu na stwierdzone podczas czynności kontrolnych naruszenie przepisów określających wymagania techniczne dla pomieszczenia do magazynowania odpadów medycznych, magazynu bielizny czystej i magazynu środków dezynfekcyjnych wszczęte zostało postępowanie administracyjne w związku z zamiarem wydania decyzji merytorycznej, celem wyegzekwowania stwierdzonych usterek w wymaganym terminie. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych usterki usunięto i zakończono postępowanie administracyjne.

Ponadto, w obiekcie pod nazwą „Arkadiusz i Piotr Fryzjerstwo Męskie” ul. Robotnicza 72 w Elblągu, z powodu stwierdzonego podczas kontroli nienależytego stanu sanitarno-higieniczny podłogi, ścian i sufitu oraz ościeżnicy do drzwi kabiny ustępowej w pomieszczeniu higienicznosanitarnym, w 2024 r. było prowadzone postępowanie administracyjne celem wyegzekwowania uchybień. Nieprawidłowości usunięto i w marcu 2025 r. postępowanie zostało zakończone.

We wszystkich obiektach objętych przepisami ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, w trakcie przeprowadzanych kontroli weryfikowano przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych i e-elektronicznych oraz ustawowy obowiązek oznakowania obiektów o powyższym zakazie. Prowadzono również działania edukacyjne w tym obszarze. Naruszeń nakazów ustawy nie stwierdzono.

Mandatów karnych nie nałożono.

Poza kontrolami planowymi, w związku ze zgłaszanymi interwencjami dot. m.in. niewłaściwego stanu higienicznego, w obiektach będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu (hotel „ELKO” w Elblągu ul. Łęczycka 29, Dom dla Bezdomnych im. św. Brata Alberta ul. Nowodworska 49) przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną połączoną z bieżącą kontrolą obiektu (obiekt świadczący usługi noclegowe), 1 kontrolę interwencyjną (obiekt świadczący usługi noclegowe), a także 1 kontrolę dot. zbiórki odzieży (hipermarket) oraz 1 wizję lokalną dot. występowania insektów w budynku mieszkalnym wielorodzinnym (interwencja z 2023 r.), 1 wizję lokalną dot. warunków mieszkaniowych, 1 wizję lokalną dot. lokalu mieszkalnego po pożarze, 1 wizję lokalną dot. występowania drgań i wibracji w lokalu mieszkalnym. Zweryfikowano zgłaszane zastrzeżenia – w dniu kontroli nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej nie stwierdzono.

Ponadto w ramach bieżącego nadzoru skontrolowano: 3 środki transportu specjalnego – samochody do przewozu zwłok, przeprowadzono 4 kontrole ekshumacji, 3 kontrole warunków przeprowadzanych imprez masowych w obiektach użyteczności publicznej i na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej w obszarze działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu, 38 kontroli nowo zarejestrowanych obiektów, nie będących wcześniej pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu. Wystawiono także, na pisemny wniosek prowadzących działalność, 3 opinie sanitarne (pozytywne) do kategoryzacji dla obiektów hotelowych.

W sezonie letnim 2024 r. przeprowadzono kontrole placów zabaw wraz z ich wyposażeniem obejmującym m.in. obiekty małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (MIS-R), zlokalizowanych na terenie objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu. Skontrolowano 7 placów zabaw wyposażonych w małą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną. W trakcie kontroli szczególną uwagę zwracano na zabezpieczenie piaskownic przed dostępem zwierząt domowych (psy, koty), stan higieniczny i techniczny sprzętu do zabaw oraz częstotliwość wymiany piasku w piaskownikach a także zapewnienie koszy na odpady i procedury utrzymania właściwego stanu sanitarno-higienicznego. W miesiącach letnich w skontrolowanych piaskownikach przeprowadzona była wymiana piasku, co potwierdzone było fakturami za zakup piasku. Stan wizytowanych placów zabaw nie budził zastrzeżeń w zakresie utrzymania bieżącego porządku. Tereny placów były wygrodzone, posiadały tablice informacyjne o zakazie wprowadzania zwierząt domowych na place zabaw oraz regulaminy korzystania z ww. obiektów, a także oznakowanie o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów e-elektronicznych.

Nieprawidłowości w kontrolowanym obszarze nie stwierdzono. Próbek piasku do badań nie pobierano.

Ponadto, w trakcie bieżących kontroli parków/zieleńców objęto nadzorem kontrolnym, znajdujące się na ich terenie obiekty MIS-R, zastrzeżeń nie wniesiono.

W ramach prowadzonego nadzoru w dniu 06.05.2024 r., w związku ze zbliżającym się sezonem letnim, przesłano także do zarządzających placami zabaw pismo z prośbą o wzmożenie nadzoru nad obiektami małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, zlokalizowanymi na administrowanym terenie. W piśmie zwrócono uwagę na konieczność wzmożenia nadzoru nad placami zabaw i terenami rekreacyjnymi, zabezpieczenie piaskownic przed dostępem zwierząt domowych (psy, koty) oraz ptactwa, a szczególnie na stan higieniczny sprzętu do zabaw i częstotliwość wymiany piasku w piaskownikach przed sezonem, przynajmniej dwa razy w jego trakcie oraz każdorazowo po stwierdzeniu w nim obecności widocznych zanieczyszczeń.

W 2024 roku odnotowano 20 zgłoszeń różnego typu nieprawidłowości od mieszkańców Elbląga. W związku ze zgłoszonymi interwencjami dot. m.in. niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego w obiektach użyteczności publicznej przeprowadzono ogółem 9 kontroli w tym m.in.:

- 1 kontrolę interwencyjną obiektu w Hotelu „ELKO” ul. Łęczycka 29 w Elblągu,
- 1 kontrole interwencyjną w Domu dla Bezdomnych im. św. Brata Alberta ul. Nowodworska 49 w Elblągu,
- 1 kontrolę interwencyjną połączoną z bieżącą kontrolą obiektu noclegowego Korona ul. Władysława Reymonta 24 b w Elblągu,
- 1 kontrolę interwencyjną obiektu noclegowego Aparthotel Dworzec ul. Lotnicza 65 w Elblągu
- 1 kontrolę interwencyjną dotyczącą zbiórki odzieży w Hipermarkecie Carrefour ul. Płk. Stanisława Dąbka 152 w Elblągu,

Zweryfikowano zgłaszane zastrzeżenia – w dniu kontroli nieprawidłowości sanitarno-higienicznych nie stwierdzono.

Ponadto przeprowadzono 1 wizję lokalną dot. występowania insektów w budynku mieszkalnym wielorodzinnym, interwencja z 2023 r., 1 wizję lokalną dot. warunków mieszkaniowych, 1 wizję lokalną dot. lokalu mieszkalnego po pożarze, 1 wizję lokalną dot. występowania drgań i wibracji w lokalu mieszkalnym.

Pozostałe interwencje dotyczyły głównie:

- zalewania ściekami piwnicy/ lokalu mieszkalnego,
- nieprawidłowości w zagospodarowaniu terenu i miejsca zbiórki odpadów komunalnych,
- niewłaściwych warunków mieszkaniowych i bytowych,
- odchodów gołębi i ich hodowli,
- występowania szczurów na osiedlu mieszkaniowym i otaczającym go terenie,
- niewłaściwego stanu higienicznego w salonie kosmetycznym,
- przetrzymywania psa w niewłaściwych warunkach bytowych,
- niewłaściwego stanu wentylacji w lokalu mieszkalnym,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego w obiektach użyteczności publicznej.

Interwencje rozpatrzono zgodnie z posiadaną kompetencją. Ponadto, 1 zgłoszenie przekazano zgodnie z kompetencją, do właściwego rzeczowo organu.

Ponadto, w 2024 roku udzielono pisemnej informacji na złożone wnioski dotyczące obowiązku posiadania instrukcji mycia rąk w gabinetach kosmetycznych, informacji w sprawie wykonania badania wody do spożycia w żłobku, nadzoru nad piaskiem w piaskownicach, udzielenia informacji w sprawie imprezy masowej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu zaopiniował warunki organizacji 20 imprez masowych. Wszystkie zaopiniował pozytywnie. Spośród 20 zorganizowanych w Elblągu imprez (o 1 więcej niż w 2023 r.) 17 miało charakter kulturalno-rozrywkowy a 3 sportowy. Przeprowadzono również 3 kontrole warunków sanitarno-higienicznych organizacji imprez masowych. Nieprawidłowości w powyższym obszarze nie stwierdzono.

Na wyróżnienie, z uwagi na stan sanitarno-techniczny oraz zachowanie bieżącej czystości w obiekcie, zasługują: Pływalnia w Hotel „Młyn” przy ul. Kościuszki w Elblągu, Pływalnia w Hotelu „Focus” przy ul. Stary Rynek 54-59 w Elblągu, Kryta pływalnia MOSiR ul. Robotnicza 68 w Elblągu, Centrum Rekreacji Wodnych „Dolinka” przy ul. Moniuszki 25 w Elblągu; hotele: Hotel „Młyn” przy ul. Kościuszki w Elblągu, Hotel „Focus” przy ul. Stary Rynek 54-59 w Elblągu, Hotel „Pod Lwem” przy ul. Kowalskiej 10 w Elblągu; inne zakłady, w których świadczone są usługi hotelarskie: Willa „Piękny Widok” przy ul. Bema 53 w Elblągu; zakłady fryzjerskie: Studio Fryzur „Marco”, ul. Giermków 19a/2u w Elblągu, Salon Fryzur „Stylista” przy ul. 3 Maja 12/12 w Elblągu, Zakład Fryzjerski, ul. Szczygła 20 w Elblągu; Salon fryzjerski Zawada Barber Shop, Aleja Jana Pawła II 3 w Elblągu, zakłady kosmetyczne: Salon Urody Marzeny Gross przy ul. Nitschmanna 20-22G w Elblągu, Gabinet Kosmetyczny przy ul. Szarych Szeregów 2c w Elblągu, Gabinet Podologiczny - Stylizacja Paznokci „MONA”, ul. Ogólna 23A/2 w Elblągu, Salon Stylizacji Paznokci Elbląg ul.

Pomorska 27A, Bellis Studio Kosmetyki Twarzy przy ul. Grobla Św. Jerzego 5/U4 w Elblągu, Makijaż Permanentny & Kosmetologia Estetyczna Monika Dąbrowska ul. 3 Maja 12/7, 82-300 Elbląg, Oliv Skin Kosmetologia Oliwia Fotek, ul. 3 Maja 12/10 Elbląg, Salon Urody KaroLine Karolina Wojtczak ul. Ogólna 1C/A w Elblągu, Salon Urody Lwi Pazur, ul. Królewiecka 85 w Elblągu; odnowa biologiczna: Solarium „Riwiera” przy Pl. Dworcowym 3a w Elblągu, Solarium Solesito przy ul. Płk. Dąbka 136/6 w Elblągu, Solarium Solesito przy ul. Bałuckiego 4 H w Elblągu, „Endorfina” przy ul. Żeromskiego 2D w Elblągu; dworce kolejowe: Dworzec PKP przy Placu Dworcowym; domy pomocy społecznej: Dom Pomocy Społecznej ul. Pułaskiego 1c, Elbląg, Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Podgórna 1, Elbląg, Dom Pomocy Społecznej „Niezapominajka” ul. Toruńska 17, Elbląg, Dzienny dom Senior +, ul. Zamkowa 16, Elbląg; tereny rekreacyjne: Park „Dolinka” w Elblągu, Park Miejski „Kajki” w Elblągu; inne obiekty użyteczności publicznej: Centrum Sportowo-Biznesowe ul. Grunwaldzka w Elblągu, Multikino ul. Płk. Dąbka 152 w Elblągu, Cinema City ul. Teatralna 5 w Elblągu, Biblioteka Elbląska ul. Św. Ducha 3-7 w Elblągu, Biblioteka ul. Hetmańska w Elblągu, Tor Łyżwiarsko-Wrotkarski przy ul. Agrykola w Elblągu, Muzeum Archeologiczno-Historyczne ul. Bulwar Zygmunta Augusta Elbląg, Park Piekarczyka „Zabawa i Ruch” ul. Kowalska 19/3 Elbląg, Biblioteka ul. Ogólna w Elblągu; sportowe: Stadion sportowy ul. Skrzydlata 1a; 82-300 Elbląg.

VII. NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNO-HIGIENICZNYMI ŚRODOWISKA PRACY

Głównymi kierunkami działań podejmowanymi przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu w roku 2024 w zakresie prowadzonego nadzoru sanitarnego była realizacja zadań zmierzających do poprawy warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników, ograniczenia narażenia pracowników na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, a tym samym zapobieganie występowaniu chorób zawodowych i innych schorzeń związanych z warunkami środowiska pracy. Działania te zostały określone w „Planach zasadniczych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu w 2024 roku” w zakresie higieny pracy oraz nadzoru nad chemikaliami. Głównym celem było prowadzenie przez pion higieny pracy bieżącego nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy w zakresie ochrony zdrowia pracowników przed niekorzystnym oddziaływaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, substancji chemicznych i ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, szkodliwych czynników biologicznych występujących na stanowiskach pracy.

W roku 2024 na terenie miasta Elbląga Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu sprawował nadzór bieżący w zakresie higieny pracy nad 803 zakładami pracy, zatrudniającymi 21 197 pracowników. Zgodnie z podziałem kompetencji nad częścią zakładów pracy zlokalizowanych na terenie „portu morskiego Elbląg” nadzór sprawował Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny z siedzibą w Elblągu.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy w roku 2024 w Elblągu przeprowadzili 58 kontroli w zakładach pracy, m. in. w zakresie przestrzegania przepisów higieniczno-sanitarnych w środowisku pracy, przestrzegania przez pracodawców obowiązku wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Wzmoczony nadzór sprawowano nad zakładami pracy, w których pracownicy są narażeni na czynniki szkodliwe: hałas, czynniki chemiczne, czynniki biologiczne, pyły drewna, drgania mechaniczne działające na organizm człowieka przez kończyny górne lub drgania mechaniczne o ogólnym działaniu na organizm człowieka oraz nad zakładami, w których występują substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy.

W wyniku stwierdzonych naruszeń przepisów higieniczno-sanitarnych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu w roku 2024 wydał 9 decyzji administracyjnych, zawierających

21 nakazów dotyczących:

- wykonania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- utrzymywania pomieszczeń pracy we właściwym stanie sanitarnym,
- zapewnienia prania odzieży roboczej pracownikom,
- zapewnienia odpowiedniej wymiany powietrza w pomieszczeniach pracy i pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych,
- obniżenia stężenia czynników chemicznych występujących na stanowisku pracy ze względu na przekroczenia Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń (NDS) oraz Najwyższych Dopuszczalnych Natężeń (NDN) czynników szkodliwych,
- przekazania informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Obecnie obowiązuje zmieniony wykaz czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, do których zaliczono m. in.:

- promieniowanie jonizujące,
- prace związane z narażeniem na pył drewna w zakładach stolarskich, tartakach,
- prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy,
- prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika,
- prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla.

W 2024 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu wpłynęło 11 zgłoszeń prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Celem państwowej inspekcji sanitarnej w roku 2025 będzie wskazanie pracodawcom zagrożeń, związanych z występowaniem czynników szkodliwych w środowisku pracy, egzekwowanie obowiązków w zakresie bezpieczeństwa warunków pracy w narażeniu na czynniki reprotoksyczne czyli działające negatywnie na rozrodczość i płodność, takich jak np. tlenek węgla, związki boru, ftalany czy substancje podlegające ograniczeniom takie jak diizocyjaniany, które mogą być stosowane np. w piankach montażowych czy utwardzaczach do lakierów.

DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA W RAMACH BIEŻĄCEGO NADZORU SANITARNEGO W OBSZARZE CHEMIKALIÓW

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu w 2024 roku sprawował także nadzór nad przestrzeganiem wymogów zawartych w ustawie o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz nadzór nad detergentami, poprzez przeprowadzenie kontroli podmiotów dystrybuujących produkty chemiczne, a także kontrolując podmioty gospodarcze wykorzystujące wyżej wymienione produkty w swojej działalności zawodowej.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami przeprowadzili 10 kontroli formulatorów oraz dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin oraz 20 kontroli w zakładach stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej.

Zadania Sekcji Higieny Pracy w 2024 r. w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi dotyczyły:

- kontroli dezynfektantów i algicydów (produkty biobójcze grupy produktowej PT 2) stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych w zakresie obrotu powyższymi produktami biobójczymi,
- kontroli rodentycydów i insektycydów (produkty biobójcze grupy produktowej PT 14 i 18) stosowanych do deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń i zabudowań, ze szczególnym naciskiem na podmioty będące wyspecjalizowanymi dostawcami powyższych produktów oraz podmioty stosujące je w działalności zawodowej.

W związku z powyższym przeprowadzono czynności kontrolne łącznie w 9 podmiotach (7 dystrybutorów i 2 podmioty stosujące produkty biobójcze w działalności zawodowej) na terenie miasta Elbląga. Skontrolowano 239 produktów biobójczych.

W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych stwierdzono u jednego dystrybutora sprzedaż dwóch produktów biobójczych przeznaczonych do dezynfekcji wody basenowej, których informacje zawarte na etykiecie, dotyczące rodzaju oraz zawartości substancji czynnych, nie są spójne z danymi podanymi na pozwoleniu na obrót produktami biobójczymi, zawartymi w Wykazie Produktów Biobójczych umieszczonym na stronie Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. W następstwie Państwowy Powiatowy Sanitarny w Elblągu wydał 1 decyzję administracyjną zakazującą udostępniania do sprzedaży niewłaściwie oznakowanych dwóch produktów biobójczych.

Dodatkowo na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego podjęto działania celem sprawdzenia produktów biobójczych zawierających w swoim składzie fosforek glinu lub magnezu. Skontrolowano jeden podmiot udostępniający do sprzedaży produkty biobójcze na terenie miasta Elbląga. Skontrolowano również platformy e-commerce w zakresie udostępniania do sprzedaży produktów biobójczych zawierających w swoim składzie fosforek glinu lub magnezu przez przedsiębiorstwa zarejestrowane na terenie Elbląga i powiatu elbląskiego – nie stwierdzono obecności zakwestionowanych produktów.

Kolejnym działaniem podjętym w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego było przeprowadzenie czynności kontrolnych w zakresie zakwestionowanego produktu biobójczego przeznaczonego do stosowania dla koni. Podjęto w tym zakresie działania kontrolne. Skontrolowano także platformy e-commerce, na których nie znaleziono ofert sprzedaży dotyczących kwestionowanego produktu oferowanych przez firmy zarejestrowane na terenie miasta Elbląga oraz powiatu elbląskiego. Przekazano również pismo informacyjne do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Elblągu dotyczące kwestionowanego produktu biobójczego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu otrzymał powiadomienie od Okręgowego Inspektora Pracy, które dotyczyło stosowanej w zakładzie pracy mieszaniny chemicznej – detergentu mogącego poprzez niewłaściwe oznakowanie wprowadzać w błąd co do funkcji dezynfekcyjnej, w związku z czym przeprowadzono kontrolę we wskazanym zakładzie pracy znajdującym się na terenie miasta Elbląga. Ustalenia dotyczące zakwestionowanej mieszaniny chemicznej zostały przekazane Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu właściwemu terenowo ze względu na siedzibę producenta detergentu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu sprawuje również nadzór nad obrotem prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 poprzez kontrolę przepisów:

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.),
- rozporządzenia (WE) nr 273/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku w sprawie prekursorów narkotykowych.

Upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu przeprowadzili 7 kontroli w roku 2024 w ramach nadzoru nad obrotem prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

W ramach nadzoru sanitarnego nad przestrzeganiem przepisów zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych (SZ) lub nowych substancji psychoaktywnych (NSP) w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, Główny Inspektor Sanitarny prowadzi rejestr zatruc w formie elektronicznej jako System Monitorowania Informacji o Środkach Zastępczych i Nowych Substancjach Psychoaktywnych (SMIOD).

W roku 2024 podmiot leczniczy zgłosił Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Elblągu trzy przypadki zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną, które dotyczyły mieszkańców Elbląga i powiatu elbląskiego.

NADZÓR NAD PRODUKTAMI KOSMETYCZNYMI

W 2024 r. w ewidencji obiektów nadzorowanych na terenie miasta Elbląga znajdowały się 64 obiekty, w tym:

- jeden zakład wytwarzający i konfekcjonujący produkty kosmetyczne,
- dwa zakłady wytwarzające produkty kosmetyczne (bez konfekcjonowania),
- dwa zakłady konfekcjonujące produkty kosmetyczne (bez wytwarzania),
- 59 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi (5 hurtowni i 54 sklepy).

W bieżącym roku sprawozdawczym przeprowadzono 6 planowanych kontroli w zakładach produkujących lub konfekcjonujących produkty kosmetyczne (3 kontrole kompleksowe, 3 w ramach poboru prób kosmetycznych) oraz skontrolowano 10 obiektów (sklepy) obrotu produktami kosmetycznymi (3 kontrole były planowane a 7 interwencyjnych). Zakłady produkujące lub konfekcjonujące oceniono w zakresie dokumentacji oraz oznakowania opakowań jednostkowych, natomiast w zakładzie produkującym i konfekcjonującym dodatkowo dokonano oceny w zakresie warunków wytwarzania.

W trzech obiektach obrotu produktami kosmetycznymi dokonano oceny w zakresie oznakowania opakowań jednostkowych - łącznie oceniono 52 produkty kosmetyczne.

W związku z przeprowadzonymi kontrolami stwierdzono następujące nieprawidłowości dotyczące produktów kosmetycznych:

- nazwa, grafika oraz oświadczenia marketingowe na opakowaniu wprowadzanego do obrotu produktu kosmetycznego sugerujące właściwości produktu biobójczego,
- nazwa i oświadczenia marketingowe zawarte w treści dołączonej ulotki oraz ofercie sprzedażowej udostępnionej na stronie internetowej wprowadzanego do obrotu produktu kosmetycznego sugerujące właściwości produktu biobójczego,
- brak dokumentacji z zakresu Dobrych Praktyk Produkcji (GMP) podczas wytwarzania produktów kosmetycznych.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 1 decyzję nakazującą zaprzestanie wprowadzania do obrotu zakwestionowanego produktu kosmetycznego.

Podjęto działania w zakresie dwóch powiadomień z systemu „Safety gate” - unijnego systemu szybkiego ostrzegania o niebezpiecznych produktach nieżywnościowych. Pierwsza notyfikacja dotyczyła produktu kosmetycznego, którego partie zostały wycofane z uwagi na skażenie mikrobiologiczne. Przeprowadzono czynności kontrolne w 5 podmiotach (3 drogerie i 2 apteki) znajdujących się na terenie miasta Elbląga oraz sprawdzono platformy e-commerce – nie stwierdzono ofert sprzedaży zakwestionowanego produktu kosmetycznego. Umieszczono na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu odnośnik do ostrzeżenia publicznego Głównego Inspektora Sanitarnego w tej sprawie.

Druga notyfikacja z systemu „Safety gate” dotyczyła przekroczenia dopuszczalnych zawartości ołowiu, miedzi oraz arsenu w mieszaninach chemicznych przeznaczonych do wykonywania tatuaży. W związku z powyższym poinformowano 5 podmiotów, a czynności kontrolne przeprowadzono w 4 podmiotach, prowadzących działalność usługową w zakresie wykonywania tatuaży – nie stwierdzono obecności zakwestionowanych produktów.

CHOROBY ZAWODOWE

W 2024 r. postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych prowadzone były na podstawie przepisów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1836) oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób (Dz.U. z 2013 r. poz. 1379 ze zm.).

W roku 2024 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu wpłynęły 4 podejrzenia choroby zawodowej u osób zatrudnionych w zakładach pracy znajdujących się na terenie Elbląga. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu wydał łącznie 8 decyzji o braku stwierdzenia choroby zawodowej i 1 decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej. W wyniku przeprowadzonych postępowań wyjaśniających zostało sporządzonych 15 kart oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej.

VIII. HIGIENA ŻYWIENIA ŻYWNOŚCI I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

W roku 2024 na terenie Miasta - Elbląg, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu sprawował nadzór sanitarny nad 983 obiektami, w tym:

- 48 - obiektami produkcji żywności;
- 543 - obiektami obrotu żywnością; w tym 25 środki transportu do przewozu żywności;
- 218 - obiektami żywienia zbiorowego otwartego, w tym: 88 zakłady małej gastronomii;
- 121 - zakładami żywienia zbiorowego zamkniętego;
- 5 - zakładami usług cateringowych;
- 4 - wytwórniami materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
- 44 - miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Skontrolowanych zostało 364 obiektów.

Ocenę stanu sanitarnego zakładu (klasyfikację) przeprowadzono w 232 obiektach.

Wydano:

- 13 decyzji administracyjnych;
- 12 decyzji zmieniające termin wykonania zaleceń;
- 74 decyzji zezwalających na prowadzenie działalności (*dotyczy zakładów wybudowanych, adaptowanych, zmodernizowanych*);
- 170 decyzji o nałożeniu opłat za czynności kontrolne;
- 63 decyzji o wykreśleniu z rejestru;
- 21 zaświadczeń o spełnieniu wymogów sanitarnych (koncesja na alkohol);
- 74 zaświadczeń o wpisie do rejestru, o dokonaniu zmian;
- 23 zaświadczeń na przewóz środków spożywczych;
- 7 zaświadczeń i opinii (obiekty znajdują się pod stałym nadzorem);
- 2 decyzje umarzające postępowanie;
- 1 decyzję o unieruchomieniu (w związku z nieprzestrzeganiem warunków higieniczno-sanitarnych mogących spowodować zagrożenie zdrowia konsumentów wydano decyzję o unieruchomieniu piekarni. Po usunięciu nieprawidłowości produkcja w piekarni została wznowiona.)

Mandaty karne

W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono 69 mandatów karnych na sumę 24 400 zł, w tym:

– wytwórnie lodów	3	na sumę	800 zł
– piekarnie	2	na sumę	1000 zł
– ciastkarnie	1	na sumę	300 zł
– sklepy spożywcze	30	na sumę	8900 zł
– magazyny hurtowe	3	na sumę	1500 zł
– - zakłady żywienia zbiorowego otwarte	22	na sumę	7800 zł
– - zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	1	na sumę	200 zł
– - zakłady usług cateringowych	7	na sumę	3900 zł

Powody nakładania mandatów:

- przechowywanie środków spożywczych w warunkach niezgodnych z deklaracją producenta,
- brak bieżącej czystości w miejscach produkcji i obrotu żywnością,
- środki spożywcze po terminie przydatności do spożycia,
- brak dokumentacji HACCP – zapisów, wdrażania.

Kwestionowano i wycofywano z obrotu produkty żywnościowe z powodu ich niewłaściwej jakości zdrowotnej (w roku 2023 o wartości 11 457,85 zł a w roku 2024 o wartości 15 608,56 zł).

Nadal najczęściej spotykanymi wykroczeniami są przeterminowane artykuły spożywcze (przetwory zbożowo-mączne, koncentraty spożywcze, mleko i przetwory mleczne, mięso i przetwory mięsne, podroby i produkty drobiarskie).

W 2024 r. skierowano 1 wniosek o ukaranie do Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1448).

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną:

- Przeprowadzono jedną wspólną kontrolę w wytwórni wyrobów garmażeryjnych "Pierogarnia u Basi", ul. Szarych Szeregów 2G, 82-300 Elbląg. Sporządzono protokół kontroli nr HŻ.9020.1.34.2024.PR.2 z dnia 06.02.2024 r. – kontrola wykazała nieprawidłowości techniczne obiektu. W dniu 27.03.2024 r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, podczas kontroli stwierdzono usunięcie nieprawidłowości.

Współpraca z Wojskową Inspekcją Weterynaryjną, przeprowadzono:

- Przeprowadzono jedną wspólną kontrolę sanitarną w Elbląskim Centrum Mięsnym „EL-HURT” PRODUKCJA I HANDEL Jolanta Grudzień, Zbigniew Grudzień Sp. j., ul. Kochanowskiego 11, 82-300 Elbląg. Sporządzono protokół kontroli nr HŻ.9020.2.100.2024.JW.2 z dnia 23.07.2024 r. kontrola wykazała nieprawidłowości techniczne obiektu. W dniu 02.10.2024 r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, podczas kontroli stwierdzono usunięcie nieprawidłowości.

Przeprowadzono 24 kontrole w związku interwencjami konsumentów na niewłaściwą jakość środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Zgłoszone nieprawidłowości:

- niewłaściwa jakość surowego mięsa wieprzowego, drobiowego, pieczywa,
- niewłaściwa jakość gotowych potraw oferowanych do sprzedaży,
- niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych,
- środki spożywcze po terminie przydatności do spożycia i/lub dacie minimalnej trwałości

Wystawiono 10 mandatów karnych na kwotę 4000 zł.

Przeprowadzono 14 kontroli w związku z interwencjami konsumentów dot. nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego

Sprawy dotyczyły:

- nieskutecznej wentylacji (emisja nieprzyjemnych zapachów),
- niewłaściwego składowania odpadów,
- nieodpowiedniego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń oraz wyposażenia,

Wystawiono 2 mandaty karne na kwotę 500 zł.

W zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego tj. w placówkach oświatowych, szpitalach, domach opieki społecznej, półkoloniach i półzimowiskach dokonano 77 teoretycznych ocen jadłospisów.

Pobrano 4 jadłospisy do oceny ilościowo-jakościowej.

Jako nieprawidłowe oceniono 7 jadłospisów.

Najczęściej pojawiające się błędy w zakresie jakości żywienia:

- niedostateczna ilość porcji warzyw i/lub owoców;
- niedostateczna ilość porcji ryby;
- brak różnorodności podawanych produktów mlecznych;
- brak różnorodności produktów węglowodanowych dodawanych do posiłków, mała ilość produktów pełnoziarnistych.

W coraz większej ilości placówek oświatowych zauważalna jest pozytywna zmiana. Wypracowywane są zdrowe nawyki żywieniowe wśród dzieci oraz wprowadzane jadłospisy oparte na różnorodnych produktach uwzględniających węglowodany złożone, czy sezonowość warzyw i owoców. Intendenci wysyłani są na szkolenia poprawiający zakres ich wiedzy dotyczącej żywienia. Jednocześnie pozostaje część placówek, w których panuje przestarzałe podejście do żywienia dzieci (brak owoców i warzyw przy każdym posiłku). Uwzględniając obecne ceny środków spożywczych na rynku oraz stawkę żywieniową w placówkach ciężkie jest zapewnienie dzieciom porcji ryby dwa razy w dekadzie bądź zwiększenie różnorodności warzyw/owoców dawanych do każdego posiłku.

Pobrano do badań laboratoryjnych 217 próbek. Zakwestionowano 3 próbki:

- jedną próbkę importowanego suplementu diety tj. „Witamina C do ssania smak pomarańczowy”, wyprodukowaną przez: Solgar Inc. Oficjalny dystrybutor: Solgar Polska sp. z o.o., ul. Skoroszewska 12, 02-495 Warszawa/ USA, pobraną do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności w kierunku zawartości witamin i składników mineralnych oraz oceny zgodności znakowania suplementu diety w sklepie Biomedicum, ul. Bałuckiego 9B w Elblągu. Ocena znakowania wykazała nieprawidłowości w wykazie składników oraz brak informacji o ilości netto produktu;

- jedną próbkę importowanego suplementu diety tj. „Swanson Full Spectrum Ashwagandha”, importowaną przez: Olivit Sp. z o.o., ul. Blacharska 11, 61-006 Poznań, kraj pochodzenia: Stany Zjednoczone, pobraną do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu w kierunku wykrywania napromieniania w żywności w sklepie „MID” Ireneusz Byczek, ul. Pomorska 9A w Elblągu. Badanie laboratoryjne wykazało napromienianie próbki;

- jedną próbkę importowanych winogron tj. „Winogrona sułtańskie”, dystrybuowaną przez: Juilcy Furit Przemysław Janowski, Bronisze, ul. Poznańska 98, 05-850 Ożarów Mazowiecki, kraj pochodzenia: Turcja, pobraną do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu w kierunku pozostałości pestycydów. Badanie laboratoryjne wykazało przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu famoksadonu i flonikamidu.

W 2024 r. odnotowano 3 zgłoszenia w związku z podejrzeniem zatruc pokarmowych:

- 1 zgłoszenie dotyczące podejrzenia zatrucia pokarmowego pałeczek *Salmonella Enteritidis* i *Yersinia enterocolitica* w żłobku do którego posiłki dostarczał zakład cateringowy.

W żłobku i firmie cateringowej, z której pochodziły posiłki pobrano 20 próbek wymazów sanitarnych, w tym 14 ze sprzętu i 6 z powierzchni dłoni personelu. Nie ustalono źródła zakażenia, na podstawie analizy zachorowań można przypuszczać, że źródłem zakażenia mogło być chore dziecko a do transmisji zakażenia doszło przez nieprzestrzeganie przez dzieci podstawowych zasad higieny.

- 1 zgłoszenie w związku z wystąpieniem ogniska zakażenia norowirusem u pacjentów szpitala do którego posiłki dostarcza blok żywienia w szpitalu. W bloku żywienia w szpitalu, z którego pochodziły posiłki pobrano 17 próbek wymazów sanitarnych, w tym 9 ze sprzętu i 8 z powierzchni dłoni personelu.

Zgodnie z otrzymanymi sprawozdaniami z badań laboratoryjnych stwierdzono na powierzchni odpływu zlewozmywaka do mycia warzyw przekroczenie ogólnej liczby drobnoustrojów oraz bakterii z grupy coli. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu, poinformował Dyrektora Szpitala o konieczności wprowadzenia dodatkowych procedur procesu mycia i dezynfekcji, zwiększenia częstotliwości mycia i dezynfekcji, bezwzględnego przestrzegania reżimu sanitarnego w produkcji, ponownego przeszkolenia personelu w zakresie zasad Dobrej Praktyki Produkcyjnej i Higienicznej oraz konieczności zaktualizowania obowiązujących procedur HACCP o harmonogram badań właścicielskich.

Nie ustalono źródła zakażenia. Źródłem zakażenia norowirusem pacjentów Szpitala mogła być osoba chora a do transmisji zakażenia doszło przez nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny.

- 1 zgłoszenie w związku z podejrzeniem zatrucia pokarmowego u 7 osób, które w dniu spożywały posiłek w lokalu gastronomicznym w Elblągu. Pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę żywności i 10 próbek wymazów sanitarnych, w tym 4 z wyposażenia i 6 z dłoni personelu.

W trakcie kontroli stwierdzono brak segregacji asortymentowej w magazynie chłodniczym oraz brak identyfikacji środków spożywczych. Za ww. nieprawidłowości przedstawiciel obiektu został ukarany w drodze mandatu karnego w wysokości 200 zł. Nie ustalono czynnika etiologicznego zaburzeń żołądkowo-jelitowych u osób spożywających posiłek w lokalu gastronomicznym.

Ogólną ocenę zakładów żywnościowo - żywnościowych w poszczególnych grupach przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela nr 1 Zestawienie zbiorcze klasyfikacji obiektów żywnościowo-żywnieniowych na terenie Miasta – Elbląg za rok 2024

nr GUS	rodzaj obiektów	liczba obiektów			liczba obiektów o złym stanie sanitarnym
		wg ewidencji w ciągu roku	w tym		
			skontrolowanych	sklasyfikowanych	
	Obiekty produkcji żywności	48	32	20	
01	Wytwórnie lodów	6	6	3	
02	Automaty do lodów	3	3	3	
04	Piekarnie	6	4	3	
05	Ciastkarnie	9	6	4	
06	Przetwórnice owocowo warzywne i grzybowe	1	1	0	
07	Browary i słodownie	1	1	0	
09	Wytwórnie naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód	1	0	0	
10	Zakłady garmazeryjne	6	5	2	
13	Wytwórnie wyrobów cukierniczych	1	1	1	
17	Wytwórnie suplementów diety	0	0	0	
21a	Producenci żywności w warunkach domowych	11	4	4	
21b	Inne wytwórnie żywności	3	1	0	
	Obiekty obrotu żywnością	543	168	111	
22	Sklepy spożywcze	337	85	85	
22a	w tym super, hipermarkety	33	29	19	
23	Kioski spożywcze	17	4	4	
23a	w tym kioski na targowiskach sprzedające mięso	2	0	0	
23b	w tym kioski na targowiskach sprzedające inne środki spożywcze	1	0	0	
24	Magazyny hurtowe	26	1177	7	
25	Obiekty ruchome i tymczasowe	41	17	8	
26	Środki transportu	25	25	0	
27	Inne obiekty obrotu żywnością	97	20	7	
	Obiekty żywienia zbiorowego otwartego	218	79	38	
28	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	100	46	25	
28a	w tym zakłady małej gastronomii	88	27	12	
28b	W tym zakłady małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych	30	6	1	
29	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	121	72	51	

29a	stołówki pracownicze	1	0	0	
29b	bufety przy zakładach pracy	0	0	0	
	W tym w systemie cateringowym	0	0	0	
29d	bloki żywienia w szpitalach	5	4	4	
29d ₁	w tym żywienie w systemie cateringowym	4	3	3	
29e	kuchenki niemowlęce	0	0	0	
29g	bloki żywienia w domach opieki społecznej	7	3	3	
29g ₁	w tym żywienie w systemie cateringowym	1	1	1	
29h	Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	10	9	8	
	W tym w systemie cateringowym	6	5	4	
29i	stołówki szkolne	22	6	6	
29i ₁	w tym żywienie w systemie cateringowym	3	1	1	
29j	Stołówki w bursach i internatach	5	2	2	
29k	stołówki na koloniach, półkoloniach i obozach	17	17	0	
29l	stołówki w przedszkolach	44	30	27	
29l ₁	w tym żywienie w systemie cateringowym	9	6	5	
29ł	stołówki w domach dziecka i młodzieży	2	0	0	
29m	Stołówki studenckie	1	0	0	
29n	Stołówki w zakładach specjalnych	2	0	0	
29p	inne zakłady żywienia	5	1	1	
	W tym w systemie cateringowym	3	1	1	
29o	zakład usług cateringowych	5	5	5	
31	Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	4	1	0	
32	Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	44	7	7	
32a	w tym: a) hurtownie b) sklepy	4 40	2 5	2 5	
	OGÓŁEM	983	36 4	232	

IX. OCENA STANU SANITARNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH w ELBLĄGU

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór sanitarny nad placówkami dla dzieci i młodzieży przeznaczonymi zarówno na pobyt dzienny, jak i całodobowy, dla których warunki i zasady funkcjonowania określają następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, w odniesieniu do żłobków i klubów dziecięcych,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w odniesieniu do przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w odniesieniu m. in. do miejsc wypoczynku dzieci i młodzieży,
- ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w odniesieniu do uczelni oraz szkół wyższych,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w odniesieniu do m.in. placówek wsparcia dziennego, placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

- higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz ośrodkach wypoczynku.
- higieny procesów nauczania.

1. Nadzór nad warunkami sanitarnymi w placówkach dla dzieci i młodzieży:

W roku 2024 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu sprawował nadzór nad 114 stałymi placówkami oświatowo-wychowawczymi oraz 39 placówkami wypoczynku i rekreacji dla dzieci i młodzieży (17 placówek wypoczynku zimowego i 22 placówki wypoczynku letniego). Katalog placówek objętych nadzorem obejmował:

- żłobki, kluby dziecięce,
- przedszkola,
- szkoły wszystkich typów, w tym szkoły wyższe,
- placówki wsparcia dziennego,
- placówki wychowania pozaszkolnego,
- placówki z pobytem całodobowym,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wypoczynku i rekreacji.

W 2024 r. przeprowadzono łącznie 78 kontroli sanitarnych.

Zmiany w infrastrukturze nadzorowanych placówek w 2024 r. :

- utworzono Niepubliczny Klub „Mała Akademia Montessori” w Elblągu, przy ul. Fredry 2,
- utworzono Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą Nr 6 w Elblągu, przy ul. Mazurskiej 6/2.

2. Stan sanitarny budynków lub ich części, w których funkcjonują placówki opieki, wychowania i nauczania dla dzieci i młodzieży: w 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych w placówkach nauczania i wychowania dzieci i młodzieży nie stwierdził nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej.

3. Zaplecze sanitarne placówek dla dzieci i młodzieży oraz warunki do utrzymania higieny osobistej:

Zapewnienie w placówkach prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia jest jednym z elementów profilaktyki. We wszystkich skontrolowanych placówkach stwierdzono dobry stan techniczny urządzeń, pomieszczeń zaplecza sanitarnego, podłączenie do instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, bieżącą czystość oraz zapewnienie środków higieny osobistej, co składa się na podstawowe standardy higieniczne. Większość obiektów wyposażona była w wystarczającą liczbę urządzeń sanitarnych w odniesieniu do liczby osób korzystających, jednak stwierdzono również placówki, w których standardy dostępności do urządzeń sanitarnych były przekroczone. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono uchybień w zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej, wszystkie placówki zapewniły dostęp do zimnej i ciepłej wody bieżącej, pomieszczenia sanitarne wyposażone były w środki higieny osobistej (mydło w dozownikach, ręczniki papierowe lub suszarki do rąk, papier toaletowy).

4. Higiena procesu nauczania:

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest bieżąca kontrola w zakresie zapewnienia prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia w celu jego ochrony przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce. W trakcie sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego w szkołach Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu podejmował również działania o charakterze prewencyjnym w zakresie profilaktyki wad postawy np. ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii, ocena obciążenia ucznia plecakami/tornistrami, właściwej organizacji procesu nauczania, np. higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych, odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych, promowania dobrych praktyk, np. w odniesieniu do zapewnienia w placówce dostępu do wody przeznaczonej do spożycia.

W 2024 r. przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Właściwie dobrany tornister korzystnie wpływa na kształtowanie prawidłowej postawy ciała u dzieci i młodzieży. Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego, opierającymi się na wynikach badań WHO, waga tornistra nie powinna przekraczać od 10 do 15% masy ciała ucznia. Dodatkowo ciężar powinien być rozłożony równomiernie, a uczeń powinien nosić tornister na obu ramionach. W 2024 r. ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów przeprowadzono w 1 szkole podstawowej, w 14 oddziałach. W badaniu brało udział 239 uczniów. Pomiary wykazały, że zbyt ciężkie plecaki nosiło 30 uczniów, co stanowi ok. 12,5% wszystkich poddanych ocenie. Zbyt duże obciążenie uczniów ciężarem tornistrów/plecaków szkolnych może powodować nasilenie bólu pleców, sprzyjać kształtowaniu nieprawidłowej statyki ciała i w efekcie prowadzić do skrzywienia kręgosłupa. W trosce o stan zdrowia uczniów został wprowadzony prawny obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawianie w placówkach podręczników i przyborów szkolnych. Wszystkie skontrolowane szkoły zapewniły uczniom miejsca na podręczniki i przybory szkolne (szafki indywidualne, szafki lub półki w klasach). Ponadto dokonano oceny dostosowania mebli do warunków antropometrycznych przedszkolaków w 2 placówkach, skontrolowano 242 stanowiska, nieprawidłowości w powyższym zakresie wykazano w 1 placówce (dot. 5 stanowisk) oraz dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii w 1 szkole podstawowej, skontrolowano 298 stanowisk, nieprawidłowości stwierdzono w 4 oddziałach (dot. 12 stanowisk). Istotnym elementem mającym wpływ na higienę procesu nauczania jest również właściwa organizacja i przebieg procesu nauczania, w tym tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych. W 2024 r. dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych pod względem higienicznym w 7 szkołach. Podczas czynności kontrolnych zwracano szczególną uwagę na stałą porę rozpoczynania zajęć lekcyjnych, z nie większą od 1 godziny różnicą czasu rozpoczynania zajęć w poszczególnych dniach tygodnia, jak również różnicę liczby godzin lekcyjnych w kolejnych dniach tygodnia – nie większa od 1 godziny. Niezgodności rozkładów zajęć lekcyjnych z zasadami higieny w skontrolowanych szkołach wykazano w 4 placówkach (dot.

zmianowości w oddziałach I-III oraz zatrudnienie personelu pedagogicznego w kilku placówkach).

Dodatkowo, w trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych monitorowano kwestię związaną z odpoczynkiem ucznia w czasie trwania przerw międzylekcyjnych w aspekcie m.in. zapewnienia odpowiedniego (wystarczającego) czasu na odpoczynek lub zjedzenie posiłku, jak również możliwości spędzenia przerw na świeżym powietrzu. Spośród 14 placówek skontrolowanych w tym obszarze w 8 z nich funkcjonują przerwy krótsze niż 10 minut (przeważnie są to przerwy na początku i końcu zajęć). W pozostałych szkołach zapewnione są przerwy 10 min, z co najmniej jedną przerwą 15-20 minutową. Dodatkowo 12 skontrolowanych szkół umożliwia uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu. W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb uczniów, dyrektorzy placówek zapewniają im stały dostęp do wody przeznaczonej do spożycia – źródła/poidła, dystrybutory wody lub napoju wystawianego w dzbankach w pomieszczeniu stołówki.

5. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego: W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu dzieci i młodzieży w szkołach kontrolami objęto również warunki sanitarno-higieniczne prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Ocenie poddano m.in. posiadaną przez placówkę infrastrukturę sportową oraz stan sanitarno-techniczny zaplecza sportowego. Na podstawie kontroli przeprowadzonych w 2024 r., w 16 szkołach różnych typów (ze szkołą policealną oraz szkołą wyższą) wykazano, że z pełnej infrastruktury sportowej, tj. szkolnego zespołu sportowego wraz z boiskiem, w skład którego wchodzi jedna lub dwie sale sportowe oraz pomieszczenia pomocnicze, tj. przebieralnie, natryskownie, ustępy, przechowalnie sprzętu sportowego, gabinet wychowania fizycznego – pokój nauczycieli, mogli korzystać uczniowie 10 szkół, 1 szkoła dysponowała salą rekreacyjną z boiskiem, 4 szkoły dysponowały tylko salą rekreacyjno-zastępczą. Całkowity brak zaplecza sportowego stwierdzono w przypadku 1 placówki.

Podczas kontroli oceniano również stopień korzystania przez uczniów z natrysków po zajęciach sportowych – w 12 szkołach uczniowie mieli możliwość korzystania z natrysków, jednak tylko w 4 szkołach natryski były używane przez młodzież – w 2 szkołach zawsze po zajęciach w-f, w 2 szkołach sporadycznie lub po zajęciach dodatkowych.

6. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży:

W 2024 r. w elektronicznej bazie wypoczynku Ministerstwa Edukacji Narodowej zarejestrowano 79 turnusów zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży (28 turnusów wypoczynku zimowego oraz 51 turnusów wypoczynku letniego). Skontrolowano wypoczynek dzieci i młodzieży na 22 turnusach, kontrole nie wykazały uchybień w zakresie warunków sanitarno-higienicznych.

7. Podsumowanie:

W roku 2024 w skontrolowanych placówkach zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci i młodzieży. Stan nadzorowanych obiektów oraz panujące w nich warunki higieniczne ulegają poprawie, co ma wpływ na stan bezpieczeństwa sanitarnego placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych. W 3 placówkach wykonano remonty kapitalne części zespołów sanitarnych, w 2 placówkach wymieniono oświetlenie sztuczne w pomieszczeniach dydaktycznych oraz w ciągach komunikacyjnych, w 10 placówkach różnego typu wykonano remonty bieżące sali zajęć, pomieszczeń dydaktycznych, sali gimnastycznej, szatni dla uczniów, korytarzy, pokoi mieszkalnych, świetlic, do 2 szkół zakupiono nowe meble edukacyjne.

Nadal jednak istnieją placówki, w których należałoby poprawić warunki higieniczne tak, aby odpowiadały obowiązującym wymogom. Potrzeby w tym zakresie znane są dyrektorom tych placówek, jednakże ich zaspokajanie jest znacznie ograniczone względami ekonomicznymi.

W 4 szkołach istniejący stan wymaga przeprowadzenia stosownych prac remontowych, w placówkach tych prowadzone jest postępowanie administracyjne. Ponadto w części placówek wskazana byłaby modernizacja zespołów sanitarnych, jak również doprowadzenie do właściwego stanu dróg i przejść wokół budynków.

W roku 2024 na turnusach zimowego i letniego wypoczynku organizatorzy zapewнили uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Opracowano regulaminy oraz wdrożono procedury zawierające zasady bezpieczeństwa oraz podejmowano stosowne działania profilaktyczne w celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz prawidłowego przebiegu wypoczynku dzieci i młodzieży.

X. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elblągu w zakresie Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej opierały się o założenia Narodowego Programu Zdrowia (NPZ) ustalonego na lata 2021-2025, a także o wytyczne opracowane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie. Działalność oświatowo-zdrowotna miała charakter wielokierunkowy (objęte nią były różne problemy zdrowia publicznego). Adresowane były do całego społeczeństwa, a przeprowadzano je w placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach ochrony zdrowia sprawującymi opiekę nad matkami, małymi dziećmi, młodzieżą szkolną oraz dorosłymi na terenie Elbląga i powiatu elbląskiego. Oświatę zdrowotną szerzono w różnych formach takich jak zajęcia edukacyjne, punkty promocji zdrowia, konkursy, wywiady medialne, artykuły do lokalnych gazet, informacje w social mediach itp., skierowaną do wybranych grup społeczeństwa: dorośli, seniorzy, dzieci i młodzież szkolna oraz ich rodzice, personel szkolny.

INTERWENCJE PROGRAMOWE OGÓLNOPOLSKIE

PROGRAM EDUKACYJNY „TRZYMAJ FORMĘ”

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości uczniów dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie. Program jest skierowany do uczniów V-VIII klas podstawowych.

W roku szkolnym 2023/2024 XVII edycję programu „Trzymaj Formę!” zrealizowały 33 szkoły podstawowe - 17 z Elbląga (2078 uczniów) i 16 z powiatu elbląskiego (1574 uczniów). W programie wzięło udział w sumie 3652 uczniów i 1965 rodziców.

Szkolni koordynatorzy programu zostali przeszkoleni z treści programowych, założeń programu i sposobu realizacji podczas szkolenia inauguracyjnego. W szkoleniu wzięło udział 23 nauczycieli. Szkoły realizujące program otrzymały także pakiety edukacyjne zawierające poradniki dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu, gotowe scenariusze zajęć oraz plakaty „Zdrowie na talerzu”.

Pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili 11 zajęć edukacyjnych dla uczniów z 6 szkół podstawowych (1 z Elbląga i 5 z powiatu elbląskiego). W zajęciach wzięło udział 251 uczniów. Informacja o zajęciach ukazała się w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu.

W ramach programu PPIS w Elblągu zorganizował Powiatowy Konkurs Wiedzy „Wiem, co jem” dla uczniów klas VII-VIII z Elbląga i powiatu elbląskiego. Konkurs odbył się w budynku Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu. W konkursie wzięło udział 33 uczniów. Uczniowie rozwiązywali test zawierający 35 pytań zamkniętych. Komisja konkursowa wyłoniła 5 laureatów konkursu: I i II miejsce zajęli uczniowie z SP Nr 21 w Elblągu, III miejsce uczeń z SP Nr 16 w Elblągu, wyróżnienie uczeń z SP Nr 12 w Elblągu oraz uczeń z SP w Zielonce Pasłęckiej. W ramach konkursu nawiązano współpracę z Rektorem Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu, Dyrektorem Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego oraz Prezes i Wiceprezes Zarządu Banku Żywności w Elblągu. Informacja o konkursie i laureatach została opublikowana w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu oraz na stronie lokalnych mediów.

Pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej sprawowali nadzór nad przebiegiem etapu powiatowego ogólnopolskiego konkursu wiedzy „Trzymaj Formę!”, organizowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny.

W roku szkolnym 2024/2025 do realizacji XVIII edycji programu edukacyjnego „Trzymaj Formę!” przystąpiły 34 szkoły, w tym 19 z Elbląga i 15 z terenu powiatu elbląskiego.

PROGRAM PROFILAKTYKI HIV I AIDS

Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy na temat dróg szerzenia się zakażeń wirusem HIV, a także zmniejszenie liczby nowych zakażeń HIV drogą kontaktów seksualnych.

Pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej publikowali w roku 2024 w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu

(strona Facebook) informacje na temat profilaktyki i testowania w kierunku HIV, Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych, Światowego Dnia AIDS.

Z okazji Światowego Dnia AIDS w Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu odbył się XXII Powiatowy Konkurs Wiedzy o HIV/AIDS. W konkursie uczestniczyło 22 uczniów z 12 szkół podstawowych (7 szkół z Elbląga i 5 szkół z powiatu elbląskiego) i 10 szkół średnich (9 szkół z Elbląga i 1 z powiatu elbląskiego). Uczniowie rozwiązywali test zawierający 40 pytań zamkniętych. Komisja konkursowa wyłoniła 8 laureatów konkursu: w kategorii klas VII-VIII I miejsce zajął uczeń z SP Nr 15 w Elblągu, II miejsce uczeń z SP Nr 1 w Pasłęku, III miejsce uczniowie z SP Nr 14 w Elblągu oraz SP w Młynarach; w kategorii klas I-II szkół średnich I miejsce zajął uczeń z I LO w Elblągu, II miejsce uczeń z Zespołu Szkół w Pasłęku, III miejsce uczeń z Zespołu Szkół Techniczno-Informatycznych w Elblągu, wyróżnienie uczeń z Zespołu Szkół i Placówek Sportowych z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Elblągu. W ramach konkursu nawiązano współpracę z Prezydentem Miasta Elbląg, Rektorem Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu, Dyrektorem Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Elblągu oraz Dyrektorem NZOZ Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny KARAN „Dom Zacheusza” w Elblągu. Wszyscy uczestnicy dostali dyplomy za udział w konkursie. Informacja o konkursie i laureatach została opublikowana w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu oraz na stronie lokalnych mediów.

Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych dot. profilaktyki HIV/AIDS do 5 szkół podstawowych (1 z Elbląga i 4 z powiatu elbląskiego), 4 szkół średnich i 2 szpitali na terenie Elbląga. Przeprowadzono również dystrybucję elektroniczną materiałów edukacyjnych do 130 przychodni zdrowia i gabinetów lekarskich na terenie Elbląga i powiatu elbląskiego w ramach kampanii „Jedyny test, którego prawdopodobnie nie zlecieś”.

PROGRAM „CZyste Powietrze wokół nas”

Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci dotyczących radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Program adresowany jest do dzieci w wieku 5-6 lat oraz ich rodziców.

W roku szkolnym 2023/2024 do programu zgłosiło się 18 przedszkoli, w tym 15 z Elbląga i 3 z powiatu elbląskiego. Programem objęto 658 przedszkolaków i 636 rodziców. Przedszkolni koordynatorzy programu otrzymali od PSSE w Elblągu elektroniczne oraz papierowe materiały programowe.

W roku szkolnym 2024/2025 do programu zgłosiło się 9 przedszkoli, w tym 8 z Elbląga i 1 z terenu powiatu elbląskiego. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu przeprowadziła szkolenie inauguracyjne dla 8 przedszkolnych koordynatorów na temat założeń programu i sposobu realizacji. Koordynatorzy otrzymali również papierowe oraz elektroniczne materiały programowe.

PROGRAM „Bieg po zdrowie”

„Bieg po zdrowie” to program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami. Program skierowany jest do dzieci z IV klasy szkoły podstawowej, grupa wiekowa 9-10 lat i ich rodziców. Główne cele programu to opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

W VIII edycji programu w roku szkolnym 2023/2024 wzięło udział 21 szkół podstawowych, w tym 14 z Elbląga i 7 z powiatu elbląskiego. Programem objęto 853 uczniów klas IV i 584 rodziców.

Pracownicy PZIOZ dokonali dystrybucji elektronicznych materiałów programowych do szkolnych koordynatorów: plakaty, zeszyty ćwiczeń, fiszki, przewodnik dla nauczycieli. Pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili 5 zajęć edukacyjnych dla uczniów z 3 szkół podstawowych (1 z Elbląga i 2 z powiatu elbląskiego). W zajęciach wzięło udział 119 uczniów. Informacja o zajęciach ukazała się w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu.

Do IX edycji programu w roku szkolnym 2024/2025 zgłosiło się 21 szkół podstawowych w tym 14 z Elbląga i 7 z terenu powiatu elbląskiego.

Informacja o rozpoczęciu rekrutacji do programu pojawiła się w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu przeprowadziła szkolenie inauguracyjne dla 16 szkolnych koordynatorów na temat założeń programu i sposobu realizacji. Szkolni koordynatorzy programu otrzymali od PSSE w Elblągu elektroniczne oraz papierowe materiały programowe.

Akcja „Światowy Dzień Bez Tytoniu” - 31.05.2024 r.

Celem głównym akcji jest zwalczanie zagrożeń ze strony chorób odtytoniowych, ograniczenie liczby osób palących oraz zwrócenie uwagi na skutki zdrowotne palenia papierosów tradycyjnych i elektronicznych.

Z okazji Światowego Dnia Bez Tytoniu w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu zamieszczono 8 postów o profilaktyce uzależnienia od nikotyny, skutków palenia oraz działaniach prowadzonych na terenie Elbląga i powiatu elbląskiego.

W ramach akcji pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili 5 zajęć edukacyjnych dla 3 szkół ponadpodstawowych w Elblągu, w których uczestniczyło 130 uczniów, na temat szkodliwości palenia tytoniu i korzystania z papierosów elektronicznych.

W ramach akcji pracownicy PSSE przeprowadzili konkurs plastyczny „Młodość Wolna od Papierosa” dla uczniów klas 4-6. Zadaniem konkursowym było stworzenie pracy plastycznej o tematyce antynikotynowej poruszającej temat szkodliwości zarówno papierosów tradycyjnych jak i elektronicznych. Do konkursu zgłosiło się 89 uczniów z Elbląga i powiatu Elbląskiego.

W konkursie wyłoniono 9 laureatów z następujących szkół: I miejsce z Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych w Elblągu, II miejsce ze Szkoły Podstawowej Nr 12 w Elblągu, III miejsce ze Szkoły Podstawowej Nr 14 w Elblągu oraz przyznano wyróżnienia dla uczniów z SP Nr 11 w Elblągu, SP Nr 6 w Elblągu, SP Nr 14 w Elblągu, ZPSM w Elblągu, SP Nr 9 w Elblągu i SP w Milejewie.

W lokalnej prasie portE.pl, info.elblag.pl ukazała się informacja z obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu, konkursu „Młodość wolna od Papierosa”.

Akcja „Światowy Dzień Rzucania Palenia” - 21.11.2024 r.

Głównym celem akcji jest zwalczanie zagrożeń ze strony chorób odtytoniowych, ograniczenie liczby osób palących oraz zwrócenie uwagi na skutki zdrowotne palenia papierosów tradycyjnych i elektronicznych.

Z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili zajęcia edukacyjne na temat szkodliwości dymu tytoniowego i korzystania z elektronicznych papierosów dla 45 uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 16 w Elblągu. Zamieszczono także informację na stronie Facebook PSSE w Elblągu na temat Światowego Dnia Rzucania Palenia, w tym korzyści z zaprzestania palenia.

W budynku Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu zorganizowano punkt promocji zdrowia, w którym petenci PSSE w Elblągu mogli skorzystać z porad dotyczących rzucania palenia oraz ulotek edukacyjnych. Z punktu skorzystało 24 osób.

Profilaktyka uzależnienia od tytoniu i e-papierosów

Celem głównym działań jest zwalczanie zagrożeń ze strony chorób odtytoniowych, ograniczenie liczby osób palących oraz zwrócenie uwagi na skutki zdrowotne palenia papierosów tradycyjnych i elektronicznych wśród dorosłych i młodzieży.

W ramach profilaktyki pracownicy PZIOZ przeprowadzili zajęcia edukacyjne dla młodzieży z: Ośrodka Kuratorskiego Nr 2 w Elblągu – 1 zajęcia dla 6 osób; SP w Jegłowniku - 2 zajęcia dla 32 osób.

Na stronie Facebook PSSE zamieszczono 2 posty dotyczące przeprowadzonych zajęć.

PROGRAM „ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?”

Celem programu edukacyjnego „ARS, czyli jak dbać o miłość?” jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.

W roku szkolnym 2023/2024 program zrealizowały 4 elbląskie szkoły średnie. Programem objęto 311 uczniów.

Do programu w roku szkolnym 2023/2024 zgłosiło się 6 szkół średnich z Elbląga. Programem objęto 598 uczniów.

Na stronie Facebook PSSE w Elblągu została przygotowana informacja o rozpoczęciu naboru do programu w roku szkolnym 2024/2025.

Do programu w roku szkolnym 2024/2025 zgłosiło się 9 szkół ponadpodstawowych, w tym 7 z Elbląga i 2 z terenu powiatu elbląskiego.

Pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili szkolenie dla 12 szkolnych koordynatorów oraz realizatorów programu na temat założeń programu, sposobu realizacji oraz sprawozdawczości z programu. Koordynatorzy otrzymali materiały ze szkolenia, a także materiały edukacyjne dot. profilaktyki uzależnienia od substancji psychoaktywnych m.in. na temat alkoholu, nikotyny i środków zastępczych. Informacja o szkoleniu ukazała się na stronie Facebook PSSE w Elblągu.

PROGRAM „WYBIERZ ŻYCIE – PIERWSZY KROK”

Celem programu edukacyjnego „Wybierz życie – pierwszy krok” jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu oraz motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie. Program skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych.

W roku szkolnym 2023/2024 do programu przystąpiło 9 szkół, zrealizowało program 7 szkół średnich z Elbląga z udziałem 1069 uczniów oraz 158 rodziców.

Dla szkolnych koordynatorów zostały przesłane drogą elektroniczną wytyczne na temat założeń programu, sposobu realizacji oraz sprawozdawczości. Otrzymali oni również materiały programowe oraz dokumenty potrzebne do sprawozdania z programu wraz z kwestionariuszem dla koordynatorów szkolnych.

Do programu w roku szkolnym 2024/2025 zgłosiło się 12 szkół średnich, w tym 10 z Elbląga i 2 z powiatu elbląskiego.

Pracownicy PZiOZ PSSE w Elblągu przeprowadzili szkolenie inauguracyjne dla 11 szkolnych koordynatorów na temat założeń programu i sposobu realizacji. Szkolni koordynatorzy programu otrzymali od PSSE w Elblągu elektroniczne oraz papierowe materiały programowe. 1 nowy koordynator programu z elbląskiej szkoły średniej otrzymał segregator – pakiet z materiałami dla nauczyciela.

Pracownicy PZiOZ PSSE w Elblągu zamieścili 2 posty na Facebook PSSE dotyczących szczepień przeciw HPV.

PROGRAM „SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE”

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Głównym założeniem programu jest zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych oraz propagowanie zdrowego stylu życia. Grupa, do której skierowany jest nowy program, to dzieci w wieku 5-6 lat, uczęszczające do przedszkoli.

W roku szkolnym 2023/2024 do programu zgłosiło się 5 przedszkoli, w tym 4 z Elbląga i 1 z powiatu elbląskiego. Program został zawieszony na poziomie ogólnopolskim i nie odbył się w roku szkolnym 2023/2024.

W roku szkolnym 2024/2025 do programu zgłosiło się 6 przedszkoli, w tym 5 z Elbląga i 1 z powiatu elbląskiego

Pracownicy PZIOZ przeprowadzili szkolenie wraz z dystrybucją materiałów edukacyjnych dot. profilaktyki palenia tytoniu i zażywania dopalaczy dla przedszkolnych koordynatorów programu na temat założeń programu, sposobu realizacji oraz sprawozdawczości. W ramach programu przeprowadzono dystrybucję materiałów programowych do 5 przedszkolnych koordynatorów programu.

PROGRAM „ZNAMIE? ZNAM JE”

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka, w tym przekazanie wiedzy na temat czynników ryzyka zachorowania na czerniak, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki oraz uświadomienie wartości odpowiednich zachowań i postaw. Program został opracowany przez Fundację Gwiazda Nadziei pod honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego oraz merytorycznym patronatem Akademii Czerniaka.

W roku szkolnym 2023/2024 program zrealizowało 15 szkół średnich, w tym 12 z Elbląga i 3 z powiatu elbląskiego. Liczba uczniów objętych edukacją to 2015 osób.

W roku szkolnym 2024/2025 do programu zgłosiło się 17 szkół średnich, w tym 14 z Elbląga i 4 z powiatu elbląskiego. Programem zostanie objętych 1549 uczniów. Pracownicy PZiOZ PSSE w Elblągu przeprowadzili szkolenie inauguracyjne dla 12 szkolnych koordynatorów na temat założeń programu i sposobu realizacji. Szkolni koordynatorzy programu otrzymali elektroniczne oraz papierowe materiały programowe. Informacja o szkoleniu ukazała się na stronie Facebook PSSE w Elblągu. Ponad to pracownicy PZiOZ PSSE w Elblągu zamieścili 2 posty dotyczących treści programowych na stronie Facebook PSSE.

PROGRAM „PODSTĘPNE WZW”

Program edukacyjny „Podstępne WZW” skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego głównym celem jest podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki oraz kształtowanie prawidłowych zachowań w stosunku do osób zakażonych.

W roku szkolnym 2023/2024 program zrealizowało 14 szkół średnich, w tym 11 z Elbląga i 3 z powiatu elbląskiego. Programem objęto 1380 uczniów.

Szkoły realizujące program otrzymały pakiety edukacyjne zawierające poradniki dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu oraz ulotki dla uczniów.

Na stronie Facebook PSSE w Elblągu zostały opublikowane informacje dotyczące testowania w kierunku HCV oraz przebiegu programu.

W roku szkolnym 2024/2025 do programu zgłosiło się 13 szkół średnich, w tym 10 z Elbląga i 3 z powiatu elbląskiego.

Pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili szkolenie dla 16 szkolnych koordynatorów oraz realizatorów programu na temat założeń programu, sposobu realizacji oraz sprawozdawczości z programu. Koordynatorzy otrzymali materiały ze szkolenia, a także programowe materiały edukacyjne. Informacja o szkoleniu ukazała się na stronie Facebook PSSE w Elblągu.

W mediach społecznościowych PSSE w Elblągu opublikowane zostały informacje o naborze do kolejnej edycji programu.

INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE

PROJEKT MŁODZI ŚWIADOMI

#MłodziŚwiadomi, to projekt edukacyjny, który po raz pierwszy ruszył w 2024 roku w województwie warmińsko-mazurskim. Jest to pierwsza inicjatywa w kraju skierowana do młodzieży szkolnej z profilaktyką chorób przenoszonych drogą płciową. Realizują go wspólnie: Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Olsztynie, Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy w Olsztynie, Wydział Lekarski Collegium Medicum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Miejski Szpital Zespolony w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Higieny i Zdrowia Publicznego.

W ramach rozpropagowania projektu wśród szkół ponadpodstawowych w Elblągu i powiecie elbląskim rozesłano pismo informujące o projekcie do wszystkich szkół średnich.

Przeprowadzono również rozmowy telefoniczne ze szkolnymi koordynatorami różnych programów edukacyjnych. Informację o projekcie przekazano również koordynatorom podczas szkoleń z programów edukacyjnych. W mediach społecznościowych PSSE w Elblągu opublikowano informację na temat projektu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu udzielił także wywiadu na temat projektu do Radia Olsztyn.

W ramach projektu pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej w roku 2025 planują przeprowadzenie zajęć edukacyjnych dla 600 uczniów ze szkół średnich w Elblągu i powiecie elbląskim na temat epidemiologii, objawów, profilaktyki, dróg zakażenia i diagnostyki chorób przenoszonych drogą płciową, w tym HIV, HAV, HBV, HCV, HPV, kiły.

Akcja „BEZPIECZNE FERIE”

Celem interwencji było podniesienie wiedzy z zakresu zapobiegania zagrożeniom związanym z wypoczynkiem zimowym. Grupę docelową stanowiły dzieci i młodzież przebywająca w placówkach wypoczynku zimowego. Akcja trwała od 02.01.2024 r. do 28.02.2024 r. i obejmowała tematykę profilaktyki chorób zakaźnych, higieny rąk, prawidłowego nawodnienia i profilaktyki wszawicy.

W ramach akcji przeprowadzono 5 zajęć edukacyjnych dla 3 szkół podstawowych z Elbląga i 1 Bursy Szkolnej z Elbląga. W zajęciach uczestniczyło łącznie 184 uczniów.

W okresie trwania ferii rozdystrybuowano materiały tematyczne do placówek z Elbląga i powiatu elbląskiego. Pracownicy PZIOZ PSSE w Elblągu opublikowali 16 postów w mediach społecznościowych obejmujących zagadnienia związane z bezpiecznym wypoczynkiem podczas ferii.

Akcja „ZDROWE WAKACJE”

Celem interwencji było podniesienie wiedzy z zakresu zapobiegania zagrożeniom związanym z wypoczynkiem letnim. Tematem przewodnim w roku 2024 była profilaktyka chorób odkleszczowych, ochrona przed nadmiernym promieniowaniem UV, prawidłowa higiena rąk oraz właściwe nawodnienie organizmu. Grupę docelową stanowiły przede wszystkim dzieci i młodzież przebywająca w placówkach wypoczynku letniego, jednakże akcja została skierowana również do ogółu społeczeństwa, w tym seniorów. Akcja trwała od czerwca do września 2024 r.

W ramach działań akcyjnych zamieszczono w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu posty nt. bezpieczeństwa podczas wypoczynku letniego, w tym bezpieczeństwa nad wodą, podczas burzy, podczas upałów, ochrony przed nadmiernym promieniowaniem UV, profilaktyki chorób odkleszczowych, bąblowicy, Barszczu Sosnowskiego, zatruc pokarmowych, prawidłowego nawodnienia organizmu i odżywiania podczas wakacji, bezpiecznego grzybobrania oraz zagrożeń wynikających z zabawy w fontannach i zanieczyszczonych piaskownicach. Wywiad na temat barszczu Sosnowskiego, zatruc pokarmowych oraz prawidłowej higieny rąk ukazał się w TV TRUSO.

W ramach akcji przeprowadzono 8 zajęć edukacyjnych na temat bezpiecznego zachowania podczas wypoczynku letniego, prawidłowej higieny rąk, nawodnienia organizmu, profilaktyki chorób odkleszczowych i ochrony przed nadmiernym promieniowaniem UV dla 247 uczestników półkolonii zorganizowanych w 3 szkołach podstawowych na terenie Elbląga. Ponadto z tematyki bezpiecznego zachowania podczas wakacji przeprowadzono zajęcia dla 30 uczniów z 1 elbląskiej szkoły podstawowej, 2 zajęcia dla 6 osób z Ośrodka Kuratorskiego Nr 2 w Elblągu, 3 zajęcia dla 81 uczniów z Zespołu Szkół Gospodarczych w Elblągu i 4 zajęcia dla 32 uczniów z SP w Jegłowniku. Informacje na temat zajęć ukazały się na stronie Facebook PSSE w Elblągu.

Przesłano materiały edukacyjne w wersji elektronicznej do 44 szkół podstawowych (22 z Elbląga i 22 z powiatu elbląskiego) i 19 zespołów szkół średnich (16 z Elbląga i 3 z powiatu elbląskiego) dot. bezpiecznych wakacji (prawidłowe nawodnienie podczas upałów, profilaktyka chorób odkleszczowych, ochrona przed nadmiernym promieniowaniem UV, higiena rąk). Przeprowadzono także dystrybucję materiałów edukacyjnych w formie papierowej do 5 placówek na terenie Elbląga.

Akcja „MOJE DZIECKO IDZIE DO SZKOŁY”

Celem akcji jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców przyszłych pierwszoklasistów w zakresie higieny pracy w szkole i w domu, w tym: właściwy dobórumeblowania (stolika/biurka, krzesła) do stanowiska pracy dziecka, racjonalne odżywianie, kontrola zawartości plecaków i dążenie do zmniejszenia ciężaru plecaków/tornistrów. Akcja trwała od marca do października 2024 roku.

W ramach akcji zamieszczono na stronie Facebook oraz Twitter PSSE w Elblągu artykuły wraz z grafikami edukacyjnymi nt. doboru plecaków szkolnych, wyprawki szkolnej i roli II śniadania w żywieniu dzieci. Przesłano również elektroniczne materiały edukacyjne do 44 przedszkoli (37 z Elbląga i 7 z powiatu elbląskiego) oraz 44 szkół podstawowych (22 z Elbląga i 22 z powiatu elbląskiego) skierowane do rodziców dzieci rozpoczynających naukę w I klasie szkoły podstawowej na temat wszawicy, bezpiecznego korzystania z telefonów komórkowych, doboru tornistrów szkolnych oraz mebli do stanowiska pracy dziecka. Przeprowadzono dystrybucję papierowych materiałów edukacyjnych do 4 elbląskich przedszkoli, 1 przedszkola z powiatu elbląskiego, 11 elbląskich szkół podstawowych oraz 4 szkół podstawowych z powiatu elbląskiego dotyczących profilaktyki wszawicy oraz doboru tornistrów szkolnych i mebli do stanowiska pracy dziecka rozpoczynającego naukę w szkole podstawowej.

Zorganizowano 18 spotkań z rodzicami przyszłych pierwszoklasistów z 5 przedszkoli, w tym 4 z Elbląga i 1 z powiatu elbląskiego oraz 12 szkół podstawowych, w tym 8 szkół z Elbląga i 4 szkół na terenie powiatu elbląskiego na temat doboru mebli do stanowiska pracy dziecka, wyboru tornistrów szkolnych, profilaktyki wad postawy, racjonalnego odżywiania dziecka oraz profilaktyki wszawicy. Edukacją objęto 658 rodziców. Podczas obchodów „Święta Chleba” na Bulwarze Zygmunta Augusta w Elblągu stanął punkt promocji zdrowia PSSE w Elblągu, na którym prowadzono rozdawnictwo ulotek „Informacje dla rodziców dzieci, które rozpoczną naukę w szkole podstawowej” oraz poradnictwo dotyczące doboru plecaków szkolnych, mebli do nauki, znaczenia drugich śniadań i właściwego nawodnienia w żywieniu dzieci. Szacowana liczba odbiorców – 50 osób.

Akcja „ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA”

Światowy Dzień Zdrowia jest upamiętnieniem powstania Światowej Organizacji Zdrowia (7 kwietnia 1948 r.). Jego celem jest zwrócenie szczególnej uwagi na aktualną problematykę z zakresu zdrowia publicznego.

W roku 2024 hasłem przewodnim akcji było: „My health, my right - Moje zdrowie, moje prawo”, które miało skupić globalną uwagę na obronie prawa każdego człowieka do dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, edukacji i informacji, a także bezpiecznej wody pitnej, czystego powietrza, dobrego odżywiania, godnych warunków pracy i środowiska oraz wolności od dyskryminacji.

W ramach akcji opracowano i umieszczono informację o Światowym Dniu Zdrowia 2024 w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu. Przeprowadzone zostały również zajęcia edukacyjne dla 27 uczniów z 1 elbląskiej szkoły podstawowej, 90 dzieci z 1 elbląskiego przedszkola oraz 30 podopiecznych Bursy Nr 4 w Elblągu na temat profilaktyki chorób zakaźnych poprzez prawidłową higienę rąk.

Edukacja żywieniowa

Celem edukacji żywieniowej jest kształtowanie wśród ogółu społeczeństwa prawidłowych postaw i nawyków żywieniowych, poszerzanie wiedzy w zakresie znaczenia zbilansowanej diety i aktywności fizycznej w codziennym życiu oraz edukacja konsumencka, czego konsekwencją ma być ograniczenie występowania chorób cywilizacyjnych takich jak otyłość, cukrzyca, miażdżyca.

W 2024 roku pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili 28 zajęć edukacyjnych na temat zasad prawidłowego odżywiania, nawodnienia, stosowania suplementów diety, szkodliwości napojów energetyzujących i odczytywania informacji zawartych na etykietach produktów spożywczych dla 683 uczniów z 11 szkół podstawowych (6 z Elbląga i 4 z powiatu elbląskiego), 1 Ośrodka Kuratorskiego, 1 bursy szkolnej i 3 elbląskich szkół średnich oraz dla 27 rodziców uczniów 1 elbląskiej szkoły ponadpodstawowej.

Na stronie Facebook oraz Twitter Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu przez cały rok opublikowano 30 postów z informacjami dotyczącymi prawidłowego odżywiania, w tym między innymi o znaczeniu II śniadania w codziennej diecie, prawidłowego nawodnienia organizmu, stosowania suplementów diety oraz szkodliwości spożywania napojów energetyzujących.

Pracownicy PZiOZ wzięli udział w kampanii EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”, w ramach której zamieszczono 12 postów na stronie Facebook PSSE w Elblągu dotyczących bezpieczeństwa żywności, w tym suplementów diety, higieny i znakowania żywności. Przeprowadzono także zajęcia edukacyjne dotyczące rozważnego korzystania z suplementów diety oraz szkodliwości napojów energetyzujących dla 115 uczniów z 5 elbląskich szkół i 1 szkoły w powiecie elbląskim.

Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych, w tym nowych narkotyków

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu, w ramach profilaktyki uzależnień od nowych narkotyków tzw. „dopalaczy”, prowadziła działania edukacyjne we współpracy z Komendą Miejską Policji w Elblągu.

W ramach współpracy przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla kadry pedagogicznej z 1 elbląskiej szkoły podstawowej w Elblągu. W zajęciach wzięło udział 35 nauczycieli. Wysłano również materiały edukacyjne do nauczycieli z 44 szkół podstawowych (22 szkoły z Elbląga i 22 szkoły z powiatu elbląskiego) oraz 19 zespołów szkół ponadpodstawowych (16 z Elbląga i 3 z powiatu elbląskiego).

Na stronie Facebook PSSE w Elblągu zostało opublikowanych 10 postów informacyjnych dot. zagrożeń wynikających z zażywania zakazanych substancji psychoaktywnych, pierwszej pomocy przy zatruciu, profilaktyki uzależnienia. Materiały edukacyjne o profilaktyce uzależnień od nowych narkotyków rozdystrybuowano do 7 szkół, w tym 5 SP z Elbląga, 2 SP z powiatu elbląskiego.

Profilaktyka chorób nowotworowych

Działania z profilaktyki chorób nowotworowych obejmowały publikację artykułów w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu, wśród których znalazły się informacje na temat profilaktyki czerniaka (metody ochrony przed nadmiernym promieniowaniem UV oraz na co należy zwrócić uwagę podczas obserwacji znamion), profilaktyki nowotworu płuc i profilaktyki raka szyjki macicy.

Przesłano do 44 szkół podstawowych na terenie Elbląga i powiatu elbląskiego pismo dot. darmowych szczepień ochronnych przeciwko HPV skierowanych do dzieci w wieku od 9 r.ż. do 14 r.ż. oraz organizacji szczepień w szkołach. Informacja o akcji została zamieszczona w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu.

Higiena osobista i higiena rąk

Pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej prowadzili działania edukacyjne mające na celu profilaktykę chorób przenoszonych przez brudne dłonie poprzez naukę prawidłowego mycia rąk. Działania skierowano do wszystkich grup wiekowych nie tylko poprzez publikację materiałów edukacyjnych w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu, ale również zajęcia dla wszystkich grup wiekowych.

W ramach działań profilaktycznych pracownicy PZiOZ prowadzili 18 zajęć na temat prawidłowej higieny rąk, w których wzięło udział 100 przedszkolaków z 1 elbląskiego przedszkola, 468 uczniów z 8 szkół podstawowych z Elbląga (15 zajęć edukacyjnych) i 32 uczniów z 1 szkoły podstawowej z powiatu elbląskiego (2 zajęcia edukacyjne). Informacje o zajęciach ukazały się w mediach społecznościowych Facebook PSSE w Elblągu.

W mediach społecznościowych PSSE w Elblągu opublikowano 5 postów dot. znaczenia mycia i dezynfekcji dłoni dla zdrowia oraz Światowego Dnia Higieny rąk. Przeprowadzono także dystrybucję materiałów edukacyjnych papierowych do 14 placówek z Elbląga i powiatu elbląskiego.

PPIS w Elblągu udzielił wywiadu na temat prawidłowej higieny rąk dla TV TRUSO.

Profilaktyka chorób odkleszczowych

W ramach profilaktyki chorób odkleszczowych pracownicy Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej zamieścili 16 postów na stronie Facebook i Twitter PSSE w Elblągu na temat kleszczy i chorób odkleszczowych – występowania, wyglądu, środków ochrony, sposobu usuwania, objawów kleszczowego zapalenia mózgu i boreliozy. Przeprowadzono także dystrybucję materiałów edukacyjnych dot. profilaktyki kleszczowego zapalenia mózgu do 12 placówek, w tym 2 elbląskich przedszkoli, 8 szkół podstawowych, w tym 6 z Elbląga i 2 z powiatu elbląskiego oraz 2 szkół średnich z Elbląga.

Pracownicy przeprowadzili 8 zajęć edukacyjnych na temat kleszczy dla 247 uczniów szkół podstawowych z Elbląga.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu zorganizowali Punkty Promocji Zdrowia, na których prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz konsultacje tematyczne dotyczące profilaktyki chorób odkleszczowych i prawidłowego usuwania kleszcza ze skóry. Punkty stały podczas obchodów „Dni Elbląga” (21-23.06.24 r.), „Święta Chleba” w Elblągu (23-25.08.24 r.), Festynu Rodzinnego Banku Żywności (06.07.24 r.) oraz OnkoTour (09.08.24 r.), łącznie 8 stoisk edukacyjnych w Elblągu, w których uczestniczyło 1220 osób. Relacja z obchodów ukazała się w mediach społecznościowych Facebook PSSE w Elblągu.

Profilaktyka chorób odzwierzęcych i pasożytniczych

W ramach profilaktyki wszawicy pracownicy PZiOZ przeprowadzili 20 zajęć edukacyjnych dla 518 rodziców przedszkolaków z 4 przedszkoli i uczniów z 7 szkół podstawowych w Elblągu oraz 168 rodziców przedszkolaków z 1 przedszkola i uczniów 5 szkół podstawowych w powiecie elbląskim. Podczas zajęć poruszono zagadnienia pedikulozy i pasożytów, omówiono objawy wszawicy i innych chorób pasożytniczych, drogi przenoszenia, profilaktykę oraz leczenie.

Przeprowadzono również elektroniczną dystrybucję materiałów edukacyjnych o profilaktyce pedikulozy i pasożytów do 44 szkół podstawowych (22 z Elbląga i 22 z powiatu elbląskiego) oraz 44 przedszkoli (37 z Elbląga i 7 z powiatu elbląskiego). Przeprowadzono także dystrybucję papierową do 23 szkół podstawowych i 13 przedszkoli.

Pracownicy PZiOZ PSSE w Elblągu zamieścili w mediach społecznościowych 3 posty dotyczące pedikulozy, pasożytów i bąblowicy.

Profilaktyka grypy i innych chorób zakaźnych oraz promocja szczepień ochronnych.

W ramach profilaktyki grypy na stronie Facebook i Twitter zamieszczono informacje dotyczące profilaktyki grypy - jak chronić się przed grypą, dlaczego warto się zaszczepić, antybiotyki a grypa.

W ramach profilaktyki grypy przeprowadzono zajęcia dla 164 uczniów 3 elbląskich szkół podstawowych na temat profilaktyki grypy, w tym znaczenia prawidłowej higieny rąk. Podczas zajęć mówiono także o profilaktyce wścieklizny i zatruc pokarmowych.

W ramach profilaktyki innych chorób zakaźnych w mediach społecznościowych PSSE w Elblągu ukazały się informacje na temat profilaktyki gruźlicy, legionellozy, salmonellozy, krztuśca, wścieklizny, HCV, HPV, antybiotykooporności i Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Elblągu udzielił wywiadu dla portel.pl na temat profilaktyki HPV i darmowych szczepień ochronnych dla dzieci w wieku 9-14 lat.

Wywiad z PPIS w Elblągu na temat zatruc pokarmowych oraz prawidłowej higieny rąk ukazał się również w TV TRUSO.

W kwietniu miał miejsce Europejski Tydzień Szczepień, którego celem jest zwiększenie wiedzy na temat korzyści wynikających ze szczepień oraz ryzyka związanego ze spadkiem osób zaszczepionych. W ramach akcji oraz rozpowszechnienia wiedzy na temat HPV przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla 78 rodziców dzieci z 4 przedszkoli (37 rodziców z 3 przedszkoli z Elbląga i 41 rodziców z 1 przedszkola z powiatu elbląskiego) i 331 rodziców z 6 szkół podstawowych (309 rodziców z 5 szkół z Elbląga i 22 rodziców z 1 szkoły z powiatu elbląskiego) na temat Kalendarza Szczepień oraz zalecanych szczepień przeciw HPV. Opublikowano także w mediach społecznościowych artykuły na temat Europejskiego Tygodnia Szczepień, którego tematem przewodnim w roku 2024 było zwiększenie

świadomości społecznej na temat szczepień oraz podkreślanie ich znaczenia w ochronie naszego zdrowia na każdym etapie życia.

Inne działania profilaktyczne

Pracownicy PSSE w Elblągu w roku 2024 zamieścili na stronie Facebook i Twitter posty na temat higieny snu, karmienia piersią, profilaktyki poparzeń barszczem Sosnowskiego, profilaktyki uzależnienia od alkoholu, profilaktyki zatruc grzybami oraz postępowania w razie zatrucia. W ramach profilaktyki legionellozy, krztuśca i zatruc pokarmowych stworzono własne ulotki edukacyjne, które wykorzystano podczas tworzenia artykułów w mediach społecznościowych.

Pracownik PSSE w Elblągu, który pełni rolę grzyboznawcy, udzielił również 7 porad dotyczących profilaktyki zatruc grzybami poprzez oględziny przyniesionych przez interesantów grzybów.

Podczas obchodów „Dni Elbląga” (21-23.06.24 r.), „Święta Chleba” w Elblągu (23-25.08.24 r.), Festynu Rodzinnego Banku Żywności (06.07.24 r.) oraz OnkoTour (09.08.24 r.), pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu zorganizowali Punkty Promocji Zdrowia, na których prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz konsultacje tematyczne dotyczące higieny rąk, profilaktyki chorób odkleszczowych, prawidłowego nawodnienia organizmu, zatruc pokarmowych, wszawicy, zatruc grzybami, profilaktyki uzależnienia od substancji psychoaktywnych, profilaktyki HIV/AIDS i innych chorób przenoszonych drogą płciową, profilaktyki wad postawy, ochrony przed nadmiernym promieniowaniem UV. Łącznie stanęło 8 stoisk edukacyjnych, w których wzięło udział 1670 osób. Relacja z obchodów ukazała się w mediach społecznościowych FB PSSE w Elblągu.

WSPÓŁPRACA NAWIĄZANA PRZEZ PIS NA POZIOMIE POWIATOWYM W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI OŚWIATOWO-ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Pracownicy Sekcji PZiOZ aktywnie współpracują z jednostkami i organizacjami na terenie miasta Elbląg i powiatu elbląskiego wspomagając ich działania jak również korzystając z ich pomocy przy realizacji własnych przedsięwzięć. Należą do nich między innymi:

- Urząd Miasta w Elblągu
- Starostwo Powiatowe w Elblągu
- Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu
- Szpital Miejski w Elblągu
- Stowarzyszenie „Serce za uśmiech” przy Szpitalu Miejskim w Elblągu
- Komenda Miejska Policji w Elblągu
- Posterunek Policji w Młynarach
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Elblągu
- Stowarzyszenie KARAN w Elblągu
- Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu
- Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu
- Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu
- Ośrodek Kuratorski Nr 2 w Elblągu
- Szkoła Podstawowa Nr 12 w Elblągu
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2 w Elblągu
- Placówki nauczania i wychowania z Elbląga i powiatu elbląskiego
- Lokalne media

XI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

A. CZĘŚĆ STATYSTYCZNA

W ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowane były następujące działania:

I. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

- Wydano 1 opinię sanitarną uzgadniającą zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
- Wydano 6 opinii dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Wydano 2 opinie w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

II. Opiniowanie przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko

- ⤴ Wydano 12 opinii sanitarnych w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym: 2 opinie o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, 10 opinii o braku konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- ⤴ W zakresie uzgadniania warunków realizacji wydano 3 opinie sanitarne określające warunki realizacji przedsięwzięć dla których było prowadzone postępowanie środowiskowe.

III. Opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych

- Wydano 17 opinii sanitarnych uzgadniających dokumentację projektową (projekty budowlane, projekty technologiczne).

IV. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego

- Wydano 10 opinii sanitarnych w trybie art. 56 Prawa budowlanego w sprawie zgodności wykonania obiektu z projektem budowlanym.

B. CZĘŚĆ OPISOWA

I. Opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wydano 6 opinii sanitarnych dla:

- Projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Nowa Lotnicza w Elblągu.
- Projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy rozwojowej Modrzewiny Północ w Elblągu.
- Projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy ulicy Słonecznikowej.
- Projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północnego fragmentu osiedla Krasny Las.
- Projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru między rzeką Elbląg, Aleją Tysiąclecia i rzeką Kumielą w Elblągu.
- Projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu obszaru między ulicami Legionów i Częstochowską w mieście Elbląg.

II. Opiniowanie przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko

- Wydano 3 opinie sanitarne określające warunki realizacji przedsięwzięć dla których było prowadzone postępowanie środowiskowe:
  - „Rozszerzenie działalności w zakresie uruchomienia punktu do przetwarzania złomu na dz. nr 5/18 położonej w obrębie 24 Elbląg”.
  - „Rozbudowa istniejącego punktu zbierania odpadów złomu o nowe urządzenia typu paczkarka, prasonożycza, palniki gazowo-tlenowe w Elblągu przy ul. Dębowej 1D”.
  - „Uruchomienie instalacji do wykonywania usługi przetwarzania odpadów betonowych na działkach nr 137 i 147 obręb miasto Elbląg”.
- Dla 2 przedsięwzięć wydano opinię stwierdzającą potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko:
  - „Punkt skupu złomu w Elblągu przy ul. Dębowej 1, dz. nr 439, 197/2, 216/2 część”.
  - „Rozbudowa zakładu MDC Damian Bielecki – Eksploatacja ściany lakierniczej przeznaczonej do malowania natryskowego z zastosowaniem pistoletu pneumatycznego przy użyciu wyrobów rozpuszczalnikowych i wodorozcieńczalnych na terenie działki ewidencyjnej nr 382 obręb ewidencyjny 24 przy ul. Kasztanowej 10 w Elblągu”.
- Dla 10 przedsięwzięć wydano opinie stwierdzające brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w tym m.in.:
  - ✧ „Budowa sieci dosyłowej, osiedlowej sieci ciepłowniczej i przyłączy do trzech budynków wielorodzinnych przy ul. Łęczyckiej, dz. nr 1/3, 1/4, 1/5 obręb 31 oraz przyłącza do budynku przy ul. Łęczyckiej 26 w Elblągu”.
  - ✧ „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej oraz sieci kanalizacji deszczowej w ul. Jana Pawła II dla realizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej Osiedla Modrzewina Północ I i II”.
  - ✧ „Budowa hal garażowych oraz miejsc parkingowych naziemnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą dla zespołu budynków mieszkalnych wielorodzinnych na działkach nr ewidencyjny 160/3 i 159/1 obręb 3 przy Alei Odrodzenia w Elblągu”

- ▲ „Budowa do pięciu budynków handlowo – usługowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym parkingami i ciągami pieszo – jezdnyymi, na działce nr 628/2 obr. 14 miasto Elbląg, powiat elbląski, województwo warmińsko – mazurskie”.
- ▲ „Rozbudowa hali produkcyjnej o nową halę produkcyjną wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na terenie nieruchomości zlokalizowanej w Elblągu przy ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego 6, na fragmencie działek ewidencyjnych nr 29/2 obręb 0002 oraz 843 obręb 0027, województwo warmińsko-mazurskie”.
- ▲ „Budowa hali produkcyjno-magazynowej H5” na potrzeby wniosku: „Wdrożenie innowacji w przedsiębiorstwie Metal Expert”.

III. Opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych – wydano 17 opinii sanitarnych w tym m.in. dla:

- ▲ „Przebudowa i rozbudowa hali linii puszkowania w Browarze zlokalizowanej przy ul. Browarnej 71 w Elblągu,”.
- ▲ „Projekt koncepcyjny rozbudowy i przebudowy budynku 1H w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym przy ul. Królewieckiej 146 w Elblągu”.
- ▲ „Projekt technologiczny rozbudowywanej hali produkcyjnej zlokalizowanej przy ul. Kwiatkowskiego 6, działki nr 843 i 29/2 w Elblągu”.
- ▲ „Projekt lokalu użytkowego przeznaczonego na gabinet stomatologiczny zlokalizowany przy ul. Bażyńskiego 2, 82-300 Elbląg”.
- ▲ „Przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania części strychu celem powiększenia lokalu mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. Sadowej 19/5 w Elblągu”.
- ▲ „Projekt adaptacji lokalu usługowego na punkt przedszkolny ul. Grunwaldzka 2, 82-300 Elbląg”.
- ▲ „Projekt przebudowy i zmiany sposobu użytkowania Przedszkola nr 8, ul. Gen. Józefa Bema 9, 82-300 Elbląg”.
- ▲ „Projekt budowy budynku handlowego ul. Nowodworskiej 28A, dz. nr 216, 82-300 Elbląg”.
- ▲ „Projekt technologiczny przebudowy przepompowni ścieków P02 przy ul. Grunwaldzkiej 44 w Elblągu”.
- ▲ „Projekt technologiczny lokalu usługowego przy ul. Rybackiej 28A, 82-300 Elbląg z przeznaczeniem na „Kocią Kawiarnię”.
- ▲ „Projekt technologiczny adaptacji istniejącego lokalu usługowego przeznaczonego na potrzeby zespołu gabinetów stomatologicznych zlokalizowanych w istniejącej zabudowie mieszkalno-usługowej przy ul. Kosynierów Gdyńskich 7a/1, 82-300 Elbląg”.
- ▲ „Projekt architektoniczno-budowlany przebudowy pomieszczeń Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc w Szpitalu Miejskim Św. Jana Pawła II w Elblągu w lokalizacji przy ul. Żeromskiego 22”.
- ▲ „Projekt technologiczny gabinetów stomatologicznych zlokalizowanych w budynku mieszkalno-usługowym przy ul. Rybackiej 37, 38, 39, 82-300 Elbląg”.
- ▲ „Projekt technologiczny lokalu usługowego przeznaczonego na gabinet kosmetyczny YASUMI zlokalizowany przy ul. Zagonowej, dz. nr 87/5 w Elblągu”.
- ▲ „Przebudowa oraz rozbudowa budynku wraz ze zmianą sposobu użytkowania z lokalizacją przy ul. Lotniczej 12 w Elblągu, przeznaczonego na Centrum Wieloprofilowego Wsparcia w zakresie edukacji, rehabilitacji, terapii i aktywności dla osób z niepełnosprawnością ruchową oraz społeczności lokalnej”.
- ▲ „Projekt technologiczny zespołu gabinetów medycznych usytuowanych w istniejącej zabudowie mieszkalno-usługowej przy ul. Wigilijnej 13-14/A w Elblągu”.

IV. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego

Inwestycje uruchamiane w 2024 r. mające wpływ na stan sanitarno-higieniczny miasta:

Podmioty wykonujące działalność leczniczą

- „Budowa lokalu stomatologicznego z lokalizacją ul. Sadowa 9/75, 82-300 Elbląg”.

Obiekty nauki i wychowania

- „Przebudowa produkcyjno-usługowego na budynek mieszkalno-usługowy - etap I realizacji - Elblągu ul. Królewiecka 21 C”.
- „Prace remontowe w lokalu przeznaczonym na przedszkole i żłobek z lokalizacją przy ul. Plac Dworcowy 3, 82-300 Elbląg”.

Zakłady pracy zatrudniające powyżej 10 osób

- „Przebudowa hali linii puszkowania w Browarze w Elblągu, zlokalizowanej na dz. nr 177/4, ul. Browarna 71, 82-300 Elbląg”.

Obiekty handlowe i usługowe

- „Budowa budynku handlowo-usługowego wraz z infrastrukturą techniczną przeznaczonego na sklep „DINO” zlokalizowanego w Elblągu, ul. Rawska 22C, na działkach nr 211/1, 211/18, obręb 0020 Elbląg”.
- „Przebudowa części budynku mieszkalno-magazynowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania części parteru na funkcję handlowo-usługową zlokalizowanego w Elblągu, Aleja Grunwaldzka 31; dz. nr 505; 506; obręb 0016 Elbląg”.
- „Budowa lokalu usługowego nr 17 przeznaczonego na „Cukiernię Raszczyk” zlokalizowanego w obiekcie pn. Park Handlowy w Elblągu przy ul. Królewieckiej 215-215A, działki nr 488; 489; 499, obręb 05”.
- „Budowa czterech lokali usługowych U1; U2; U8; U9 z przeznaczeniem na jeden lokal gastronomiczny z lokalizacją na ul. Studziennej 11-18, ul. Bednarska 18-24, 82-300 Elbląg”.
- „Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługą i halami garażowymi z lokalizacją przy ul. Obożnej 2-8 w Elblągu (działka nr 395)”.

Obiekty użyteczności publicznej

- „Oddymianie i wydzielenie pożarowe klatek schodowych w budynku biurowym ul. Fabryczna 3, 82-300 Elbląg”.

Inne

- „Budowa budynku warsztatowo - usługowego przy ul. Mazurskiej 24b, działka nr 1/21, obręb 03, 82-300 Elbląg”.